

Ato Sesowi ka yoyose me ihimetemone amake.

¹ Teofiro haha tika yama hani oneba amake. Hibati ya Sesowi tamine okominahamaro ama oke, yama hani one ya. Sesowi ehene okomina, ati okomina, onehimari amaka. ² Sesowi ati okominahamaro ama oke, he ya tataba mera hiyarari, tokomisabona ya. Hibati ya mera kakatikibehimatamonaka. Me narabi nima nematamonaka, Teoso Kanamori ati kaminari. Teoso hekamehimatamonaka, neme ya.

³ Hibati ya Sesowi ahabe fare hiwa namomatasehimatamonaka, kitamenoho. Kamarima na tohehimatamonaka me ni ya amo ni 40 ne ya. Fare nima namehimatamonaka me ya tabahari. Teoso ka towisawa ka yama kaminematamonaka.

⁴ Sesowi me ya tabehi me tafa me Sesowi ati yana nematamonaka. **Tabora bara ya te tokaraba teke. Te winahaba teke Serosarei ya mata. Teoso Kanamori te noki naba teke. Efe amaka, okominahari, kakehibonaha, Teoso ati ehene.** ⁵ **Yowao mera iibofariseri amaka faha ya. Te batisa nabone teke Teoso Kanamori ya. Yama we tamaraboneke,** Sesowi ati nematamonaka.

Sesowi tokomisehimatamonaka neme ya.

⁶ Me yoro tokana Sesowi me aate nemetemoneke. "Ota ka Hiti afa yamaba ama ha, Ihayeo me ka towisawa kakeba ka yama? Kake

ya bara me nafi yosetehiba awaka", me ati nemetemoneke.

⁷ Towisawa kakeba ka yama wehe watoka, fare Teoso yokana ta. Ha te yama te watorabone teke mata, Teoso ati ehene. ⁸ Te kitawahaba te amake, Teoso Kanamori kake ya te ni ya. Owa te kaminaba teke Serosarei ya. Soteya toha, Samaria toha, tabora nafi nima, Sesowi ati nematamonaka.

⁹ Sesowi hiyari ahabe me kakatomehemetemoneke tokomari neme ya, Teoso hekimisamari. Fawa nematamonaka neme sabi boti ya. Me hiwamarehimatamonaka tokomari neme ya.

¹⁰ Sesowi tabiyo yama me kakatomehemetemoneke neme ya. Makiti me famaha me teme nakehemetemoneke, me ka makari sawawa na mati. ¹¹ Me ati yana nemetemoneke. "Karireya ka mati himataba yama te katomineri neme ya? Efe Sesowi neme ya tokome kamatasehibonaka tasa. Fare tokomi nima kami tehibonaka", me ati nemetemoneke.

Matia me ya tabawehimatamonaka, me ati ihi.

¹² Me tonohokosemetemoneke yati mese ya. Yati wai ka awa wataha inimetemone amake orifa makoni yati inimetemone amake haro, orifa boti tohaharo. Yati wehemetemoneke Serosarei yabori ya.

¹³ Me kamehemetemoneke Serosarei ya. Me tokiyomamemetemoneke me ka yobe ya. Me winimetemone amake mata, hine ya. Yobe bari ka yobe towarimise ya me tokomisehemetemoneke. Me inimetemone amake haro. Betiro, Yowao, Tiako, Atere, Firibi, Tome, Batoromeo,

Mateo, Tiako Afeo biti toha, Simao toha, Homa ka mera momono tohatehari. Yota Tiako bitimatamona amaka. ¹⁴ Me fanawi ya me tabaha Teoso me haha tohehemetemoneke. Maria toha nemetemoneke, Sesowi mati. Sesowi nisori me toha nemetemoneke.

¹⁵ Yama we one ya Betiro waremishimatamonaka, me narabi nima nebonaha, Sesowi nonofa mati. Me tamehemetemoneke, 120 me toha mati. ¹⁶ "Teoso Kanamori ati namatama Yota ehene nareka. Teoso Kanamori ati ehene Yota eheneteba Tafi kaminematamonaka Teoso ka yama hani ya. Tafi Yota eheneteba kaminematamonaka, Sesowi yofi kanahari, me hiwatebonaha. ¹⁷ Yota e ka owa amaka, e ya tabahari, Sesowi ati ehene. Yota Sesowi kaminebona Sesowi ati nerika, fara e nima", Betiro ati nematamonaka.

¹⁸ (Yota ehene hiyare ehene manakone ya yobe taborobona me kanikemetemoneke. Yota sonehi ebe kanehimatamonaka. Yoto nabati nafi tasi tokanematamonaka. ¹⁹ Serosarei ka me nafi tamine me himitematamonaka. Makoni Yota taboro ino me nawatemetemoneke, Ama Tabori tohaharo. Me ati ka taboro ino amaka hari, Akaotema tohaharo.)

²⁰ "Teoso tahi ka yama hani e te amake ahi:

'Hinaka yobe hinita tohatehiba amaka waha.
Me winamateraba me amake waha hinaka
yobe ya',

Teoso tahi ati te amaka. Yama hani one e te amake ahi:

'Hinaka yama owa ahi hiyahi',

yama hani ati te amake. ²¹ Owati e nara oke ahi: E ka owa ya e tabawahaba eke, Yota wata-mare karo. E ka owa tohawebonaka, sasawiba tohehimarihi e ni ya. ²² E ka owa tohehibonaka, Yowao mera iibofarise awa, Sesowi neme ya tokomisi awa, nari. Sesowi kaminatemonaka, ahabe wamisamari. E nima, nebonaka, Sesowi kaminari", Betiro ati nematamonaka.

²³ Me ka one me famaha me ini me yabehemetemoneke. Yose toha, Matia toha, nematamonaka. Yose ino owamatamona amaka Basaba toha Sosito toha nari.

²⁴ Teoso me ha na me ati e nemetemoneke ahi: "Teoso ota ati boti tiwato tike, ota nafi. Me tiwikimahi, me fami. Hibake ya ota tabaribe waha, ²⁵ Sesowi ka yoyosebonaha, Yota wata-mare karo? Sesowi ka yoyose tohi Yota nofare ka tokomake awaka fare taborobona ya", me ati nemetemoneke. ²⁶ Awa ibe ya me ini me rawi nemetemoneke. Awa ibe me were na Matia ino me wasihemetemoneke. Manakobisa me ya tabawehimatamonaka, Sesowi ya tataba mati, me 11 na mati.

2

Teoso Kanamori kakehimatamonaka me ni ya.

¹ Ayaka Betekositi tohaha ka yama ya me yoro tokanemetemoneke. ² Me yoro tokana me nahoria me ni ya yama moni kakehememetemoneke neme ya. Boni moni nima moni nemetemoneke, boni kitabote. Yama moni foyehemetemoneke yobe toro ya. ³ Yama oye yifo hiri ni nima na tira tonemetemoneke, kamaharo. Haha yama oye e ebete nima nemetemoneke. Fara me nahori

nima yama oye wini nemetemoneke me tati neme ya. ⁴ Me boti ya Teoso Kanamori foyawe ka me ati tohiyi yana tonehemetemoneke Teoso Kanamori ehene. Me oohariki na me ati bara tohawemetemoneke.

⁵ Soteo me yoro tokana me sawihemetemoneke Serosarei ya, tabora nafi ka soteo mati, Teoso me nofa mati. ⁶ Me ati me mitaha me kakehemetemoneke. "Himata nima me ati na?" me ati nemetemoneke, me ati tohawahani me ati me mitaha mati. ⁷ "Me ati te mita ha. Haha me nafi tohaha Karireya ka me amara me awine? Me one e ati ya me ati toha narawarake. ⁸ Himataba e ati ya me ati tohawaineri? E fotarimaro ka e ati nimaroma me ati nineke. ⁹ E ka yama kote amake haro. Batia, Metia, Era, Mesobotamia, Soteya, Kabatosia, Boto, Asia, ¹⁰ Firisia, Bafiria, Ribia toha, Sireni beheri karo. Homa ka me yaka, nineke ahi Serosarei ya. ¹¹ Me one soteo me toha, me one bara me toha, nineke, Teoso me nofawa mati. Kereta ka me toha, Arabia ka me toha, nineke. E nafi me ati e mitake Teoso ehene me kahiyara mati, ehene amosemonaha. ¹² Me te awa ha", me ati nemetemoneke, me abe hiyara mati. "Himata me ebe nineri?" me ati narawemetemoneke. ¹³ Me one me ati me haha hikanemetemoneke. Fi yati me fawahamone me me hinehemetemoneke komaharo.

Betiro Sesowi kaminematamonaka.

¹⁴ Betiro wehimatamonaka me 11 na me ya tabahari Sesowi ya tataba mati. Betiro ati yana nematamonaka kita ya. Ati e nematamonaka ahi: "Owati te kamitahi, soteo me te toha na te, te nafi, Serosarei ka me te. ¹⁵ Ota hanohamone te

ati na te awineke. Ota hanokere, yama wamini ka nofi owara tohasa ne ya. ¹⁶ Haha yama te awaha Soweo Teoso ati kakamina awehimona ati nematamonaka, ota ehenetebana. ¹⁷ Ota eheneteba awe ati e nematamonaka ahi:

""Okoko amo ni yabokiri ya oko Kanamori ta onahabana oke me nafi ni ya, sawitebana", Teoso ati nareka. "Te ka matehe owati kaminatēhāba amake. Me makiti toha, me fanawī toha, owati me kaminatēhāba me amake. Te ka yetene yama me awatēhāba me amake, Teoso hinamoaro. Te bote me watami, tehaba me amake. ¹⁸ Owati ihi oko Kanamori sawitehāba ama oke owa nanarifa me ni ya, owati me hiyaratēhāba mati. Makiti me toha, me fanawiri toharawa, tehaba me amake, owati me hiyaratēhāba mati. ¹⁹ Owati ihi neme tohawahāba amake. Wami tohawa, naba amake. Ama toha, yifo hiri ni toha, yama hasawiri toha, ²⁰ bahi sosoki, neba amaka. Abariko ama tohehāba amaka Teoso amo ni ka yama nokosi ya, amosi mati tohaharo. ²¹ Afa yama tohi ya e ka Hiti haha me aate hine mera kasomebonaka, me nafi",

Soweo ati nematamonaka".

²² "Owati te mitahi, Ihayeo me te. Sesowi te awate amaka, Nasare kari. Ehene te awate amaka, yama watohari, Teoso hinamohari te ni ya. Teoso sawihino amaka te ni ya, Sesowi tohahari. Te watoka. ²³ Sesowi te ta na te amake, me one ni ya, me ihi hiyara mati. Teoso hiwatamatamonaka hibati ya hiyosehari me ta hinehibonaha, me ba hikanebonaha,

ahabebonaha. ²⁴ Ahabe amaka. Ahabe Teoso ati ehene wamisame amaka. Sawi yabore amaka, e ahaba abowi taboro ya. Teoso ehene e ahaba abowi taboro kitara amake".

²⁵ "Tafi ati e nematamonaka ahi, Sesowi ati kaminari:

'Fara yama we nima Teoso owi onofa ama oke onokosi ya. Sawi fare tohi nofe amaka owa ni ya kitahari. ²⁶ Oko boti yayai nineke Teoso ehene tasa. Owati yayai ke, ehene. Oko abono amosatehaba ama oke owa tinofi karo. ²⁷ Ohabi ya tiwati ihi ohabateraba ama oke. Tiwati ihi obatarihi otehaba ama oke, tiwati onofi karo, yama amosa hiri ona owa. ²⁸ Owa tikanawanara tike, yaka obone ka hawi ya, otaminabone owa. Yayai otehaba ama oke tiwehene, e famaha e',

Tafi ati nematamonaka".

²⁹ "E ka one mati, e ka iti Tafi tohe ahaba, kamo, nematamonaka. Te watoka, temene nasa nari e ka wami ya. ³⁰ Tafi Teoso ati mitehimatamonaka, Teoso ati kakamina tohahari. Teoso ati e nematamonaka ahi Tafi ni ya: "Tika noti Ihayeo me ka towisawa tohatehiba amaka tiwa nima. Keye amakere', ati nematamonaka, Teoso. ³¹ Tafi Teoso ka towisawateba watohimatamonaka. Hikaminehimatamonaka, wamisamatehibana. Ahabe batarareka. ³² Efe wamisamareka Teoso ati ehene, Sesowi tohahari. Wamisame ota awahareka, ota nafi. ³³ Teoso hiyosematamonaka itaribonaha Teoso ka kanihina ya. Teoso Kanamori ta ne awaka Sesowi

ni ya. Fare e ka abi Teoso ati namatama ehene nareka Kanamori ta nari e ni ya. Haha yama te awaha Sesowi ehene amaka. ³⁴ Tafi neme ya tokare ati e nematamonaka ahi:

'Teoso ati e nareka ahi, oko Hiti ni ya: "Ti-witarehi oko kanihina ka ya. ³⁵ Tiwa me nofara me kitaraba me amake tiwehene, owati ihi. Tiwariabone tike me mese ya, me tai tikana tiwa",

Tafi ati nematamonaka Teoso ati kaminari".

³⁶ "Ihayeo me nafi Sesowi te watohi. E ka Hiti amaka waha Teoso ati ehene. E ka towisawateba amaka waha, Teoso ati ehene. Efe amaka, Sesowi, te nabowahari, te ba kanahari awa ya", Betiro ati nematamonaka.

³⁷ Betiro ati me mitaha me yawehemetemoneke. Betiro me me aate nemetemoneke. "E ka one mati, himata nima ota nawaharibe waha?" me ati nemetemoneke.

³⁸ "Te ehene hiyara te nofamarima nahi", Betiro ati nematamonaka. Te iibofarisaba teke Sesowi Kirisito ino ya Teoso ati somawamabona karo. Teoso Kanamori ta nebonaka te ni ya. ³⁹ Teoso Kanamori ta nebona ati nareka te ni ya. Te ka matehe toha, e ka one yama yabo ka me toha, na me ni ya Teoso Kanamori ta nebona ati nareka. Me nafi Teoso ha na me ni ya Teoso Kanamori ta nebona ati nareka", Betiro ati nematamonaka.

⁴⁰ Betiro Sesowi tamine kaminematamonaka tasa. "Teoso te aate nahi, tera kasomebana. Te ka yama hiyara fawa nibeya", ati nematamonaka.

⁴¹ Teoso ati me nofawa me iibofarisa me ya me tabawemetemoneke, 3000 me toha mati. ⁴² Sesowi ya tataba me me kanawanehemetemoneke. Fara me one ya me tabanawi na tohehemetemoneke. Me nafi tafa, me nafi Teoso ha, na tohehemetemoneke.

Sesowi nonofa me abe nofehemetemoneke.

⁴³ Sesowi ya tataba fara me me kasomi hiha, na hihehemetemoneke, Teoso ati ehene. Me ihi me awa Sesowi nonofa Teoso me kahiyaremetemoneke. ⁴⁴ Sesowi nonofa me abe nofehemetemoneke, me ka yama nafi me ebe na mati. ⁴⁵ Me one yobe kihara me me kakawa, na tohehemetemoneke. Me one yama kihara me me kakawa, yama me ebe, nemetemoneke. ⁴⁶ Fara yama we nima teboru wari ka yama ya me tokoma, me nafi tafa, na tohemetemoneke yobe ya. Yamata me ebe na tohemetemoneke me yayai na mati, ⁴⁷ Teoso me kahiyara mati. Me one me me hinofemetemoneke. Fara yama we nima me totami nemetemoneke e ka Hiti ati ehene, Teoso me hikasoma mati.

3

Betiro me ka owa nakitamehimatamonaka, yaka ni watorari.

¹ Yama we one ya Betiro ya Yowao me famaha me towakamehemetemoneke, teboru wari ka yama ya, Teoso me ha nabone mati bahi weo tone ya. Soteo me totokoma tohehemetemoneke, bahi weo tone ya, Teoso me ha nabone mati. ² Betiro ya Yowao me famaha me towakiyomemetemoneke teboru beheri ka yama bari

kani ka nokobi ya. Hahi teboru nokobirine ino-
matamona amaka hari, nokobi amosa tohaharo.
Me one me ka owa me kakamakehemetemoneke
me tiwa hinahari yaka ni watorari. Fara hikawa-
tehemete amake. Fara yama we nima kaki me
hinehimatamonaka nokobi amosa ya yinero aate
nebonaha, me ni ya, teboru wari ka yama ya me
tokiyoma mati. ³ Betiro mera awehimatamonaka
Yowao ya famahari. "Oko yineroba te ta nahi",
ati nematamonaka.

⁴ Betiro ya Yowao me famaha me
hekatomematamonaka. "Otara tiwahi", Betiro
ati nematamonaka.

⁵ Mera kakatomehimatamonaka. "Oko yiner-
oba me ta naba me amake", ati boti ati nemata-
monaka.

⁶ Betiro ati yana nematamonaka. "Yinero
okiha okere. Haha yama okiha ta onahabanake
tiwa ni ya. Sesowi Kirisito Nasare ka ati ehene
tiwarimisabone tike, yaka tinahaba tiwa", ati
nematamonaka.

⁷ Betiro hinaka kanihina wara hina
hoka himise waremishimatamonaka. ⁸ Iso
tokataminematamonaka, yaka terari. ⁸ Iso
tokatamine yora tomisematamonaka wahari.
Teme ya yayaka nematamonaka, hiwa totomi
nari. Me ya tabe tokiyomamematamonaka
teboru wari ka yama ya yaka nawahari. Yora
nematamonaka, Teoso ehene kahiyarahari.

⁹ Teboru toro ka me nafi hiwehimatamonaka,
yaka nari, Teoso kahiyarahari. ¹⁰ Me
hiwatomatamonaka hibati ya. "Efe amare hari
homi nofahari teboru ka nokobi amosa ya? Yaka
nawahari hari me", ati nemetemoneke.

Betiro mera hiyarematamonaka teboru wari ka yama ya.

¹¹ Warehimatamonaka, Betiro ya Yowao me famaha mera tama nikumahari. Saromao ka yama bari karaha ya me nahorikosemete-moneke. Me nahorikosa me ni ya me one kana ni kamakiemetemoneke, tamine mitatino mati.

¹² Betiro mera awe mera hiyarematamonaka. "Himataba otara te awibanari? Te ati e na te awineke ahi: 'Yama me wato ka me hikasomehino amaka, me amosate mati', te ati na te awineke.

¹³ Teoso ati ehene amaka, Sesowi nofahari, he nanarifa. Fare Teoso amaka, e ka iti bote me ka Teosomata. Abarao toha, Isaki toha, Yako toha, e ka iti bote me nafi ka Teosomatamona amaka. Sesowi te ta na te amake, ahabebonaha. Sesowi te nofaramone te ati na te amake, Birato ni ya. Birato Sesowi tasi tonihebona ati ne amaka. Sesowi tasi toni te nofara te amake, ¹⁴ Sesowi te nofari karo, amosari, Teoso nima nari. Te ka owa me tasi tonihabone te ati na te amake, te ka owa ehene itihari. ¹⁵ E ka owa era kasomatehi te nabowe amaka. Te nabowehi Teoso ati ehene kitamenoka. Ota awahareka. ¹⁶ Efe ehene amaka hari, te awahari, amosawahari. Te awate amaka hari, hiyarari. Sesowi ati ehene amaka hari. Amosaka waha te nafi nokosi ya. Sesowi ati ota nofi ka amosareka waha".

¹⁷ "Sesowi te watore te nabowe amaka, Teoso hinofari. Te ka hiti me hiwatorehimona onahareka. ¹⁸ Teoso ati ehene te nabowehi amaka. Fare atimata nima yama na amake, ati ehene. Hibati ya hinaka towisawateba me kaminabone ati nematamonaka, he ati kakamina mati, me nafi, me one hinabowatehibona me ati na mati.

19 Yama hiyara te hiri namaraba teke waha. Teoso ehene te amosaba teke waha. 20 Teoso tera kasomeba amaka waha. Teoso ati ehene Sesowi Kirisito kakehiba amaka te ni ya, efe tamine te mitahari. 21 Teoso ati ehene sawisa ka mata neme ya. Teoso yama nafi hiri ni hawa tohe ya Sesowi kamatasehibonaka. Sesowi kamatasehibona Teoso ati kakamina me ati nemetemoneke, Teoso ati ehene. 22 Mowisei ati e nematamonaka ahi:

'E ka Hiti te ka Teoso tohe ati ehene te ka owa Teoso ati kakamina tohatehiba amaka fara owa nima, Teoso ati kaminebonaha te ni ya. Kaki ya ati te kamitativaho. 23 Ati te kamitare ya Teoso tera yabehiba amaka, tera waka nebonaha',

Mowisei ati nematamonaka. 24 Samoweo yama afani kamina, nematamonaka. Samoweo nowati ya me one hikamina, hinehemetemoneke, Teoso ati kakamina mati, me nafi. 25 Teoso ati kakamina me ka noti me te amake. Te ka iti bote Teoso hiyarematamonaka. Ati e nematamonaka ahi Abarao hiyarari:

'Yama amosa ya tika noti me me hiri kitehaba me amake owati ihi, tabora nafi ka mati',

Teoso ati nematamonaka. Te ka iti bote Teoso mera hiyare ya Teoso tera hiyarematamonaka bisa. 26 Teoso nanarifa kakehareka te ni ya, efe Teoso ati ehene. Kaki tai tohahareka te ni ya, Teoso ati ehene. Teoso yama amosa ya tera hiri kanaka, te ka yama hiyara te nofamarabone ati

nari, te nafi", Betiro ati nematamonaka.

4

Betiro ya Yowao me famaha me me hiwatemetemoneke.

¹ Sesowi ya tataba me me hiyara me ni ya sasetoti me kakehemetemoneke, satoseo me ya me tabaha mati. Teboro ka saotato mera yoyose toha nematamonaka. ² Sesowi ya tataba me ati me nofaremetemoneke, me me kanawana mati, e wamisamatehamone me ati na mati, Sesowi wamisame karo. ³ Me me watehemetemoneke. Me me te hinehemetemoneke kateya ya, yama soki ya me kibe nababone mati kateya tori ya. Bahi tokehimatamonaka. ⁴ Me tamaha Teoso ati me nofawehemetemoneke waha. 5000 me tohehemetemoneke waha.

⁵ Yama we one ya heoniao me hiri nemetemoneke, Serosarei ya. Towisawa me toha, me ka hiti me toha, Mowisei ati kakamina me toha, nemetemoneke, heoniao me hiri na mati. ⁶ Anasi toha nematamonaka, sasetoti ehebote tohahari, hinaka tataba me ya tabahari ahi, Kaifa, Yowao, Aresatiri, me nafi. ⁷ Betiro ya Yowao me famaha me me teme narehemetemoneke me nokosi ya. Me me aate hinemetemoneke. "Himata nima te nihino amara? Hike ati eheneno amara?" me ati nemetemoneke.

⁸ Betiro mera hiyarematamonaka. Teoso Kanamori kitehimatamonaka he ni ya. ⁹ "Hiti mati, otara te aate na te awineke, ota ehene ota kaminabone ota, e ka owa ota kasoma ota, yaka terari. Te ati e na te awineke ahi: 'Himata nima te nihino yaka nawahara?' te ati na te awineke.

¹⁰ Sesowi Kirisito Nasare ka ota aate ne hikasome yaka nawahaka te nokosi ya. Sesowi ehene te watowahi, te nafi waha. Sesowi ehene Ihayeo me nafi watowahi waha. Te nabowe Teoso ati ehene kitame amaka. Te ati ehene me ba hikane amaka awa ya. ¹¹ E ka one yobe betira tohehi me hiri na me nima te nineke. Haha yati te koro towitia nima Sesowi ne awaka, hiyaremona te ati ne kari. Yobe ka yati kitaha nima Sesowi nawahaka waha, yobe sonarabona karo. Sesowi yati nima ne awaka te koro towitiari. ¹² Efe Sesowi era kasomate amaka, ohariari. Sesowi tera kasomi watoka, ohariari", Betiro ati nematamonaka.

¹³ "Hika", me ati nemetemoneke, Betiro ya Yowao me famaha me ati habi bayiha me ati me mitaha mati. "Himataba me ati habi bayineri, yama hani rawi ni me watotera mati? Sesowi ya me tabatani me awineke", me ati nemetemoneke. ¹⁴ Me hiwehimatamonaka me hinakitame me ya tabahari. Me ati wataremetemoneke.

¹⁵ Me ati ihi me teme nafaremetemoneke yobe beheri ya mata. Faya me abe hiyaremetemoneke. ¹⁶ "Himata nima e nawaharibe waha, ha e?" me ati nemetemoneke. "Keye amakere. Me hikasome awaka. Serosarei ka me nafi winaha me hiwehimonaka amosawahari. Amosawahaka. ¹⁷ E ati e nawahaba eke ahi: Betiro ya Yowao me famaha me e aate naba eke, Sesowi tamine me kaminamaraba mati me ni ya. Faya me tamamaraboneke, Sesowi tamine me mitahabone mati.

¹⁸ Betiro ya Yowao me famaha me me ha nemetemoneke tasa. Me ati e nemetemoneke ahi: "Sesowi tamine te hiyaramaraba teke me ni ya waha", me ati nemetemoneke.

¹⁹ Betiro ya Yowao me famaha me me hihiyarehemetemoneke. "Te ati ta ota kamitibana? Teoso ati ta ota kamitineke. Te ati hiyakere. Teoso ta ati amosaka. ²⁰ Haha yama ota awaha kamini ota fawa rabone otake. Haha yama ota mitaha kamini ota fawa rabone otake, me ati nemetemoneke.

²¹ "Sesowi tamine te kaminami ya me ni ya tera te yokohaba teke", me ati nemetemoneke. Me tasi tokani me hinofaraha me me tasi hikanihemetemoneke, me tamaha me ihi, me me nofaha mati. Me ka owa amosame ka me nafi Teoso kahiyarawemetemoneke. ²² Amosawahematamonaka, hinaka ano 40 tohi ya.

Sesowi nonofa Teoso me ha nemetemoneke.

²³ Betiro ya Yowao me famaha me tasi tokana me towakamehemetemoneke fara me one me ni ya. Sasetoti me ka hiti mati, me nafi ka hiti mati, me na me ati me kaminemetemoneke fara me one me ni ya. ²⁴ Afa sasetoti me ati tamine me mitaha Teoso me ha nemetemoneke. "Ota ka Hiti neme hiri tinehemete ama tike. Wami toha, ma toha, yama nafi hiri tinehemete ama tike. ²⁵ Tiwati ihi ota ka iti Tafi ati e nemataka ahi, Teoso Kanamori ati kaminari. Fara tiwati nima Tafi ehene nemataka. Tafi ati e nematamonaka ahi:

'Himataba tabora nafi ka me hamineri? Himataba yama hiyara me wati nawahineri? ²⁶ Towisawa me abe yoro tokaniha me amake, Teoso me mowa nabone mati. Me

hawa toha me yana tonarake, Teoso ka towisawa me mowa nabone mati,

Tafi ati nematamonaka. ²⁷ Keye amara aw-ineke. Eroti ya Birato me famaha me one me ya me tabaha Sesowi me nabowa me amake, tiwa nanarifa. Ihayeo me toha, bara me toha, na me amake, Sesowi me nabowa mati. Efe Sesowi towisawa tohaka, tiwati ihi, hibati ya Tafi hikaminehimata. ²⁸ Fara tiwatimete nima me narake, tika towisawa me nabowa mati. ²⁹ Teoso me ati tikamitahi, otara me kakoa mati. Tiwati ihi ota kokoriri raba otake, titamine ota hiyaraba ota. Tiwa nanarifa me ota amake. ³⁰ Tiwa nanarifa Sesowi ino ota hiri ni ya me tikasomabana tike, me kiya na mati. Yama tinamo, tinahabone tike me ni ya", me ati nemetemoneke, Teoso me ha na mati. ³¹ Teoso hiyari me ahabi ya yobe hene nematamonaka, yobe me ka heoniao hihiri. Me nafi ni ya Teoso Kanamori sawiwehimatamonaka. Teoso ati me kaminawahi ya me watoremetemoneke.

Me abe nofehemetemoneke.

³² Sesowi nonofa me nafi abe nofawehemetemoneke. Fara me one ni ya yama me ebe nemetemoneke, fara yama we nima. Me ka yama me kayawarahabone me ati nemetemoneke. ³³ Sesowi ya tataba fara me hiyari totohawa tohehemetemoneke Sesowi ahabe wamisame tamine me kamina mati. Me one me nofahamone me ati nemetemoneke, yama me watohamone me ati na mati. ³⁴ Me ka owa yama kihare ka yamabone me ta na tohawemetemoneke.

Yobe me kihaha yobe me ta nemetemoneke, yinerobonaha. Yobe manakone ka yinero me hekamehi ³⁵ me ta na tohehemetemoneke Sesowi ya tataba me ni ya. Sesowi ya tataba yinero me ta nemetemoneke, yinero me kihara me ni ya. ³⁶ Me ka owa Yose tohe refita me ka owa tohe Sibiri ka tohe ino me hinawatematamonaka. Banabe tohawematamonaka, era nanarifa ino weye nawahari. ³⁷ Yobe taboro kihahi yobe taborobona ta ne yobe taboro manakone kakame yinero ta nematamonaka Sesowi ya tataba me ni ya.

5

Anania fati ya famehi me ahabemetemoneke.

¹ Me ka owa inomatamona amaka Anania. Fati ya fame yobe taboro me ta nemetemoneke.

² Anania kakehimatamonaka. Yinero yobe taboro manakone kote tohehi ta nematamonaka Sesowi ya tataba me ni ya. "Me okeyehabana oke", ati boti nematamonaka. Yinero nafi ta nemona ati nematamonaka, yinero nafi amarari. Anania ehene fati hiwatomatamonaka.

³ Betiro Anania hiyarematamonaka. "Hi-mataba Teoso Kanamori tikeyehabone tirini? Yinero nafi ta tinahamone tinaha yinero nafi ta tikere Satanaisi ati ehene. Tika yobe taboro ta timatari ya tika yobe taboro tohehina amaka.

⁴ Yinero ta timatare ya tika yinero tohehina amaka. Himataba tiwehene e nineri ahi? Otaru tikeyehabone tina Teoso tikeyehabone tine tike", Betiro ati nematamonaka.

⁵ Anania Betiro ati mite abowi sonehimatamonaka hibati ya, ahabari. Anania tamine

me mitaha me kakomewemetemoneke waha, me nafi. ⁶ Me makiti yetene hinama tohaha hinakamehi me hikarafehimatamonaka. Anania me hekamehi me hikamomatamonaka.

⁷ Manakobisa bahi terei ne ahabe ya Anania fati kamakietemoneke. Maki watora kamakia kiyomakeha ⁸ Betiro aate hinehemetemoneke. "Yama tikaminahi owa ni ya. Efe yobe taboro manakone yokanano ama, Anania ta hinahari?" Betiro ati nematamonaka.

"Ee efe manakone yokana amaka", ati nemetemoneke.

⁹ "Te abe hiyarani te awineke. Teoso Kanamori te totomi nabone te ati nani te awineke. Yama aawa tinahi nokobi ya. Tika yibote me kamoha tiwa me towakama naba ama tike", Betiro ati nematamonaka.

¹⁰ Sonatasemetemoneke me nokosi ya hibati ya, ahabaro. Ahaba me yetene era kakamo me hiwehemetemoneke ahabaro. Me hekamakietemoneke. Fare maki temene ite ya me hikamoemetemoneke. ¹¹ Sesowi nonofa me nafi kakomewahemetemoneke waha. Me one me ati me mitaha me kakome nemetemoneke.

Sesowi nonofa me totamemetemoneke.

¹² Sesowi ya tataba me me kasomemetemoneke, me tamaha mati. Yama me namo, nemetemoneke, Teoso ati ehene. Me nafi nahorikosemetemoneke teboro ya, Saromao ka yama bari karaha ya. Me abe nofehemetemoneke. ¹³ Me one me me hinofehemetemoneke. Me ya me tabi nofaremetemoneke, me habi bayira mati. ¹⁴ Sesowi me nofawa me tamehemetemoneke, me makiti toha, me fanawi toha, na

mati. ¹⁵ Me kiya na me me kakiemetemoneke. Me me so hiniharemetemoneke hawi ya, e fofore mese ya. "Betiro kamehiba amaka ahi. Bahi firi hikane ya baforine ehene me kitamaba me amake", me ati nemetemoneke. ¹⁶ Tabora one ka me winaha me tamine me mitehemetemoneke, me me kasoma mati Serosarei beheri ka mati. Me inamati ihi me rabika me ya me kiya na me tabaha me yoro tokana me me kakiemetemoneke. Me nafi me kasomemetemoneke.

Sesowi ya tataba me me watehemetemoneke.

¹⁷ Faya sasetoti ehebote ya satoseo me nafi tabaha me ati yana nemetemoneke, Sesowi ya tataba me me kakoa mati, me nafi me nofawahi karo. ¹⁸ Me me hiwata me me te hinehemetemoneke kateya tori ya.

¹⁹ Yama soki enoki ya Teoso nanarifa kateya ka nokobi se kanehimatamonaka. Betiro me ya me tabiyomamemetemoneke. Ati yana nematamonaka. ²⁰ "Te tokomahi. Teboro wari ka yama ya te nahoribeya. Teoso ka hawi te kaminibeya te ka one me ni ya, me nafi", ati nematamonaka.

²¹ Ati mitati me hiba yama wa ni ya me tokiyomehemetemoneke teboro wari ka yama ya. Sesowi tamine me kaminemetemoneke me ka one me ni ya.

Sasetoti me ka hiti me kamehemetemoneke. Me me ha nemetemoneke, soteo me ka hiti mati, me nafi, heoniao me hiri nabone mati. Betiro me me kakamabone me ati nemetemoneke, me kibehamone mati kateya tori ya. ²² Me nanarifa me tokoma me me wasiremetemoneke kateya

ka mati. Me kamaha me me kaminamehemetemoneke. ²³ "Kateya ka nokobi boko kanaharake. Saotato me nahoharake kateya ka nokobi beheri ya. Nokobi ota nanaha kana na me watararake kateya tori ya", me ati nemetemoneke.

²⁴ Me ati me mitaha me me wati nawahemetemoneke, sasetoti me ka hiti me toha, saotato me ka towisawa me toha, na mati, teborokakakatoma mati. "Hika me toha me awineri?" me ati nemetemoneke. "Himata nima me na me fawarini?" me ati boti ati nemetemoneke.

²⁵ Me ka owa kake mera hiyarematamonaka. Mera kaminematamonaka. "Sesowi nonofa kateya ya me te te namone me kibeharake teborowari ka yama ya me me kanawana mati", ati nematamonaka.

²⁶ Saotato me ka towisawa ya saotato me tabaha me tokomakehemetemoneke Betiro me me kakamabone mati. Me me hiwatarehemetemoneke, me me hinakomeha mati, me me nahabirabone me ati ni karo, yati ya me me banarabone me ati ni karo.

²⁷ Me me hekama me nahohemetemoneke me ka hiti me baikani ya. Sasetoti ehebote me aate hinehemetemoneke. ²⁸ "Ota ati te mitarani te awine? Sesowi ati ya me te kanawanamarahabone ota ati na me nafi te kanawanineke Serosarei ka mati. Ota ehene Sesowi ahabemona te ati na te awineke", ati nematamonaka.

²⁹ "Te ati ota kamitene otake. Teoso ati ta ota kamitineke", Betiro me ati nemetemoneke, Sesowi ya tataba mati. ³⁰ "E ka iti me ka Teosomata Sesowi nawamisamenoka, te nabowahari, awa ya te nawanari. ³¹ Teoso ati ehene Sesowi itarimonaka Teoso ka kanihina ya, Teoso

hinofari. Teoso biti towisawa tohaweheimona hinehimonaka, era kakasoma tohaweheimonaha. Ihaye me ihi hiyara me ihi me nofamarabone Teoso ati nematamonaka, Teoso ati somawamabona karo. ³² Teoso ehene ota awate ota amake. Teoso Kanamori Teoso ehene awa ne awaka, Teoso ta hinahari Teoso ati nonofa me ni ya", Betiro me ati nemetemoneke.

³³ Betiro me ati me kamita me hameheme-temoneke kasiro ya. Me me nahabinima himisemetemoneke ayata ya. ³⁴ Me ka owa yana nematamonaka mera hiyarebonaha Kamarieo tohahari. Fariseo tohehimatamonaka, Mowisei ati kakamina. Me nafi ati nonofa hihehimatamonaka. Ati ehene Sesowi ya tataba me totonoho nama nemetemoneke yobe beheri ya mata, fara me one hiyarebonaha, he ati me mitarabone mati. ³⁵ Ati e nematamonaka ahi: "Me te nahabihabone te ati na teke, Sesowi nonofa mati. Tera te kakatomahi, me nahabi te nofa te. ³⁶ Teota yama watohimona ati ne 400 me tohaha he ya me tabehemetemoneke. Me one hinabowe ya he ati nonofa me tokarawehemetemoneke tabora one ya. Me ka yama fawa nemetemoneke me hinofaro. ³⁷ Yama totoyabo ni ya me nafi ini Homa ka me rawi ni ya Yota me tamaha mera ha nematamonaka, he ya me tabawamabone mati, me hikeyeha mati. Me one hinabowa hinehimatamonaka. He ati nonofa me tokarikosa nemetemoneke. ³⁸ Owati te mita mata, e naro ahi: Me te ahi rima nahi, Sesowi nonofa mati. Hine me nake. Fara hine me yosi ya me kiti wataraboneke. ³⁹ Teoso ta me hiyose ya te kitaraba te amake me ihi. Teoso te mowa nibana?" Kamarieo ati nematamonaka.

Kamarieo ati me nofehemetemoneke.

⁴⁰ Betiro me me ha nemetemoneke. Me me kosi nemetemoneke. Me me hora nemetemoneke. "Sesowi tamine te kaminamaraba teke", me ati nemetemoneke, me me kosi na mati. Me me sa hisarawehemetemoneke, me tokomabone mati.

⁴¹ Me tokomemetemoneke me ka hiti me baikani ya. Me yayai nemetemoneke, kokosi ihi me tohi karo, Sesowi ati me kamini karo. "Sesowi era nofe awaka", me ati nemetemoneke.

⁴² Fara yama we nima me me kanawani na tohehemetemoneke, hiyara amosa Kirisito Sesowi tamine tohaha me kamina mati, teboro wari ka yama ya, me ka yobe toha, ne mati.

6

Me 7 na me me ha nemetemoneke, me me narifabone mati.

¹ Teoso nonofa me totamemetemoneke. Fara yama we nima yamata ta ni me na tohehemetemoneke me fanawi ni ya, me ka yibote me ahaba me nahoa mati. Keresia ka me ati me weye na me yawehemetemoneke, me fanawiri me ka yibote me ahaba me tafe wataramone mati. Me ati e nemetemoneke ahi: "Thayeo me ati me weye na me fanawiri me ka yibote me ahaba me tafebone te ta nofate amake, ota fanawiri me ka yibote me ahaba me tafebone te ta ra te", me ati nemetemoneke, Keresia ka me ati me weye na mati.

² Me 12 na me me ha nemetemoneke Teoso ati nonofa mati me me hihiyarahabone mati. "Me tafebone ota ta nabone te ati na Teoso ati kamini ota fawa riyahi. ³ Me te kakatikahi me 7 na mati,

me one me hinofa mati, yama me watoha mati, Teoso Kanamori sawi kite ka mati. Ota ati ehene yamata me ebe naboneke, haha mati. ⁴ Ha ota ta Teoso ha ni ota fawa rabone otake. Teoso ati kamini ota fawarihi, nabone otake", me ati nemetemoneke.

⁵ Me nafi me ati me hinofemetemoneke. "Efebonaka hari Esitefo, Teoso ati nofahari. Teoso Kanamori kite awaka he ni ya", me ati nemetemoneke. Firibi toha nematamonaka. Borokoro toha, Nikano toha, Timo toha, Baramena toha, Nikorao toha, nematamonaka, Atiokia kari. Nikorao wate ya soteo amare soteo tohawematamonaka, ehebote tohahari. ⁶ Me me hinamoemetemoneke Sesowi ya tataba me me hiwahabone mati. Sesowi ya tataba Teoso me ha na me yehe me kakibarehemetemoneke afa me tati ya.

⁷ Sesowi nonofa me totamemetemoneke, Serosarei ka mati, Teoso ati me nofawa mati. Sasetoti me tamaha Sesowi ati me nofawehemetemoneke waha.

Esitefo me watehemetemoneke.

⁸ Esitefo me tamaha mera kasomematamonaka. Yama watohimatamonaka Teoso ya fame kari. ⁹ Soteo Esitefo hora ni me yana tokanemetemoneke. Me ka sinakoka inomatamona amaka hari, yama aahi me amara me ka sinakoka ino ya ino tohahari. Haha me Sireni ka me toha, Aresatiria ka me toha, nemetemoneke, soteo mati. Sirisia ka me toha, Asia ka me toha, nemetemoneke, Esitefo me hora na mati, soteo mati. ¹⁰ Soteo me ati kasawarimatamonaka, yama watohari, Teoso Kanamori ehene.

¹¹ Yinero me ta nemetemoneke me one ni ya, Esitefo kamini manakonebonaha. Me abe hiyaremetemoneke, Esitefo me kamina mati, keye me hiri na mati. Me ati e nemetemoneke ahi: "Esitefo Mowisei ati nofaremona ati nareka. Teoso nofarihi, nemona ati nareka. Ati ota mitahareka", me ati nemetemoneke.

¹² Me ati me mita me ati yana nemetemoneke, me ka hiti me toha, Mowisei ati kakamina me toha, me nafi toha, na mati, Esitefo me watahabone me ati na mati. Me tokomake Esitefo me wata me tama hinehimatamonaka. Me hekamehimatamonaka hiti me ni ya.

¹³ Me ati ihini keye me hiri na Esitefo me kaminemetemoneke. "Hehi hiyari fawa nofare amaka, Teoso ka teboru nofaremona ati nari, Mowisei ati nofarihi, nari", me ati nemetemoneke.

¹⁴ Ati e nareka ahi. Sesowi Nasare ka teboru nabowebona ati nemona ati nareka, ati ota mitahari. Sesowi ati ehene Mowisei ati e nofamabone ati nareka", me ati nemetemoneke.

¹⁵ Me ka hiti me nafi Esitefo awehemetemoneke. Noko awi e nematamonaka, Teoso nanarifa noko awi nima.

7

Esitefo mera hiyarematamonaka.

¹ Sasetoti ehebote ati yana nematamonaka. "Tiwati e ninihi ahi?" ati nematamonaka.

² "Ha te okaniso me te toha, okobi me te toha, na owati te kamitahi", Esitefo ati nematamonaka. "E ka iti Abarao Teoso amosabote awehimatamonaka, winasa ne ya Mesobotamia ya, winare ya mata Ara ya".

³ "Teoso ati e nematamonaka ahi:

'Abarao tiwinamarabone tike ahi haha tabora ya, te one me ni ya. Tiwinibone ka tabora yofi okanabone oke'.

⁴ Kaoteya ya yana tone toke winawematamonaka Ara ya".

"Yama totoyabo ni ya Abarao bati ahabematamonaka. Teoso ati ehene kakewe winawematamonaka haha tabora ya, e wini ka tabora ya.

⁵ Haha tabora Teoso ta rematamonaka Abarao ni ya. Haha tabora Teoso ta tehibona ati nematamonaka, Abarao toha, Abarao hinaka noti me toha, na me ni ya, Abarao biti watare ya mata.

⁶ Teoso ati e nematamonaka ahi:

'Abarao tika noti me winatehaba me amake bara me tabori ya mata. Me ati ihi hine ya me ka yama me ahi tehaba me amake. Me me kosi tehaba me amake. Me ka faha fowe 400 tohatehaba me amake, me ni ya yama nawahi ka faha fowe. ⁷ Manakobisa me manakone owatehaba ama oke bisa, me ka hiti me ni ya. Me kaketehaba me amake haha tabora ya, owa me narifatehaba mati',

Teoso ati nematamonaka".

⁸ "Teoso ati me nofawa me sowiri atari kote me wisi nemetemoneke, Teoso ati ehene. Abarao biti nawematamonaka waha, Isaki. Isaki sowiri ataro bati wisi hisehimatamonaka amo ni 8 ne ya. Isaki Yako batimatamona amaka. Yako e ka iti me ka abimatamona amaka, me 12 na mati".

⁹ "Yose anoti Yose me nofara he me ta nemetemoneke, e ka iti mati, me one bisa me ni ya,

me hekamehibonaha Esito ya. Teoso sawihi-matamonaka Yose ni ya, ¹⁰ Yose ahabarebonaha. Teoso ati ehene Farao Esito ka towisawa tohehi Yose nofehimatamonaka, amosari, yama watohari. Farao ati ehene Yose mera yosehimatamonaka, Esito ka mati, me nafi. Yose Farao ka yama kakakatoma tohabisehimatamonaka. ¹¹ Yama totoyabo ni ya yamata ahabemetemoneke. Esito ka yamata watamarihi, Kanaha ka yamata watamarihi, nemetemoneke. Yama hiyamarehemetemoneke. E ka iti yamata me kanikabone yamata me wasiremetemoneke. ¹² Yako yamata tamine mitehimatamonaka, Esito ya yamata naharo. E ka iti mera yosehimatamonaka, Esito ya me tokahabone mati, yamata me kanikabone mati. ¹³ Me tokomatasa Yose me watowehemetemoneke, Yose hiwa kamine karo me ni ya. Farao Yose anoti mera awehimatamonaka. ¹⁴ Faya Yose anoti me narabi nima nematamonaka, me ka abi me me kakamabone mati Esito ya, me nafi 75 me toha mati. ¹⁵ Faya Yako tokehimatamonaka waha Esito ya. Wiwina tohehimatamonaka Esito ya. Ahabawahematamonaka. Yako ahabe nowati ya yama toyabo ya e ka iti me ahaba nemetemoneke. ¹⁶ Me abowi me hekemetemoneke Sekehe ya, me me te hinahabone mati yati hoti ya, yati hoti Abarao hikanikehemete Amo biti me ni ya".

¹⁷ "Yako hinaka noti me totamemetemoneke Esito ya. Faya Yako hinaka noti me tokomabone Teoso ati nematamonaka Kanaha ya. Hibati ya Teoso Abarao hiyare ya fara Teoso yama hikaminemetemone nima Abarao hinaka noti me nabone Teoso ati nematamonaka waha.

¹⁸ Esito ka towisawa bare tohawematamonaka, Yose awaterari. ¹⁹ E ka iti mera keyehematamonaka, mera kakoari. Ati ehene matehe me me nanahofaramemetemoneke, me ahababone mati".

²⁰ "Afa yama ya Mowisei watehimatamonaka. Amosematamonaka. Hinaka abariko terei nematamonaka, bati me ya tabahari. ²¹ Hinakati hisekosehimatamonaka. Farao bite hiti, "Okatao tohawebonaka waha", ati nemetemoneke. Farao bite nanayana hihehimatamonaka. ²² Mowisei me hikanawane Esito me ka yama wawatowa tohehimatamonaka. Yama nafi wawatowa tohe ati aamosa tohehimatamonaka. Ati me one nonofa hihehimatamonaka".

²³ "Mowisei ka faha fowe 40 tohi ya fara me one yaka nebona ati nematamonaka, Ihayeo mati. ²⁴ Fare owa awehimatamonaka, me kosi hinahari. Kosi ni manakone hiwehimatamonaka, Esito me ka owa nabowahari. ²⁵ Mowisei ati boti e nematamonaka ahi: 'Owa me nofahaba me awineke. Oko one me okasomabone Teoso ati ne awaka', ati boti ati nematamonaka".

"Mowisei ehene Ihayeo me nofaremetemoneke, Esito me ka owa nabowahari. ²⁶ Yama we yotowamaha ya mera awehimatamonaka, me abe mono na mati, fara me one. Mera ebe kanehimatamonaka. 'Himataba te abe mono? Fara me te famineke', ati nematamonaka.

²⁷ "Me ka owa kite Mowisei yoko towitimatamonaka beheri ka ya. 'Hibake ati ehene ota ka towisawa tiharibe? Hibake ati ehene otara tikasomaribe waha? ²⁸ Owa tinabowawaibana? Esito ka owa nabowi nima owa nabowi tibana waha?' ati nematamonaka".

29 "Efe ati Mowisei mitati kana nawahematamonaka. Tokehimatamonaka Mitiha ya. Mitiha me ka owa amare winawematamonaka Mitiha ya. Fanahi biti me famehemetemoneke.
 30 Mitiha ya wine ka hinaka faha fowe 40 tohehemetemoneke".

"Yama we one ya Mowisei wehimatamonaka yama honara ya, Sinai ka yati beri ya. Teoso nanarifa kakehimatamonaka Mowisei ni ya, yama hiri ni tohahari, atiwa hatihi ka yama hiri ni. 31 Mowisei yama hiri ni awe, 'Ami', ati nematamonaka. Hike ya toka nematamonaka, yama hiri ni awehibonaha ayata ya".

"Teoso ati yana nematamonaka fahi. 32 'Iti me ka Teoso ama oke. Abarao, Isaki, Yako, me na me ka Teoso ama oke', ati nematamonaka".

"Mowisei wawawa kawahematamonaka, yama awi nofarari, kakome karo".

33 "'Titime bori sota tikanahi. Haha wami tiwi ka oko wami amake', Teoso ati nematamonaka.
 34 'Me owahara oke, oko mati Esito ya, me me hikakoa mati. Me ati omitarake, me sokoko na mati. Okehara oke, me okasomahabone owa. Hima, tiwa oyosemahabone oke, tikamabone tiwa Esito ya', ati nematamonaka".

35 "Efe Mowisei Teoso ati ehene towisawa tokehimatamonaka, Teoso ati ehene, mera kase-mebonaha. Teoso nanarifa atiwa tohe Mowisei hiwe Teoso ati kaminematamonaka".

"Efe Mowisei fara me one hinofibarematamonaka baha. Me ati e nibehemetemoneke ahi, 'Hike ati ehene ota ka towisawa tiharibe? Hike ati ehene otara tikasomaribe waha?' me ati nibehemetemoneke baha".

³⁶ "Yama tamaha Mowisei hiri nematamonaka Esito ya. Yama one hiri, nematamonaka faha Mawara itaha ya. Mera totimakehimatamonaka Esito ya. Yama honara ya yama tamaha hiri, nematamonaka, me ka fa fowe 40 tohi ya".

³⁷ "Efe Mowisei ati e nematamonaka ahi, Ihayeo me narabi kaminari: 'Teoso ati ehene te ka owa Teoso ati kakamina tohatehiba amaka fara owa nima', ati nematamonaka. ³⁸ Efe Mowisei me ya tabe me nafi nahohemetemoneke yama honara ya, Teoso nanarifa ya me tabaha mati. Mowisei me ya tabe Teoso nanarifa mera hiyarematamonaka, me nahoha mati Sinai wai ka ya. Teoso ati Teoso nanarifa ta nematamonaka Mowisei ni ya, ahabaterabonehe, Mowisei ta hinahabonehe e ni ya".

³⁹ "E ka iti ati me hinofarehimatamonaka. Me yoko hiwitimatamonaka, me hinofarahari, Esito me nofa mati. ⁴⁰ Arao me aate nemetemoneke. 'Himataba Mowisei era kakame amara? Mowisei fawa nareka. Hika tohe awara? E ka Teoso kanamoriba hiri tinahabana tike, e nokosi ya me tiwa hiwaharehibana'. ⁴¹ Afa yama ya bowi maki biti kanamori me hiri nemetemoneke. Yama me ta nemetemoneke bowi kanamori ni ya. Haha yama me hiri hinaha ka ayaka me hiri nemetemoneke".

⁴² "Teoso tonokowahawitimatamonaka ha ya. Hine amowa me me nofahabone ati nematamonaka waha. Teoso ati kakamina me ka yama hani e nemetemoneke ahi:

'Oko yamaba amara awineke, te kakamaro.
Oko bani meba me amara me awineke, me

te waka na mati, me te tabasi na mati, yama honara ya te sawiha te, te ka fa fowe 40 tohaha te. ⁴³ Moreki ka yobebona te hiri na teke. Te ka teoso Hefa tohehi ka amowa kanamori te hiri na teke. Efe teoso kanamori te hiri na teke, nokosi ya te mowi kanisabone te. Owati ihi te winawahaba teke Babironia ka yama kowani one ya',

Teoso ati nematamonaka".

⁴⁴ "Teoso ka yobe makari tohe sawihimatamonaka e ka iti me ni ya, yama honara ya. Efe yobe kanamori Mowisei hiwe efe nima ne me hiri hinehimatamonaka, tamine Mowisei himitari, Teoso hikaminahari. ⁴⁵ E ka iti me ka yobebona Teoso ta hine me hekematamonaka ahi, Sesowe ya me taba mati, bara me tabori me ihawabone mati. E ka iti me nokosi ya Teoso ati ehene me tokarikosemetemoneke. Teoso ka yobe sawisa nematamonaka Tafi wate ya. ⁴⁶ Teoso Tafi nofehimatamonaka. Tafi Teoso aate nematamonaka, Teoso ka yobebona hiri nebonaha, Yako ka Teoso. ⁴⁷ Saromao ta yobe hiri nematamonaka, Teoso ka yobebonaha".

⁴⁸ "Teoso nafite amaka. Winareba amaka yobe toro ya, e hiri nari. Teoso ati kakamina ati e nematamonaka ahi:

⁴⁹ "'Neme oko iitari toha, wami owisi kakawa toha, te amake. Himata nima yobe ne te hiri ribe, oko yobebonaha? Hika hasi oribe?" Teoso ati nareka. ⁵⁰ "Haha yama nafi hiri onahamaro ama oke", ati nareka".

⁵¹ "Te kasiro nofa te amake, Teoso ati te nofara te. Te ati mese ka Teoso nofahamone te ati na te ati boti ta Teoso nofakere. Teoso ati miti te nofatare amaka. Teoso Kanamori ati miti te nofarihi, te te amake. Te ka iti me ihi tima te ehene nineke. ⁵² Te ka iti me me nonofa toharemetemoneke, Teoso ati kakamina mati. Teoso ati kakamina e ka owa me kaminemetemoneke, kaketehibana, amosari. Efe te nabowahareka, te ta nari me one ni ya. ⁵³ Teoso nanarifa Teoso ka yama hani me ta nemetemoneke, te ka yama hanibonehe. Afa yama hani ati te nofakere", Esitefo ati nematamonaka.

Esitefo me nabowemetemoneke.

⁵⁴ Afa hiyara me mitaha me ati boti hamehemetemoneke kasiro ya. Me ini yiki tokanemetemoneke, katoma me hiri na mati kasiro ya. ⁵⁵ Esitefo Teoso Kanamori he ni ya sawi ka neme awehimatamonaka. Teoso ka yama oye awe Sesowi awehimatamonaka, wahari Teoso beheri ya, Teoso ka kanihina ka ya.

⁵⁶ "Neme te awa ha, hine ebe kanaharo. E ka owa amosabote waka Teoso ka kanihina ka ya", Esitefo ati nematamonaka.

⁵⁷ Me eri kana me narabi me bari karawemetemoneke. Me tokehemetemoneke Esitefo ni ka ya, me nafi, he me fito kana mati. ⁵⁸ Me hekamehimatamonaka sitati beheri ya, me hibanebanoho yati ibe ya. Esitefo me hora na hine me sota nemetemoneke. Me ka makari me so tonihemetemoneke me ka owa yeteneri wehi ni ya. Inomatamona amaka Saoro.

⁵⁹ Esitefo me hibane ha ni yana nematamonaka. "Oko Hiti Sesowi oko kanamori wara

tinahi", ha ni ati nematamonaka. ⁶⁰ Sonarise iso yobati kawarisematamonaka. Ha ni kitehimatamonaka. "Teoso yama hiyara wati tiwahariyahi, me hiri hinaharo owa ni ya", ati nematamonaka. Ha ni fawa nise ya amo nisehimatamonaka.

8

Saoro Sesowi nonofa mera wati kanehimatamonaka.

¹ Saoro haha yama nofehimatamonaka, Esitefo me nabowi karo. Faya me me nofamarehemetemoneke, Sesowi nonofa mati, Serosarei ka mati. Sesowi nonofa me nafi tokarawehemetemoneke tabora one ya. Soteya me one toka, Samaria me one toka, nemetemoneke. Sesowi ya tataba me ta me sawihemetemoneke Serosarei ya.

² Esitefo me one Teoso me nofaha Esitefo me kamohehemetemoneke. Me ohi nemetemoneke, me ohi ni kita mati.

³ Faya Saoro mera wati kanehimatamonaka fahi, Sesowi nonofa mati. Toka nawaharehimatamonaka, me ka yobe nafi ya, mera towakamehibonaha, me kibehabone mati kateya ya, me makiti ya me fanawi tabaharo. ⁴ Sesowi nonofa me one fawa na tabora one ya hiyara amosa me kaminarawemetemoneke.

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Samaria ya.

⁵ Firibi tokehimatamonaka sitati Samaria ya. Samaria ya kobo ne Teoso ka towisawa tamine kaminematamonaka bara me ni ya. ⁶ Hine me yoro tokaniwamemetemoneke, hiyara me mitahabone mati. Me ati wataremetemoneke, me

nafi. Firibi ati me kamita Firibi mera kasome me awa, nemetemoneke. ⁷ Me tamehemetemoneke, me rabika mati, me inamati ihi. Me inamati kiyari nemetemoneke, me tokoma mati. Me yaka ni watora mera kasomematamonaka. Me yaka ni yokana tohara mera kasoma, nematamonaka. ⁸ Haha tabora ka me yayai nemetemoneke.

⁹ Me ka owa sasawi tohehimatamonaka, yama watohimona ati nari haha tabora ya, Firibi kakere ya mata. Inomatamona amaka Simao. Yama watari ya yama nanamo tohehimatamonaka me ni ya. "Himata amari ha?" me aati tohehemetemoneke, ehene awati mati. ¹⁰ Me nafi aawa hihehimatamonaka, haha yama hiri nari. Yinero me kiha me toha, yinero me kihara me toha, nemetemoneke. Me ati e nemetemoneke ahi: "Teoso amaka, yama watohari", me ati nemetemoneke. ¹¹ Ati me kakamita hihehimatamonaka, haha yama hiri hinaha me hinofaro.

¹² Firibi ati e nematamonaka me ni ya. Teoso e nafi ka towisawa tohatehibona ati nematamonaka. Hiyara amosa Sesowi Kirisito tamine tohaha kaminematamonaka me ni ya. Teoso tamine me nofehemetemoneke. Me hihibofarisemetemoneke. Me makiti toha, me fanawi toha, nemetemoneke. ¹³ Efe Simao Sesowi ati nofawatase ibofarisabisebona ati nematamonaka. Ibofarisi hawa tohe ya Firibi ya famawehimatamonaka. Firibi awehimatamonaka, mera kasmari. "Himata amari ha?" ati nematamonaka.

¹⁴ Serosarei ya Sesowi ya tataba me tamine me mitehemetemoneke, Teoso ati me nofawa mati, Samaria ka mati. Betiro ya Yowao me

fama me me tokayosemakehemetemoneke, me towakamakia bone mati Samaria ya. ¹⁵ Me kobo tokanamakia Teoso me ha nemetemoneke, Teoso Kanamori kakehibonaha me ni ya. ¹⁶ Teoso Kanamori kobo namatarematamonaka me ni ya mata. Me ibofarisi hawa tohi ya Sesowi ino ta me hiri nemetemoneke. ¹⁷ Faya Betiro ya Yowao me famaha me tati ya me ye me kakibari ya Teoso Kanamori kakehimatamonaka me ni ya.

¹⁸ Simao Teoso Kanamori kaki awehimatamonaka, Sesowi ya tataba me tati ya me ye me kakibareha me ihi. Simao yinero kakamematamonaka Betiro me ni ya. ¹⁹ "Haha yama owatoabone onahara oke. Oyehe owakibariabone onahara oke me tati ya, Teoso Kanamori kakibona karo me ni ya", ati nematamonaka.

²⁰ "Tika yinero kihi tihababone tike, Teoso ka yama tikanikabone tinaha tiwa yinero ya", Betiro ati nematamonaka. ²¹ "Haha yama tiwatoraba ama tike, tiwati boti hiyari karo Teoso ni ya. ²² Haha yama hiri tina hiri tinamarahabone tike. Teoso aate tinahabone tike tiwati boti wati nawahamarabona karo, hiyararo. ²³ Tiwa owa oke, ota nima tinahabone tina tiwa, yama hiyara hiri tina tiwa", Betiro ati nematamonaka.

²⁴ Owa te ha kanahi Teoso ni ya. Haha yama tikamina kakeriyahi owa ni ya, Simao ati nematamonaka.

²⁵ Yama we one ya Teoso ati kamini me hawa toha me towakamehemetemoneke Serosarei hawi ya. Hawi ya me towakama hiyara amosa me kaminemetemoneke Samaria ka me nafi me ni ya, fara tabora nafi nima.

Firibi Etiobia ka me ka owa hiyarematamonaka.

²⁶ Teoso nanarifa Firibi hiyarematamonaka. "Tikamahi bahi kakamaki beheri ya, Kasa hawi ya. E winahaba watakere fahi", ati nematamonaka.

²⁷⁻²⁸ Tokomematamonaka fahi. Faya bare awehimatamonaka, itariari kaho toro ya, Etiobia ka me ka owa, tokomebonanoho fare taboro ya. Katasi nanarifa tohehimatamonaka, Katasi Etiobia me ka towisawa fana. Katasi ka yinero kakakatoma tohehimatamonaka. Teoso ha nebona tokehimatamonaka Serosarei ya. Manakobisa hawa tohe tokomebona ati nematamonaka fare taboro ya. Kaho toro ya foye yama hani ati yabehimatamonaka, Teoso ati kakamina Isaiya tohe ka yama hani.

²⁹ Teoso Kanamori Firibi narabo nima nematamonaka. "Tikamakehi kaho beheri ya".

³⁰ Firibi bete nawahematamonaka. Ati himitematamonaka, Isaiya ka yama hani ati yabahari. "Yama hani ati tiwatoa awine, ati tiyabaro?" Firibi ati nematamonaka.

³¹ "Himata nima yama hani ati miti oribe? Owa me kanawanahaba me watakere ahi", ati nematamonaka.

Ati ehene Firibi tofoyamisematamonaka kaho toro ya. ³² Firibi ya fame Teoso ka yama hani ati yabehimatamonaka ahi:

"Ofeya nima nareka, me hekamahari, me hinabowebonaha. Ofeya kone me wisi hinaha ati watatera amake. Afa ofeya tima nareka, ati watarari. ³³ Yama hiyara me hiri narake,

he me kakoa mati. Me hinabowe hinaka noti me watateraba me amake",

ati nematamonaka, Teoso ka yama hani ati yabahari.

³⁴ Firibi aate nematamonaka. "Tiwa aate onahabone onahara oke. Hikemata awaraya, Teoso ati kakamina hikaminehimata? Fare hiwa kaminemata ati ama? Bare kaminemata ati ama?" ati nematamonaka.

³⁵ Firibi ati yana nematamonaka. Afa hiyara kamine Sesowi tamine kaminawahematamonaka waha.

³⁶⁻³⁷ Me yaka kanehemetemoneke hawi ya. Me yaka kana fa kaya na me awa ati yana nematamonaka. "Faha tiwa ha", ati nematamonaka. 'Owa tibofarisibana?" ati nematamonaka.

³⁸ Ati ehene he nanarifa kaho ma tonihematamonaka. Me kakisemetemoneke, Firibi ya famahari. Me fami tokobokawite Firibi hibofarisematamonaka. ³⁹ Firibi hibofarise me kakimisama Firibi fawa neno fawa ni awarematamonaka. Teoso Kanamori Firibi towakamehimatamonaka. Etiobia me ka owa towakame yayai nematamonaka waha.

⁴⁰ Firibi tasi towitimatamonaka tabora bara ya, Asoto ya. Yaka nematamonaka Sesareya hawi ya, hiyara amosa kaminari tabora nafi ya.

9

Saoro Sesowi awehimatamonaka Tamasiko hawi ya.

¹ Saoro mera waka nebona ati nematamonaka, e ka Hiti nonofa mati. Tokehimatamonaka sasetoti ehebote ni ya. ² Saoro ati ehene towisawa

yama hani rawi kanehimatamonaka sinakoka ka me ka yama hanibonehe, Tamasiko ka mati. Saoro ehene e nematamonaka ahi, sasetoti ehebote hiyosehari: Teoso ati nonofa mera wasihibona ati nematamonaka, me hiwatabone mati, me wete hinahabone mati, me hekamahabone mati Serosarei ya. Me makiti toha, me fanawi toha, nabone ati nematamonaka.

³ Tokomake Tamasiko yabori ya yama oye awehimatamonaka. Yama oye neme ya kisah he boko kanisemetemoneke.

⁴ Sonarisehimatamonaka. Me ka owa ati mitehimatamonaka. "Saoro, Saoro himataba yama hiyara hiri tinahabone tine tiri owa ni ya?" ati nematamonaka.

⁵ "Hibake ama tiri?" Saoro ati nematamonaka.

"Sesowi ama oke. Ha owa yama hiyara hiri tinahabone tine tike owa ni ya", ati nematamonaka. ⁶ "Tiwamisamahi. Tikamibeya sitati ya. Tinarabo me nima naba me amake, yama hiri tinahaba timita tiwatoabone tiwa", ati nematamonaka.

⁷ Saoro ya me tabaha Sesowi ati me mitehemetemoneke. Me ati wataremetemoneke. Sesowi ati me mitaha me hiwarematamonaka.

⁸ Saoro me towakamehemetemoneke. Saoro noko we tokane yama awamare mano me wara hine me hekamehimatamonaka Tamasiko ya.

⁹ Yama we terei ni ya yama awamarematamonaka mata. Tafarihi, fa fawarihi, nematamonaka.

¹⁰ Me ka owa nehimatamonaka Tamasiko ya, Anania tohahari, Sesowi nonofa tohahari. Inamati awe Sesowi ati mitehimatamonaka. "Anania", Sesowi ati nematamonaka.

"Sesowi owa oke ahi", Anania ati nematamonaka.

¹¹ "Yana tinahi. Tikamibeya howa sohi tonaha ya. Me ka owa siba tibeya, sitati Taso ka me ka owa, sawihari Yota taboro ya. Ino amaka Saoro. Teoso ha nareka. ¹² Me ka owa Anania tohe awahareka, Teoso hinamoari, kiyomakehari, ye kakibarehibonaha he ni ya, noko awamebonaha", Sesowi ati nematamonaka.

¹³ "Sesowi me tamaha me hikaminareka owa ni ya, mera kakomonaha, tiwa nonofa mati, Serosarei ka mati. ¹⁴ Sasetoti me ka hiti me hiyosemonaka, mera wete nebonaha, tiwini me hiri na mati ahi", Anania ati nematamonaka.

¹⁵ "Tikamahi fahi. Owati ihi owa kaminebonaka bara me toha, me ka towisawa me toha, Ihayeo me toha, na me ni ya. ¹⁶ Owati e nabana oke ahi: 'Tiwa me kakotehaba me amake, owati tinofa tiwa. Yama nawaha hiri titehabone tike, me ihi', onahabana oke he ni ya", Sesowi ati nematamonaka.

¹⁷ Faya Anania tokomake tokiyomamakehimatamonaka Saoro sawi ka yobe ya. Yehe kakibarehimatamonaka Saoro mese ya. "Saoro ota ka niso ama tike waha. E ka owa Sesowi tohe owa yosehareka, efe tiwehinoho, tikamake tiwa hawi ya. Efe owa yose ati ehene yama tiwamabone tike tasa. Ati ehene Teoso Kanamori kitehiba amaka tiwa ni ya", ati nematamonaka.

¹⁸ Aba me atari nima yama na kasohemetemoneke hibati ya, he noko ya. Saoro noko awamatasematamonaka. Yana ne me one hibofarisematamonaka faha ya. ¹⁹ Tefebona me ta hine kitamematamonaka. Amo ni tatama raba nematamonaka, me ya tabahari, Sesowi

nonofa mati, Tamasiko ya. ²⁰ Hiyari yana tonehimatamonaka fahi, Sesowi tamine kaminari sinakoka ka me ni ya. Sesowi Teoso bitimona Saoro ati nematamonaka. ²¹ Ati mitati "Hika", me ati nemetemoneke, me nafi. "Efe amare hari, mera nahabihari, me nafi, Sesowi ino me hiri na mati, Serosarei ka mati? Efe amare, kamakiari ahi, mera wete nebona ati nenoho, mera towakamehibonaha sasetoti me ka hiti me ni ya?" me ati nemetemoneke.

²² Saoro ta kikita nama nematamonaka. Soteo me kitaremetemoneke, Saoro ehene, Tamasiko ka mati. Saoro ati amosemona me ati nemetemoneke. Kirisitomona me ati nemetemoneke, Sesowi. "Keye amakereni", me ati nemetemoneke.

²³ Yama we tami ya soteo Saoro me wati kanehemetemoneke, me hinabowebonaha. ²⁴ Me ka owa Saoro hiyarematamonaka. "Soteo tiwa me wati kanahara tike", ati nematamonaka. Soteo sitati ka nokobi me noki kanehemetemoneke, Saoro me noki na mati, me hinabowebonaha.

²⁵ Sesowi nonofa me hekamehimatamonaka. Me hikanakiyomehimatamonaka sitati bari kani hoti ya. Me hikanakisakematamonaka foyahari boro ebote tori ya, mato kihaharo.

Saoro tokomematamonaka Serosarei ya.

²⁶ Tokome kobo tonamematamonaka Serosarei ya. Kobo toname me ya tabehibona ati nematamonaka, Sesowi nonofa mati. Me nafi hinakomehematamonaka. "Sesowi onofa oke waha", ati ne ati me hinofarehimatamonaka, keye hiri nemona me hine kari. ²⁷ Banabe ya

fami oharimatamonaka. Banabe hekamematamonaka Sesowi ya tataba me ni ya. Hine kaminematamonaka me ni ya, Sesowi awahari Tamasiko hawi ya. Sesowi hihiyaremona ati nematamonaka. Sesowi tamine kaminemona ati nematamonaka ahi Tamasiko ya. Kokoriri remona ati nematamonaka, Sesowi kaminari.

²⁸ Sawihimatamonaka Sesowi ya tataba me ya tabahari waha, Serosarei ya. Yobe owa ya toke Sesowi tamine kamina, yobe owa ya tokawatase Sesowi tamine kaminatasa, nematamonaka, kokoriri rari. ²⁹ Sesowi tamine kamina, nematamonaka Keresia ka me ati ya me ati tohaha me ni ya. Ati me hinofare ati fawa rematamonaka. Me hinabowebona me hinehimatamonaka. ³⁰ Sesowi nonofa me ati me mitaha me hekamehimatamonaka Sesareya ya. Me hiyosemehimatamonaka Taso ya.

³¹ Faya Sesowi nonofa me me kakoaba me watamarehemetemoneke waha, Soteya ya. Karireya toha, Samaria toha, na ya me wata-marehemetemoneke. Teoso ati me nofaha Teoso Kanamori me hikasoma me totamemetemoneke.

Betiro sawihimatamonaka Rita ya Sobi famaha ya.

³² Betiro toki tama, fara tabora nima. Mera yaka, nematamonaka, Sesowi nonofa mati Rita ya. ³³ Me ka owa awehimatamonaka, Eneya tohahari, yaka terari. Hinaka fa fowe 8 tohehemetemoneke, forehari yama kowi awa kihaha ya. ³⁴ Betiro hihiyarehimatamonaka. "Eneya Sesowi Kirisito tiwa kasomeba amaka. Tiwamisahi.

Tika yama kowi rofi tiwahahi", ati nematamonaka. Hibati ya wamisehimatamonaka. ³⁵ Haha me nafi Rita ya me winaha me hiwehi Sesowi ati me nofawemetemoneke, Saroni ka tabora ka me ya me taba mati.

³⁶ Yama we one ya Betiro me ha nemetemoneke, tokomebonaha Sobi ya. Sobi yaboremetemoneke Rita ya. Tabita winehemetemoneke Sobi ya, Sesowi nonofa tohaharo. Keresia ka me ati ka inimetemone amake, Toka. Keresia ka me ati ka bato inomatamona amaka, Toka. Fara me one narifi totoha tohehemetemoneke. Yinero ta na tohehemetemoneke me one yinero kihara me ni ya. ³⁷ Betiro tohasa nematamonaka Rita ya. Tabita yama kome awaha ahabemetemoneke. Abowi me soko hinehemetemoneke. Me hekimisemetemoneke neme ka ya. ³⁸ Sesowi nonofa Betiro tamine me mitehemetemoneke, sawihari Rita ya. Me me tokayosemakehemetemoneke, me famaha mati, Betiro me ha nabone mati. "Betiro te yosemakabote niyahi", me ati nemetemoneke.

³⁹ Betiro yana tone me ya totabamehimatamonaka. Me kobo tonama me hekimisamatamonaka neme ka ya. Tabita ya tatabarawa ohi narawemetemoneke, Betiro ya tabarawaharo. Me ka yibote me watamarawarehemetemoneke. Makari namorawehemetemoneke, Toka ka makari hiri ni. Makari mese ka toha, boti ka toha, nemetemoneke, me hinamoaro.

⁴⁰ Betiro mera toyosemehimatamonaka, me nafi. Iso yobati ya warehi Teoso ha nematamonaka. Ki nawahamehimatamonaka Toka abowi ni ka ya. "Tabita yana tinahi", ati nematamonaka.

Abowi foreha noki we tokana Betiro aweheme-temoneke. Itarimisemetemoneke. ⁴¹ Mano ta towiti hinawaremishemetemoneke.

Me fanawi ha nematamonaka, me ka yibote me ahaba mati. Me one toha nemetemoneke, Sesowi nonofa mati. Me ni ya hinamoemete-moneke kitamaro. ⁴² Sobi ka me nafi Betiro ehene tamine me mitehemetemoneke. Sesowi me nofawemetemoneke, me tama mati. ⁴³ Betiro sawi yabohimatamonaka Sobi ya, Simao ka yobe ya, bani me atari hihiri tohahari.

10

Betiro Koneyo hiyarematamonaka.

¹ Yama we one ya Betiro me ha nemetemoneke, tokomebonaha Sesareya ya. Sesareya ya me ka owa winehimatamonaka, Koneyo tohahari, saotato mera yoyose tohahari, Homa ka saotato mati. Itaria me tohehemetemoneke, me ini.

² Koneyo Teoso nofehimatamonaka. Yobe fare ohari ka Teoso me nofehemetemoneke, me nafi. Yamata ta ni fare totoha tohehimatamonaka so-teo me ni ya, yamata me kihara mati. Teoso haha tohehimatamonaka. ³ Yama we one ya Teoso nanarifa awehimatamonaka, Teoso hinamoari, kakehinoho he ni ya, bai weo tone ya. "Koneyo", ati nematamonaka.

⁴ Koneyo hekatome he yofina tonihamisemata-monaka. "Hinamati himata ebe?" ati nemata-monaka.

"Teoso tiwehene awaka, hiri tinaharo, Teoso ha, te one me ka yamabone ta, tinaha tiwa. Teoso tiwa nofaka. ⁵ Me tikayosemakehi Sobi ya, Simao me ha nabone mati, Betiro tohahari, ⁶ winahari

Simao ka yobe ya, Simao bani me atari hihiri tohahari. Hinaka yobe warebase awaka ma witi ya", ati nematamonaka.

⁷ Teoso nanarifa hiyari fawa ne ya tokomematamonaka. Koneyo me famaha mera ha nematamonaka, he nanarifa mati. Saotato ha, nematamonaka, Teoso ati nonofa tohahari, he nanarifa tohahari. ⁸ Me ka yamabone kamine mera toyosemakematamonaka, me tokomakehabone mati Sobi ya.

⁹ Me tokomake yobe wari yabore ya me yaka namaki ya Betiro tokomisehimatamonaka yobe bari ya, bai nokorise ya, Teoso ha nebonaha.

¹⁰ Fimihi tafinima nematamonaka. Me one yamata wasihemetemoneke bofe ya. Yama awehimatamonaka, wata nima naro. ¹¹ Neme hine naha kana ya yama kakisemetemoneke, makari nima naro. Tama kanaha nima na kakisa kawitarisemetemoneke bofe ya. ¹² Bani me nafi yoro tokana me kibehemetemoneke makari tori ya. Neme ka me toha, bofe ka me toha, neme-temoneke, me yoro tokana mati. ¹³ Hinamati ati mitehimatamonaka. "Tiwarimisamahi. Bani me waka tinahi, me tikababa mati", ati nematamonaka.

¹⁴ "Teoso me okobarahabone oke. Haha bani me okobatera me amake, me hiyara mati. Haha bani me e kabateramone me amake haro", ati nematamonaka.

¹⁵ Hinamati ati yana namatasematamonaka. "Tiwati e rima na fahi. Teoso ati ehene me amosawahake waha", ati nematamonaka.

¹⁶ Betiro yama kakisi terei na awa, hinamati ati yana ni terei ne mita, ne ya makari

towakimisamehemetemoneke neme ya.

¹⁷ "Himata amari ha?" Betiro ati boti ati nematamonaka. Betiro yama wati nawahasa ne ya Simao ka yobe me wasihemetemoneke, Koneyo nanarifa mati. Yobe me wasiha me nahohemetemoneke nokobi wani ya.

¹⁸ Me me ha nemetemoneke. "Simao Betiro tohehi wine awa ahi, hahi yobe ya?" me ati nemetemoneke.

¹⁹ Betiro yama hiwaha wati nawahasa ne Teoso Kanamori hihiyarehimatamonaka. "Me kamakiarake, me terei na mati. ²⁰ Yana tinahi. Me tiwibeya. Tiwa me siba nineke. Me ya titabamibote tibeya. Owati ihi amake", ati nematamonaka.

²¹ Betiro yana ne kizamematamonaka me ni ya. "Owa te awahi. Owa amake haro, owa te siba nani te. Himataba te kake ahi?" ati nematamonaka.

²² "Teoso nanarifa Koneyo yosehimonaka, tiwa ha nebonaha, tiwati mitehibonaha. Koneyo saotato mera yoyose amaka, Homa ka saotato mati. Amosaka, Teoso nofahari. Soteo me nafi ehene hinofa hika", me ati nemetemoneke.

²³ Betiro ati ehene me tokiyoma me amo nemetemoneke. Yama wamini ya me yana tona me tokomemetemoneke, Betiro ya me totabama mati. Sobi ka me one Sesowi nonofa me tohaha me ya me totabamehemetemoneke. ²⁴ Yama we one ya me kobo tonamemetemoneke Sesareya ya. Koneyo mera noki nematamonaka. Koneyo me one ha nematamonaka, me kakehabone mati Koneyo taboro ya, Betiro me noki nabone mati. ²⁵ Betiro tokiyome Koneyo kobo ne Koneyo

sonarisehimatamonaka Betiro nokosi ya. "Titamina tike', ati nematamonaka.

²⁶ Betiro hinawamisamematamonaka. "Ti-wahi. Tiwa nima one oke", ati nematamonaka.

²⁷ Betiro hihiyarehimatamonaka. Tokiyome mera awehimatamonaka, me tamaha mati. ²⁸ Mera hiyarematamonaka. "Soteo me ota toha ota ehene te watoteha te amake. Bara me ya ota tabatera ota amake. Bara me ka yobe ya ota tokiyomatera ota amake. Teoso owa hiyarare oke. Bara me te tohaha fara ota nima te namone Teoso ati nareka. ²⁹ Makoni okine oke ahi. Yayai onahara oke, owa me ha na owa. Tera aate onahabone onahara oke ahi. Himataba owa te ha rini?" ati nematamonaka.

³⁰ Koneyo ati e nematamonaka ahi: "Okoko amo ni terei na ahabara oke, Teoso ha ona owa oko yobe ya. Efe bahi nima bahi naka. Teoso ha ona bare owahara oke ahi onokosi ya. Hinaka makari oya kanaharake. ³¹ Ati e nareka ahi: 'Koneyo Teoso tiwati nofaka, ha tinahari. Tiwa awahareka, yama ta tina tiwa, yama me kihara me ni ya. ³² Me tiyosemakihhi Sobi ya, Simao me kakamaba mati, Betiro tohahari, sawihari Simao ka yobe ya, Simao bani me atari hihiri tohahari, winahari ma witi ya', ati nareka. ³³ Me toyosemakikabote onahara oke, tiwa me kakamabone mati. Titamina tike, tikeha tiwa. Ota nafi tohineke haro, tiwati ota mitahabone ota. Teoso era kakatomaka. Yama nafi tikaminahi, Teoso hikaminahanihi tiwa ni ya", ati nematamonaka.

³⁴ Betiro ati yana nematamonaka waha. "Teoso ati omiata oke waha. Soteo me nima bara me nineke, Teoso me hinofa mati. ³⁵ Teoso e nofehi

era nofate amaka, yama amosa e hiri naro, tabora nafi ka me e tohaha e. ³⁶ Teoso Ihayeo mera hiyarerika, hiyara amosa kaminari. E nafi ehene amosawahabone Teoso ati naka, Teoso yawi fawa ne karo, Sesowi Kirisito ehene. Efe e nafi ka towisawa amaka waha. ³⁷ Ehene tamine te mitate amaka, Sesowi. Yowao Teoso tamine kaminemarika me ni ya. Mera iibofarisemarika. Yowao nowati ya Sesowi hiyari yana tonehimari amaka Kareya ya. Yaka nemari amaka tabora nafi nima, Soteya ya. ³⁸ Teoso Kanamori yosehimatamonaka, sawihibonaha Sesowi ni ya. Yama watohimari amaka, era nanakitama tohahari, Teoso ati ehene, Sesowi Nasare kari. Yaka nawahare mera nakitamehimarika. Teoso he ni ya sawi me nafi kasomemarika, me rabika mati, Satanaisi ehene. ³⁹ Ehene nafi ota awehimarika, sawihari Serosarei ya. Ehene ota awa, nemarika, soteo me tabori nafi ya yaka nari".

"Awa ya me hinawane me hinabowehirika. ⁴⁰ Yama we terei na ahabi ya Teoso ati ehene kitameta amaka. Ota awehirika, Teoso ati ehene. ⁴¹ Me one ta hiwarerika. Hibati ya Teoso me hikatikibaha me ta me hiwehirika. Sesowi tamine me kaminabone Teoso ati neta awaka. Ota awehirika. Ahabe wamisame ota tabi tafiro amake. ⁴² Ati ehene tamine ota kaminebona ati nerika, me nafi ni ya. Sesowi ota kaminabone ati nerika, kakehari Teoso ati ehene, me nafi ihi watohibonaha, me ka yama hiyara manakone awehibonaha. E nafi ka yama hiyara toha naboneke, e yati toha, e abowi toha, na e ka yama. ⁴³ Teoso ati kakamina me hikaminehimatamonaka, Sesowi, me nafi.

Teoso e ehene wati nawahamarebonaka, e ehene hiyara e, ati e nofehi e, Teoso ati kakamina me ati nemetemoneke", Betiro ati nematamonaka.

⁴⁴ Betiro Teoso ati kamine ya Teoso Kanamori kakehimatamonaka Koneyo me nafi tohaha me ni ya, Betiro ati me kamita mati. ⁴⁵ Soteo Betiro ya me tabaha "Hika", me ati nemetemoneke, Teoso Kanamori ta ne ehene, bara me ni ya. ⁴⁶ Me ati me himitemetemoneke, me ati one tohawa mati, Teoso me kahiyara mati.

Betiro ati yana totasehimatamonaka. ⁴⁷ "Teoso Kanamori kakehareka me ni ya. E niroma me nineke, Teoso Kanamori kake karo me ni ya. Me iibofarisaba me awineke. E ka one me ati amosaba me awineke, haha me tamine me miti ya".

⁴⁸ Betiro ati ehene Betiro me one Koneyo me me iibofarisemetemoneke, Sesowi Kirisito ino ya. Koneyo ati ehene Betiro amo ni tatama kawahematamonaka Koneyo taboro ya.

11

Betiro Koneyo mera kaminematamonaka Serosarei ya.

¹ Sesowi nonofa Soteya ya me wina bara me tamine me mitehemetemoneke, Teoso ati me nofawahamone mati. Sesowi ya tataba bara me tamine me mita, nemetemoneke. ² Betiro tokomematamonaka Serosarei ya. Soteo ehene me hinofarehimatamonaka, ehene hiyaremonaha. ³ "Tikiyominihi bara me tabori ya? Me ya tabi titafinihi?" me ati nemetemoneke.

⁴ Betiro ati yana tonehimatamonaka. Yama nafi kaminematamonaka me ni ya. ⁵ "Sobi ya Teoso ha ona yama owahara oke, Teoso hinamoaro owa ni ya. Yama owahara oke makari nafiha ya kakisaro, e kowato na tama hikana nima naro. Kakiarake owa ni ya. ⁶ Makari tori owaha bani me nafi owahara oke. Bani bofe ka me toha, bani neme ka me toha, narake. ⁷ E ka owa ati omitara oke. 'Betiro yana tinahi. Bani me waka tinahi, me tikababa mati', ati nareka. ⁸ 'Teoso me okobarahaboneke. Haha bani me okobatera ama oke, me hiyara mati', onahara oke. ⁹ Neme ati yana namatarake. 'Tiwati e rima na fahi, bani me hiyaramone tinaha tiwa. Teoso ati ehene haha bani me e kabawateha me amake', ati nareka. ¹⁰ Ati yana ni terei nareka. Makari kihi me towakimisamarake neme ya. ¹¹ Efe bahi ya me kobo nakehanike, bara mati, me terei na mati, me me hiyosemakiani mati, Sesareya ka mati. ¹² Teoso Kanamori ati ehene me ya otabamahara oke. Ati e nareka ahi: 'Tiwati amosabone tike', ati nareka".

"Sesowi nonofa me 6 na me ya otabara oke. Ota kobo tonama ota tokiyoma otake bara me tabori ya. ¹³ Bare Teoso nanarifa awehimona ati nareka, warehari. 'Me tiyosemakihi Sobi ya, Simao me kakamabone mati, Betiro tohahari. ¹⁴ Efe yama kamineba amaka tiwa ni ya. Efe ati tikamite ya Teoso tiwa kasomeba amaka. Teoso mera kasoma, neba amaka, tika yobe ka me nafi', Teoso nanarifa ati nemona bare ati nareka".

¹⁵ "Faya owati yana nara oke me ni ya. Teoso Kanamori kakehareka me ni ya. E niroma me

narake. ¹⁶ Sesowi atiri wati owahara oke. 'Yowao mera iibofariseri amaka faha ya. Ha te te batisa nabone teke Teoso Kanamori ya', ati neri amaka. ¹⁷ Teoso Kanamori kakehiri amaka e ni ya, e ka Hiti Sesowi Kirisito ati e nofawaha e, soteo me e. Fare Teoso Kanamori kakehareka soteo me amara me ni ya, Teoso ati ehene. Owati amosara oke, Teoso ati amose karo".

¹⁸ Betiro ati me kamita me ati wataremetemoneke. Faya Teoso me kahiyarehemetemoneke, me ati e na mati ahi: "Teoso ati ehene bara me ihi hiyara me ihi me nofamarabone Teoso ati ne awaka waha, fara e nima. Me ihi me nofamari ya Teoso ya me tabatehabone Teoso ati ne awaka fara yama tohaha ya, fara e nima", me ati nemetemoneke.

Sesowi me nofawehemetemoneke, Atiokia ka mati.

¹⁹ Esitefo ahabi nowati ya Sesowi nonofa me me waka nabone me ati nemetemoneke. Faya Soteya ka me tokehemetemoneke fahi, tabora one ya. Fensia toha, Sibiri toha, Atiokia toha, nemetemoneke, me tokarawi ka tabora. Sesowi tamine me kaminemetemoneke, fara me one ni ya. ²⁰ Me one hiyara amosa kamina nemetemoneke bara me ni ya, e ka Hiti Sesowi tamine me kamina mati, Atiokia ka bara me ni ya. Sibiri ka memetemoneke, Sireni ka me ya me taba mati, me toka mati Atiokia ya. ²¹ Teoso sawihimatamonaka me ni ya. Me ati me nofehemetemoneke, me nafi. Sesowi me nofawemetemoneke waha.

²² Sesowi nonofa Serosarei ya me wina me tamine me himitemetemoneke, Atiokia ka mati.

Banabe me yosehemetemoneke, tokomebonaha Atiokia ya. ²³ Tokome mera awe yayai nematamonaka, Teoso mera nofawe karo. Me nafi hiyarematamonaka, Sesowi nofi me fawa rabone mati. ²⁴ Banabe aamosa tohehimatamonaka, Teoso Kanamori sawi karo he ni ya, kasiro ya. Teoso nofanofa, na tohehimatamonaka. Me tama Sesowi me nofawemetemoneke waha.

²⁵ Banabe tokomematamonaka Taso ya, Saoro siba nebonaha. ²⁶ Hiwasi hekamehimatamonaka Atiokia ya. Banabe ya Saoro me fama Sesowi nonofa me ya me taba heoniao me hihiri tohehemetemoneke. Me ka fa fowe ohariemetemoneke. Me tamaha me me kanawanehemetemoneke. Afa yama ya me ini me hinawatehemetemoneke. Me ini kiristao tohehemetemoneke waha.

²⁷ Yama we one ya Teoso ati kakamina me kobo nakehemetemoneke Atiokia ya, Serosarei ka mati. ²⁸ Teoso ati kakamina me ka owa Akabo tohe ati yana nematamonaka, Teoso Kanamori hiyosehari. "Yamata watamarahaba amake, tabora nafi ka yamata", ati nematamonaka. Afa yama Akabo hikamina tohehemetemoneke, Karaotio Homa ka towisawa tohe ka yama ya.

²⁹ Makoni Atiokia ka yinero me kihaha yinero me ta nabone me ati nemetemoneke fara me one ni ya, me winaha mati Soteya ya. ³⁰ Banabe me me tokayosememetemoneke, Saoro ya me fama mati, yinero me towakamahabone mati me ka hiti me ni ya, Serosarei ya.

12

Eroti ati ehene me me watehemetemoneke.

¹ Afa yama ya towisawa Eroti mera watehimatamonaka, Sesowi nonofa me one, me me waka hinahabone mati. ² Tiako nabowematamonaka, Yowao nisori, yimawa ya. ³ Soteo ehene me hinofematamonaka. Afa hiyara mite yama hiyara hiri tasematamonaka. Betiro watehimatamonaka, hibehibonaha kateya ya, ayaka ya, bao fehemento ya ketehare ka ayaka. ⁴ Me hiwate me hibehimatamonaka kateya ya. Eroti mera yosehimatamonaka, Betiro me noki kanahabone mati, saotato mati. Me 4 toha, me one 4 toha, me one 4 toha, me one 4 toha, nemetemoneke, fara tabora oharia ka saotato mati. Betiro namohibona ati nematamonaka, ayaka ahaba nowati ya, me hiwehibonaha.

⁵ Makoni Betiro foyehimatamonaka kateya ya. Sesowi nonofa me ha hikanematamonaka Teoso ni ya, foyahari kateya ya. Betiro amo nematamonaka yama soki ya.

Betiro tasi tonehimatamonaka kateya ya.

⁶ Eroti Betiro tasi tonihebona ati nematamonaka, hine ya hinamobonaha me ni ya. Saotato me famaha koheti ya Betiro me matoha me ni ya koheti kawanikimemetemoneke. Saotato me one teme nemetemoneke nokobi me kakatoma mati.

⁷ Teoso nanarifa kake ehene yama oye nafihemetemoneke kateya tori ya. "Betiro yana tinahi", ati nematamonaka, Betiro tao kanahari. Koheti kasokimehemetemoneke, he mano ya kawanaro. ⁸ "Tika sito tiwatamahi. Tika sataya tikawatama, tinahi", ati nematamonaka. Fare ati nima Betiro ehene nematamonaka. "Makari tikamahi. E towakamibeya, e fami", ati nematamonaka. ⁹ Me tasi tokanemetemoneke, me

fami. Betiro watamimona ati nematamonaka. Teoso nanarifa amaremona ati nematamonaka. ¹⁰ Saotato me me fiya namehemetemoneke. Saotato me one me me fiya namatasa, nemetemoneke. Me tasi kanamemetemoneke kateya ka nokobi ya, sitati ya wanamaro, feho hiri ni tohaharo. Nokobi fara hine naha kanehemetemoneke, ohariaro. Me tasi tokanemetemoneke waha. Me totowakama kawaha Teoso nanarifa fawa nematamonaka.

¹¹ Betiro yama watowamematamonaka waha. "Owatamira owa awine oke. Owa owato oke. Teoso nanarifa yosehino awaka, owa kasomebonaha, Eroti owa nabowarebona owa. Eroti owa nabowebona Soteo me nafi ati na Teoso owa kayawaka", ati nematamonaka.

¹² Faya kobo tonamematamonaka Maria ka yobe ya, Maria Yowao mati, Yowao Mako tohahari. Me tamehemetemoneke, yobe toro ka mati, Teoso me ha na mati. ¹³ Nokobi teo kanehimatamonaka. Maria nanarifa kamehemetemoneke, Hoti tohaharo, ati mitatibonehe. ¹⁴ Betiro ati miti watohemetemoneke. Makoni yayai na kana ni tokomemetemoneke yobe toro ya. Nokobi se karehemetemoneke. Me one hiyaremetemoneke. "Betiro wahareka nokobi ya", ati nemetemoneke.

¹⁵ "Keye hiri tine tike", me ati nemetemoneke. "Keye amakere. Wahareka nokobi ya", ati nemetemoneke.

"Betiro ka Teoso nanarifa tohe awaka", me ati nemetemoneke.

¹⁶ Betiro nokobi teo kasa nematamonaka. Nokobi me se kanehemetemoneke waha. Betiro me awaha "Hika", me ati nemetemoneke.

¹⁷ Betiro mano namohimatamonaka me ni ya. "Te ati watarima nahi", ye ati nematamonaka. Me ati fawa kanehemetemoneke. Faya hine kaminematamonaka me ni ya, Teoso tasi hinihari. "Otamine te kaminiyahi Tiako me ni ya, Teoso ati me nofaha mati". Tokome tokehimatamonaka tabora one ya.

¹⁸ Yama we kamaki ya saotato me ha nemetemoneke. "Betiro e ra?" me ha ni ati nemetemoneke. ¹⁹ Eroti Betiro siba ne Betiro wasirematamonaka. Eroti saotato mera aate nematamonaka. Ati ehene saotato haha Betiro me fawa niha mera me nahabihabone Eroti ati nematamonaka. Eroti tokomematamonaka Sesareya ya. Winehimatamonaka Sesareya ya.

Eroti ahabematamonaka.

²⁰ Eroti mera kakomatamonaka kasiro ya, Tiro ka me toha, Sito ka me toha, na mati. Tiro ka me toha, Sito ka me toha, na heoniao me hiri nemetemoneke. "Eroti e aate naba eke", me ati nemetemoneke. Barasito Eroti nanarifa tohe me aate nemetemoneke, mera kasomebonaha.

"Ee, tera onarifabone oke", ati nematamonaka.

"Eroti otara kakomarebonaka, ota tefebone ta nebonaha".

²¹ Yama we one ya Eroti me ati mitehibona ati nematamonaka. Yama we one ya me tokomakehemetemoneke Eroti ni ya, me aate hinehibonaha. Eroti makari amosa weye nematamonaka, towisawa ka makari. Itarimatamonaka, towisawa iitari ya. Mera hiyarematamonaka waha. Me tamaha ati me hikamitehimatamonaka. ²² Me ha nemetemoneke. "E ka Teoso ati amaka, e ka owa amarari", me ati nemetemoneke. ²³ Faya Teoso nanarifa ati ehene yama

kome awehimatamonaka, Teosomona ati nari, me ati fawa nirari, ati watari. Yoriri me hikabe ahabematamonaka.

²⁴ Teoso ati me nofaha me totamemetemoneke.

²⁵ Banabe ya Saoro me fama yinero ta ni me hawa tohehemetemoneke Serosarei ya. Me fari nawahamehemetemoneke. Yowao ya me tabamemetemoneke, Mako tohahari.

13

Saoro ya Banabe me famaha me me tokayose-witehemetemoneke, hiyara amosa me kaminabone mati.

¹ Atiokia ka Sesowi nonofa me baikani ya me nehemetemoneke, Teoso ati kakamina me toha, borofeso me toha, na mati. Banabe toha, Simiao ino owa sosoki tohehi toha, Rosio Sireni ka toha, Manahe Eroti ya kayanemata toha, Saoro toha, me na ² afa me Teoso ati me kaminemetemoneke, hine me nafimiha mati. Teoso Kanamori mera hiyarematamonaka. "Saoro Banabe ya famahi me te tonihawahawitikimahi, yama me hiri nabone mati, okominabonehe".

³ Afa hine me nafimiha Teoso me ha nemetemoneke. Me yehe me kakibarehemetemoneke, Banabe ya Saoro me famaha me tati ya. Me me hikayosewitehemetemoneke.

Me tokomakehemetemoneke Sibiri ya.

⁴ Teoso Kanamori me hiyoseha me tokehemetemoneke Sereosia ya. Sereosia ya me yana tokana me towakemetemoneke Sibiri ya. ⁵ Sibiri ya me kobo kana me tokehemetemoneke sitati Saramisi ya. Teoso ati me kaminemetemoneke

fahi, soteo me ka sinakoka ya. Yowao Mako mera narifematamonaka.

⁶ Sibiri me kakariwaha me kobo nemetemoneke sitati Bafo ya. Basesowi me wasihemetemoneke, yama watohimona aati tohahari. Soteo me ka owamatamona amaka. Teoso ati kakaminamona aati tohe Teoso ati kakamina amarematamonaka. ⁷ Seso Baoro ya fafama tohehimatamonaka. Sibiri ka kofenatomatamona amaka, Seso Baoro, Homa ka me ka owa tohahari. Yahehimatamona amaka. Banabe ya Saoro me famaha mera ha nematamonaka, Teoso tamine mitehibonaha.

⁸ Erima Banabe ya Saoro me fama me ati nofarematamonaka. Basesowi inomatamona amaka, Erima, Keresia ka me ati ka ino. Erima Seso Baoro hiyarematamonaka. Seso Baoro Teoso ati nofarebona Erima hinehimatamonaka. ⁹ Baoro hekatomehimatamonaka, Teoso Kanamori kitehi sawi karo he ni ya. Saoro ino Baoro tohehimatamonaka. ¹⁰ Baoro ati e nematamonaka ahi. "Keye hiri tine tike. Satanaisi nima tine tike. Yama amosa tinofa tikere. Teoso ka hawi keho tinihariyahi. Teoso ka hawi yai tote amake", ati nematamonaka. ¹¹ "Teoso ati ehene tinoko awamaraba ama tike. Bahi tiwamaraba ama tike mata".

Faya noko owihimatamonaka fahi. Yaka nawaharehimatamonaka, mera siba nawaharehari, mano me tama hinehibonaha. ¹² Kofenato hiwehi faya kofenato Teoso ati nofawematamonaka. "Teoso ati amose awaka", ati nematamonaka, kofenato.

Me tokomakehemetemoneke Atiokia ya, Bisitia karo.

¹³ Faya Bafo ya Baoro me yana tokana me towakemetemoneke Besi ya. Bafiria ka sitati inimetemone amake, Besi. Yowao mera kakosehimatamonaka fahi. Tokomematamonaka Serosarei ya. ¹⁴ Beka ya me yana tokana me towakemetemoneke Atiokia ya. Bisitia ka sitati inimetemone amake, Atiokia.

Sabato ya sinakoka ya me towakiyoma me yoro narehemetemoneke. ¹⁵ Me yoro nare Mowisei ka yama hani ati me ka owa kaminematamonaka fahi. Teoso ati kakamina me ati toha, nemetemoneke, me hikaminaharo. Sinakoka kakakatoma me ati ihi Baoro me me aate nemetemoneke. "Hiyari te nofi ya te hiyara nahi, me yayai niba karo", me ati nemetemoneke.

¹⁶ Baoro waremise mano ta tomisematamonaka, me hiwehibonaha. Ati yana nematamonaka. "Owati te kamitahi, ha owa, Ihayeo me te toha, bara me te toha, na te, Teoso ati te nofaha te. ¹⁷ Ihayeo me ka Teoso e ka iti mera kakatikehimatamonaka. Mera tonatamehimata amaka, me wina mati Esito ya. Efe ehene me kamehemetemoneke, me bana mati Esito ya, kitahari. ¹⁸ 40 ano tohi ya Teoso mera kakakatoma tohehimatamonaka, yama honara ya. Fara me ta Teoso me hora nemetemoneke. ¹⁹ Bara mera nahabihimatamonaka, bara me 7 toha mati, me aboni, Ihayeo me taboribone ta nari. Ihayeo me ka fa fowe tamehemetemoneke, me sawiha mati Kanaha ya. ²⁰ Me ka fa fowe 450 tohehemetemoneke. Faya Teoso ati ehene me kakasoma me nehemetemoneke. Efe me nowati kamatamona amaka hari, Samoweo, Teoso ati kakamina tohahari. ²¹ Towisawa me

nofehemetemoneke waha. Teoso Sao ta nematamonaka, me ka towisawabonaha, Kisi biti tohahari Sao, ete ino Bisami tohahari. Towisawa tohehimatamonaka, 40 ano tohi ya. ²² Teoso ati ehene towisawa bare tohawematamonaka, Tafi tohahari. Teoso Tafi nofehimatamonaka. 'Tafi owasiara oke, Sese biti tohahari, owati boti nima ati boti nari. Haha yama okomina nafi hiri teba amaka', ati nematamonaka".

²³ "Teoso Tafi hiyarematamonaka. 'Tika noti mera kakasoma tohatehiba amaka, Ihayeo mati', ati nematamonaka. Faya Sesowi ta nematamonaka, Tafi ka noti tohahari, Ihayeo mera kasomatebonaha".

²⁴ "Yowao tai tohibehimatamonaka, Sesowi nokosi ya. Yowao mera iibofarisematamonaka, yama hiyara me hiri namarabone mati, Ihayeo me nafi. ²⁵ Yowao hawa tohinima ne mera hiyarawahematamonaka. 'Hikemona owa te ati ri? Efeteba ama okere. Owa kamakibonaka onowati ya. Yama owato okere, ha owa. Yama watote amaka mata ya', ati nematamonaka, mera hiyarari", Baoro ati nematamonaka.

²⁶ "Owati te kamitahi, Abarao ka noti me te. Bara me te toha, na Teoso te nofaha owati te kamitahi. Sesowi Teoso ati kaminematamonaka e ka one me ni ya, era kasomebonaha. ²⁷⁻²⁸ Serosarei ya me winaha me toha, me ka hiti me toha, na me ati ihi Birato Sesowi nabowematamonaka. Sesowi ka yama hiyara me siba na yama hiyara me wasiremetemoneke. Hibati ya Teoso ati kakamina me hikaminehimatamonaka. Me hinabowatehibona me hinehimatamonaka. Afa yama Serosarei ka me hiri nemetemoneke, yama me hikaminemete. Fara sabato nima Teoso

ati kakamina me ka yama hani ati me kamina ati me hiwatorehemetemoneke. ²⁹ Afa yama yama hani hikaminehemete me hiri nemetemoneke, Sesowi me nabowa mati. Faya me hitihimatamonaka, awa ya wanahari. Me hibehimatamonaka fare temenebona ya. ³⁰ Teoso ehene yati tohawamematamonaka".

³¹ "Karireya ka me tokehemetemoneke, Serosarei ya Sesowi ya me taba mati, Sesowi ahabare ya mata. Ahabe wamisameno awi fare me hihehimatamonaka, fara yama we nima. Sesowi ya tataba Sesowi tamine me kamini nofa me amake me nafi ni ya. ³² Hiyara amosa ota kaminineke te ni ya, e naro ahi: Efe amaka, Teoso hikaminehimata, hiyosetehibona hinahari, e ka iti mera hiyarari. ³³ Teoso Sesowi yosehimatamonaka e ni ya. Teoso ehene Sesowi kitamematamonaka, era kasomatehibana. Teoso tahi taiti nowati ka ati e te amaka ahi:

'Okatao ama tike. Abi ama oke waha',

yama hani ati nineke. ³⁴ Teoso biti kitamebona Teoso ati nematamonaka, fare Teoso ehene. Ahabamatereterebona Teoso hinehimatamonaka.

'Afa yama Tafi ni ya hiri onahabone ona hiri owahaboneke te ni ya',

Teoso ati nematamonaka. ³⁵ Tafi ati e nematamonaka ahi tasa.

'Tiwa nanarifa batatereba amaka, fara tiwati ihi',

ati nematamonaka. ³⁶ Tafi batarisehimatamonaka. Tafi Teoso ya fafama tohehimatamonaka. Ahabe hinakiti me ya totabawahamematamonaka. ³⁷ Efe Teoso ati ehene yati namehi ta batarematamonaka, Sesowi tohahari. ³⁸ Efe te nofe ya Teoso te ka yama hiyara wati nawahamarebonaka. Efe amaka, ota kaminari te ni ya. Mowisei ati te nofaha Teoso ati somawami watokara, te ka yama hiyara wati nawahari. ³⁹ Faya Sesowi ati ta e nofi ya Teoso e ehene hiyara wati nawahamareba amaka. ⁴⁰ Tera te kakatomahi. Tera te yokoriyahi. Teoso ati kakamina me ati e nemetemoneke ahi:

⁴¹ 'Owehene te awahi. Keye hiri onahamone te ati na te awineke. Yama hiri ona otamine te mita te ahababa te amake, keye hiri onahamone te ati na te"',

Baoro ati nematamonaka.

⁴² Baoro me tokomemetemoneke. Baoro me me aate tasemetemoneke, me hiyaratasonone mati sinakoka ya, sabato one ya. ⁴³ Me nafi tokomemetemoneke. Baoro ya Banabe me fama me ya me one totabamehemetemoneke. Soteo me toha, bara me toha, nemetemoneke, Baoro me ya me totabama mati, Teoso me nofawa mati. Baoro ya Banabe me fama me ati e nemetemoneke ahi: "Teoso nofi te fawa riyahi, amosari", me ati nemetemoneke.

⁴⁴ Sabato one ya me nafi tohinima nemetemoneke, sitati ka mati, Teoso tamine me mitahabone mati. ⁴⁵ Soteo me tamaha me me awaha me hamehemetemoneke. Baoro me

me kakoemetemoneke. Baoro ati yana ne ati soteo me hinofarematamonaka. "Baoro hiyare awaka", me ati nemetemoneke.

⁴⁶ Baoro ya Banabe me famaha me watoremetemoneke, me me hiyara mati. "Teoso ati ehene Teoso ati ota kaminibahineke te ni ya. Teoso te nofara te awineke makoni ota ati te nofarineke. Bara me ota hiyarawahaba otake. ⁴⁷ Teoso ati e nematamonaka ahi, hibati ka me ni ya, otara yosehari:

'Owati ihi yama oye te tohahaba teke, bara me ka yama oye, tabora nafi ka me okasomahabone owa",

Baoro ati nematamonaka.

⁴⁸ Baoro ati bara me mitaha me yayai nemetemoneke. "Teoso ati amosaka", me ati nemetemoneke. Haha me one Teoso me kasomi hinofa afa Teoso ati me nofawemetemoneke.

⁴⁹ Tabora nafi ka Teoso ati me mitehemetemoneke, Atiokia yabori ka tabora. ⁵⁰ Soteo me ati ihi Atiokia ka soteo me amara Baoro me me kakoemetemoneke, Banabe ya famahari. Me fanawi Baoro me kakorawemetemoneke, me fanawi yama kiharawaharo, fara sawi totoha toharawaharo sinakoka ya. Me makiti Baoro me me kako, nemetemoneke, yama me kiha mati. Afa me ati ihi "Baoro ya Banabe me famaha me te nofariyahi", me ati, nemetemoneke, me one, me tamaha mati. Afa me ati ihi Baoro ya Banabe me famaha me towakamemetemoneke. ⁵¹ Me yana tokana me isi me koho nisikimemetemoneke, wami me nahabiha mati, Teoso mera kakomona

me ati na mati. Me towakama me kobo kanemetemoneke Ikonio ya. ⁵² Sesowi nonofa me yayai nemetemoneke, Teoso Kanamori sawi karo me ni ya.

14

Me tokomakehemetemoneke Ikonio ya.

¹ Ikonio e nemetemoneke, Atiokia nima. Baoro ya Banabe me famaha me towakiyomemetemoneke soteo me ka sinakoka toro ya. Sesowi tamine me kamina me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke, soteo me toha, bara me toha, na mati. ² Soteo me one Sesowi nofara bara me me hiyaremetemoneke, bara me one. "Me ati te nofariyahi, Baoro ya Banabe me fama me ati", me ati nemetemoneke. Bara Banabe ya Baoro me famaha me me nofaremetemoneke, soteo me ati ihi.

³ Baoro ya Banabe me famaha e ka Hiti Sesowi tamine me kakamina tohehemetemoneke me watora mati. "Sesowi amosate amaka mata ya", Baoro ya Banabe me fama me aati tohemetemoneke. Sesowi me ihi nofematamonaka, Banabe ya Baoro me fama mati. Sesowi ehene me me nakitamemetemoneke.

⁴ Ikonio ka me abe ebe kanemetemoneke. Me one soteo me ati nofa ha ya me toha, me one Baoro me ati nofa ha ya me toha, nemetemoneke.

⁵ Soteo bara me ka hiti me ya me tabaha Baoro ya Banabe me fama me me nahabihabone me ati nemetemoneke. Me me hibanabone me me hinemetemoneke yati ibe ya. ⁶ Baoro ya Banabe me fama me ati tamine me mitemetemoneke,

me me wati kanahamone mati. Me towakemetemoneke tabora bara ya. Ristara toha, Tebi toha, nemetemoneke, Rikaonia ka sitati. Me towaka tohitiemetemoneke tabora bite ya, sitati yabori ka tabora bite. ⁷ Faya hiyara amosa me kamina, nemetemoneke fahi.

Me tokomakehemetemoneke Ristara ya.

⁸ Ristara ya Baoro Teoso tamine kamine me ka owa itarimatamonaka, Baoro ati kamitari, yaka terari, teme hikawatehemete kitararo. ⁹ Baoro hiyare hiwehimatamonaka, he ati kamitari. "'Hehi e ka owa Teoso nofe awaka. Teoso owa kasomeba awaka', ati boti ati ne awaka", Baoro ati boti ati nematamonaka. ¹⁰ Baoro ati yana nematamonaka kita ya he ni ya. "Tiwarimisahi titeme ya", ati nematamonaka. Afa yama ya yaka kabote nematamonaka waha.

¹¹ Me one Baoro ehene me awaha me ati e nemetemoneke ahi, fara me ati ya: "Teoso me toha me awineke, me kakia mati e ni ya, e ka one me awi nima me awi na mati", me ati nemetemoneke. ¹² Banabe ino me ha nemetemoneke, fare me ka teoso ino ya. "Seo tohe awaka", me ati nemetemoneke. Baoro ino me ha nemetemoneke. "Emi tohe awaka", me ati nemetemoneke, hihiyara tohahari. Me ka teoso owa inomatamona amaka, Emi, teoso me one me ati kakamina tohahari.

¹³ Inawa Seo nanarifa tohe sitati beheri ya wehi Baoro ya Banabe me fama me tamine mite bowi kakamakerawematamonaka sitati ka nokobi wani ya. Awa mowe kakama, nematamonaka, awa mowe tamaharo, me atoribonehe. Me one ya tabehimatamonaka, bowi me me

waka nabone me ati na mati, me tabasi hirawabonehe, me ta hirawabonehe Baoro ya Banabe me fama me ni ya.

¹⁴ Baoro ya Banabe me famaha me ati tamine me mita fara me ka makari me sibi nikimemetemoneke me yawikima mati. Me bete kawaha me baikani ya me kana ni towakamemetemoneke. Me ha ni kitemetemoneke. ¹⁵ "Himataba te ehene e ribe ahi? Fara te nima ota nineke. Hiyara amosa ota kamina otake te ni ya, teoso me kanamori te nofamarabone te, hiyararo. Ota ati ehene Teoso te nofawabone teke, yati tohahari, neme hiri, wami hiri, ma hiri, yama nafi hiri, nemata. ¹⁶ Hibati ya me nafi yama hihiri toharawemeteke, yama me hinofaro, Teoso ati me nofara mati, fara me ati me nofaha mati. Teoso mera hora karehimataka. ¹⁷ Ati watare era kakatomi fawa tere amaka. Ati ehene faha kakete amake. Ehene awa boni nateha amake, te tefebonehe. Awa boni te kabi ya te yayai te te amake", Baoro ya Banabe me fama me ati nemetemoneke. ¹⁸ Bowi me me waka nabone me ati na "Bowi te waka rawa riyahi, te ta narawabonehe ota ni ya", me ati na me ati ihi bowi me me waka remetemoneke.

¹⁹ Atiokia ka soteo me kamakiemetemoneke, Ikonio ka soteo me ya me taba mati. Me ati ihi Ristara ka me Baoro me ati me nofarabone me ati nemetemoneke. Baoro me banemetemoneke yati ibe ya, me hinabowebonaha. Me horo hine me hekamatamonaka sitati beheri ya. "Ahabe awaka", me ati boti ati nemetemoneke.

²⁰ Sesowi nonofa me moto kawahama me baikani ya home wamisame tokiyomatase-

matamonaka sitati tohi ka ya. Yama we one ya Baoro ya Banabe me fama me towakemetemoneke Tebi ya.

Me kamehemetemoneke Atiokia ya.

²¹ Hiyara amosa me kaminemetemoneke Tebi ka me ni ya. Me tamaha Teoso me nofawemetemoneke waha. Me wete kanamemetemoneke Ristara ya. Ristara ya me yana tokana me kakamawahemetemoneke Ikonio ya. Ikonio ya me yana tokatasa Atiokia ya me kobo kanamatasemetemoneke. ²² Sesowi nonofa me me hiyaremetemoneke. "Sesowi nonofa me te tohawa Teoso nofi te fawa rabone teke. Sesowi e nofaha yama nawaha e hiri te e amake, e ka one me ihi. Sesowi nofi e fawa ri ya e tokomakeba e amake Teoso taboro ya", me ati nemetemoneke.

²³ Fara sitati nima Sesowi nonofa me nanarifa mebone me me kakatikemetemoneke. Hine me nafimiha Teoso me ha nemetemoneke, Sesowi nonofa me me ora na mati. "Teoso me tekatomiyahi, tiwati me nofaha mati waha", me ati nemetemoneke.

²⁴ Me yana tokana me kakama Bisitia me fiya kanemetemoneke. Bisitia me fiya kana me kobo kanamemetemoneke Bafiria ya. ²⁵ Besi ya Teoso tamine me kaminemetemoneke, Banabe ya Baoro me fama mati. Yama totoyabo kawahi ya me towakawahemetemoneke Ataria ya.

²⁶ Me towakemetemoneke waha nafio ya ma ya Atiokia ya. Afa Atiokia ka memetemone me amake, Baoro ya Banabe me fama me me ora nimete karo, Teoso mera kakatomebonaha, Sesowi tamine me kaminabone mati. Faya

Sesowi tamine kamini me hawa toha me kobo kanamemetemoneke. ²⁷ Me ati ihi Sesowi nonofa heoniao me hiri nemetemoneke, Baoro me ihi me kaminibone karo. "Teoso ati ehene bara Teoso ati me nofawake", Baoro me ati nemetemoneke. ²⁸ Me kakasawi kawahemetemoneke Sesowi nonofa me ni ya.

15

Heoniao me hiri nemetemoneke Serosarei ya.

¹ Yama we one ya Soteya ka me kakehemetemoneke, me me kanawanahabone mati, Sesowi nonofa mati. "Te sowiri ataro te wisi naboneke, Mowisei atimatamona nima. Te sowiri ataro wisi ni te nofari ya Teoso tera kasomareba amaka".

² Baoro ya Banabe me famaha me ati me hino-faremetemoneke, me me hora na mati. Sesowi nonofa me ati ihi Baoro ya Banabe me famaha me ya me one tabaha me tokometemoneke Serosarei ya, me me hiyarabone mati, Sesowi ya tataba mati, Sesowi nonofa me nanarifa me ya me tabaha mati.

³ Baoro me yana tona me ka yamabone me ta nemetemoneke, Sesowi nonofa mati, me ka fiasi ka yamabonehe. Me tokoma Fenisia me fiya kanemetemoneke, Samaria ya famaharo. Sesowi me nofawa me tamine me kaminemetemoneke Sesowi nonofa me ni ya, bara mati. Afa me tamine me mitaha me nafi yayai nemetemoneke.

⁴ Baoro ya Banabe me fama me ya me tabaha me kobo tonama Sesowi ya tataba me me ha nemetemoneke, Sesowi nonofa me nanarifa me ya me tabaha mati, Sesowi nonofa me nafi me toha na mati. Me ihi me kaminemetemoneke,

Teoso ehene ya me ihi toha mati. ⁵ Sesowi nonofa me one ati yana nemetemoneke, fariseo me toha mati. "Ota ati ehene bara me sowiri atari me wisi naboneke waha. Fare Mowisei atimatamona nima bara me ihi naboneke", me ati nemetemoneke.

⁶ Sesowi ya tataba Teoso ka me nanarifa me ya me taba heoniao me hiri nemetemoneke, bara me tamine me kaminabone mati. ⁷ Me hiyari yabohemetemoneke. Betiro hiyara kaminematamonaka. "Sesowi nonofa mati, hibati ya Teoso ati ehene hiyara amosa okominamaro ama oke bara me ni ya, Teoso ati me nofawaibone karo. Afa te watoke. Keye amakere. ⁸ Teoso Kanamori ta nemari amaka me ni ya, e nima, Teoso me hinofi karo. E ati boti nafi watote amaka. ⁹ Fara e nima bara me nineke. Teoso me ati boti soko nemari amaka, mera nofe kari. ¹⁰ Himataba te ati ehene yama me hiri ribe, Mowisei atimatamona nima naro? Haha yama hiri ni e watotera amake. Teoso te nayawariyahi. ¹¹ Ha e Teoso era kasomate amaka, fare Teoso ati ehene, yahahari. Bara mera kasoma, nebonaka, fara e nima", ati nematamonaka.

¹² Me ati wataremetemoneke, Betiro ati me mita mati. Baoro ya Banabe me fama me ati me kamitemetemoneke, me ihi me kamina mati, bara me me nakitamaha mati, Teoso ati ehene.

¹³ Me hiyari fawa nisehemetemoneke. Tiako hiyarawahematamonaka. "Sesowi nonofa mati, owati te kamitahi. ¹⁴ Hibati ka hiyara Simao kaminareka. Teoso Kanamori kakematamonaka bara me ni ya, mera kasomebonaha, sawihi-bonaha me ni ya. ¹⁵ Afa hiyara Teoso ati kakam-

ina me kamina nemeteke, afa Betiro hikamina-haro. Yama hani ati e narake ahi:

¹⁶ "Yama toyabo ya okomatasatehaba ama oke, Tafi ka noti towisawa onihawahabone owa. Kitehibonaka owehene kasiro ya fare Tafi kiti nima. ¹⁷ Faya owa te siba naba teke, bara me ya te tabaha te, haha bara me ha onaha mati", Teoso ati nematamonaka, efe Teoso Tafi ka yobe hiri nemata. ¹⁸ Hibati ka e ka one afa hiyara me himita hinemete amake',

yama hani ati ke. ¹⁹ E ati ehene bara me yawariyahi, Teoso me nofaha mati waha. ²⁰ Me ka yama haniba e ta nahi. E ati e na ahi: 'Haha yamata te kabariyahi, me ta hinaharo teoso me kanamori ni ya. Te ka yibote ahi ni te ohariaba teke. Bani me te kabarabone teke, hine ya me namiti me niki hikana mati. Ama te kabarihi, naba teke', e ati naba eke yama hani ya. ²¹ Sitati nafi ka Mowisei ati me mitateha me amake. Mowisei ati ka yama hani me hiyarate me amake sinakoka toro ya, fara sabato nima", Tiako ati nematamonaka.

Yama hani me ta nemetemoneke, soteo me amara me ka yama hanibonehe.

²² Sesowi ya tataba me toha, Sesowi nonofa me nanarifa me toha, Sesowi nonofa me nafi me toha, na me ati ihi me one Baoro ya Banabe me fama me ya me tabamabone me me yosemetemoneke. Sira toha, Yota toha, nematamonaka. Ino owamatamona amaka Basaba. Sesowi nonofa me me nofehemetemoneke, haha mati.

Me ati ihi me ka yama hani me towakameme-temoneke Atiokia ya. ²³ Yama hani ati e neme-temoneke ahi. "Te winaha te ka yama hanibone amake, Sesowi te nofawa te, Atiokia, Siria, Sirisia ka me te, bara me te tohaha te. Tera ota nofake. ²⁴ Te tamine ota mita otake, ota ka one tera me kanawanaha te, ota ati ehene amara ya me toka mati te taboro ya. Te tamine ota mita otake, haha yama me hikaminaha ihi te yawahamone te. ²⁵ Ota nafi ati ehene me one kasawi naboneke Baoro ya Banabe me fama me ni ya. Baoro ya Banabe me famaha me ota nofake. ²⁶ Me ahabi me nakomekere, e ka Hiti Sesowi Kirisito me narifi karo. ²⁷ Me famaha me ota yoseha otake, Yota ya Sira me fama mati, ota ati me kaminabone mati, fara me ati ya, fara hiyara naharo yama hani karo. ²⁸ Te narabo ota nima nabone ota ati na otake. Yama e na Teoso Kanamori hinofa hike. Yama e na ota nofa otake, te hiri nabonehe: ²⁹ Haha bani me te kabariyahi, me me ta hina mati teoso me kanamori ni ya. Ama te kabariyahi. Bani hine ya me namiti me niki kana me te kabariyahi. Te ka yibote ahi ni te ohariaba teke. Te ehene e ni ya yama amosabanake. Faya amake waha. Sesowi ya tataba me toha, Teoso ka me nanarifa me toha, na me ota amake, Sesowi nonofa me ota, fara te nima", yama hani ati nemetemoneke.

³⁰ Me ati ihi me tokomemetemoneke Atiokia ya. Atiokia ya me kobo tonama heoniao me hiri nemetemoneke me nafi tohaha mati, Sesowi nonofa mati, Baoro me ati ihi. Yama hani me ta nemetemoneke. ³¹ Yama hani ati me kamina me yayai nemetemoneke. ³² Yota ya Sira me

famaha Teoso ati me kamina nemetemoneke me ni ya, me yayai ni forima nibone karo, Teoso ati kakamina me toha mati. ³³⁻³⁴ Me kakasawi kawahemetemoneke me ni ya. Atiokia ka me ati ihi me towakamemetemoneke Serosarei ya, fara me one ni ya, fara me me hiyosibaha me ni ya. "Yama hani ati ota mita ota hamakere", me ati nemetemoneke. ³⁵ Baoro ya Banabe me fama me kasawiemetemoneke Atiokia ya, me me kanawana mati, Sesowi nonofa mati, Sesowi ati me kamina mati, hiyara amosa me kamina mati, me one ya me taba mati.

Baoro ya Banabe me famaha me bete kasehemetemoneke.

³⁶ Yama we one ya Baoro Banabe hiyarematamonaka. "Banabe me e yaka nibeya, e one mati, Sesowi me nofa mati, sitati nafi ka mati, Teoso tamine e kamini ka mati, e one mati. Me e hiyaribeya. Te amosa te awine? e ati nabone eke", ati nematamonaka.

³⁷ "Yowao Mako ya e tabahabone onahara oke", Banabe ati nematamonaka.

³⁸ Baoro hima ni hinofarematamonaka, mera kakosehimatamonaha Bafiria ya, me narifi nofamarahari. ³⁹ Banabe ati Baoro nofarematamonaka. Me tokikimemetemoneke ha ya. Banabe ya Mako me fama me towakemetemoneke Sibiri ya. ⁴⁰ Baoro Sira ya famebona ati nematamonaka. Sesowi nonofa Teoso me ha nemetemoneke, Baoro ya Sira me famaha Teoso mera kakatomabona karo. Me towakemetemoneke. ⁴¹ Me yaka kanemetemoneke, Siria Sirisia famaha ya, me me kanawana mati, Sesowi nonofa mati.

16

Timotio Baoro me ya tabehimatamonaka.

¹ Me towakemetemoneke Tebi ya, Ristara famaharo. Timotio me awehemetemoneke, Sesowi nonofa. Timotio mati soteo tohemetemoneke, Teoso ati nonofa tohaharo. Timotio bati soteo toharematamonaka. ² Sesowi nonofa Ristara ka me toha, Ikonio ka me toha, na Timotio yama amosa hiri temona me ati nemetemoneke. ³ Baoro ya famehibona Baoro hinehimatamonaka. Timotio sowiri ataro wisi nakosebona Baoro ati nematamonaka. Haha tabora ka soteo Timotio bati me watohemetemoneke, soteo toharari. ⁴ Sitati tamaha me yaka nemetemoneke. Hiyara me kaminemetemoneke, Sesowi ya tataba me ati tamine toha, Teoso ka me nanarifa me ati tamine toha, na mati, me hinofabonehe, Serosarei ka me ati. ⁵ Sesowi nonofa me totamemetemoneke, fara yama we nima, Teoso nofi mati me tohi karo.

Baoro Masetonia ka me ka owa watari awehimatamonaka.

⁶ Me tokahabone me ati nemetemoneke Asia ya. Me toki Teoso Kanamori hinofaremetemoneke. Me tokawemetemoneke Firisia toha, Karasia toha, na ya. ⁷ Me kobo nemetemoneke Misia ya. Me tokahabone me ati nemetemoneke Bitinia ya. Sesowi Kanamori me toki hinofaremetemoneke. ⁸ Misia me kakariwaha me kobo nemetemoneke Torowati ya. ⁹ Yama soki ya Baoro yama awehimatamonaka, Teoso hinamoari. Me ka owa awehimatamonaka wahari, Masetonia ka me ka owa. He aate nematamonaka. "Tikamahi Masetonia ya, otara

tinarifibeya". ¹⁰ Yama wati nawahematamonaka ati boti ya, hiwaharo. "Teoso era yose awaka, hiyara amosa e kaminabone e me ni ya", ati boti ati nematamonaka. Me tokahabone ati nematamonaka Masetonia ya.

Ritia Sesowi ati nofawehemetemoneke, Firibo ya.

¹¹ Torowati ya ota yana tokana ota towaki ohariamaro otake Samotarasia ya. Yama we one ya ota towakamaro otake Neabori ya. ¹² Ota tokawamaro otake Firibo ya, sitati nafiha ya, Masetonia ka sitati tohaha ya, Homa ka me ka sitati. Ota sasawi kawahamaro otake Firibo ya.

¹³ Sabato ya ota tokahamaro otake faha ehobote witi ya, kaya naro sitati kowani ya. "Teoso haha tohe awaka ahi faha witi ya", ota ati namaro otake. Ota nahohamaro otake e ka one ota hiyara ota, kakeharo ota nokosi ya.

¹⁴ Ritia Baoro ati kamitamaro amake. Tiatira me ka onemetemone amake, makari mawawa manakone nafiha tata tohaharo, Teoso nofaharo. Teoso ati ehene Baoro ati nofahamaro amake.

¹⁵ Baoro me hibofarisamaro amake, Ritia ka yobe ka me toha na mati. "Teoso onofamone te ati ni ya te sawihi oko yobe ya", ati namaro amake. Ati ihi ota sawihamaro ota amake.

Baoro ya Sira me famaha me te nemetemoneke Firibo ka kateya ya.

¹⁶ Yama we one ya ota tokomamaro otake Teoso haha ka yama ya. Yama aahi fana kakehani ota kobo namaro otake. Hinamati me ka hiyara watohemetemoneke. Hinamati

ati tamine me mitahabone yinero me tata tohe-hemetemoneke, yama aahi fana ka hiti me ni ya, yinero tamahari. ¹⁷ Fara kaki totoha tohahamaro amake, ati kitaharo. "Haha me Teoso nanarifa me amake, Teoso nemehari mata ya", ha ni ati namaro amake. "Tera me hiyarineke, tera te kasomabone te", ati namaro amake. ¹⁸ Haha yama hiri ni fara totoha tohahamaro amake.

Baoro yawamise ki nawahame hinamati hiyaremari amaka. "Sesowi Kirisito ati ehene sa ti-sahaboneke, owati ihi". Hinamati sa hisahamaro amake.

¹⁹ Hinaka hiti me yawahamaro amake. "Yinero e wara tonamaraba e amake waha", me ati namaro me amake.

Baoro ya Sira me famaha me me tama niki-mamaro me amake. ²⁰ Me me hekamamaro me amake, mekato ya, sowisi me me hiwahabone mati. Sowisi me ni ya me me hekama me me hiyaramaro me amake. "Haha bara yama hiyara me hiri narake e ka one ni ya. Soteo me amake. ²¹ Yama hiyara e hiri nabone me ati narake. Haha yama hiyara e hiri tera e amake, Homa ka me e tohi karo", me ati namaro me amake.

²² Afa me ati ihi me one Baoro me me nahabi-habone me ati namaro me amake, me tamaha mati. Sowisi me ati ihi Baoro me ka makari me sibi namaro me amake, me me sota nabone mati. ²³ Me me kosi hinamaro me amake kasiro ya, sowisi me ati ihi. Me kibemaro me amake kateya tori ya. Me ati ihi kateya kakakatoma mera noki kanehimari amaka, me tasi tokaribone karo. ²⁴ Baoro ya Sira me fama mera te nemari amaka

kateya baikani ya. Me tame yoko tokanemari amaka awa famariha basa kani ya.

²⁵ Yama soki ka bahi nokorise ya Baoro ya Sira me fama Teoso me ha nemetemoneke. Me ayaka, nemetemoneke Teoso tahi me hiri na mati. Kateya kote one ya me kibeha me ayaki me himitemetemoneke. ²⁶ Afa yama ya wami behe nemetemoneke. Kateya nafi wami behe hikanemetemoneke. Nokobi nafi nahaha kanehemetemoneke. Koheti nafi bete kasarawemetemoneke.

²⁷ Kateya kakakatoma tafihi nokobi awehimatamonaka, howa tokarawaharo. Yimawa soba namise hiwa itehibona ati nematamonaka. "Me tokoma me awineke", ati nematamonaka, me kibeha mati kateya ya.

²⁸ Baoro e kanehimatamonaka, he awati. "Tiwa tinahabihariyahi. Ota nafi kibesa ke ahi", ati nematamonaka.

²⁹ Kateya kakakatoma ati ehene yama me sari kanametemetemoneke. Tokiyomakabote nematamonaka kateya tori ya, Baoro me kibi ka ya. Wawawa kanehimatamonaka. Sonehimatamonaka Baoro ya Sira me fama me nokosi ya. ³⁰ Baoro me ya tabe me tasi namehemetemoneke. "Himata nima oribe, hasi ona owa?" ati nematamonaka.

³¹ "Sesowi Kirisito ati tinofahi waha. Hasi tinahaba tiwa awine tike. Tika yobe ka me hasi, naba me awineke", me ati nemetemoneke. ³² Baoro ya Sira me fama Teoso tamine me kaminemetemoneke he ni ya. Me hikamina, hinehemetemoneke, fara he ya tataba me ni ya.

³³ Yama soki enoki ya kateya kakakatoma Baoro me hihya ni soko nematamonaka. Kateya kakakatoma me hibofarise, hinaka yobe ka me nafi me me hihibofarisa, hinehemetemoneke.

³⁴ Mera towakamematamonaka fare taboro ya. Me tafebone ta nematamonaka. Yayai nematamonaka. Me nafi yayai narawemetemoneke, fare taboro ka mati, Teoso ati me nofawahi karo.

³⁵ Yama wamini ya sowisi me ati ihi saotato me tokomakehemetemoneke kateya ya. "Me tasi tikanihi", me ati nemetemoneke.

³⁶ Kateya kakakatoma me ati kaminematamonaka Baoro me ni ya. "Sowisi me ati ihi tera tasi okanihabone oke. Te tasi tokanahi, te tokomibeya. Te yawariyahi", ati nematamonaka.

³⁷ Baoro ati yana nematamonaka. "Ota tokomaraba otake. Yama hiyara ota hiri ra otake. Otara me kosi narake, me nafi nokosi ya. Tokometo ota kihake, Homa ka me ka tokometo. Otara me te narake kateya ya. Ota tokomabone me ati na me awineke, me tamaha otara me awara ota. Hine me kamake ahi, otara me tasi tokanibone mati", ati nematamonaka.

³⁸ Baoro me ati saotato me kaminemetemoneke sowisi me ni ya. Afa me ati me mitaha me watohemetemoneke, Homa ka me ka tokometo Baoro me kihahamone mati. ³⁹ Sowisi me kamakia Baoro me me aate nemetemoneke. Me me tasi hikaniha me ati ihi me towakamabone me ati nemetemoneke yama bara ya.

⁴⁰ Kateya ya me tasi tokana me towakamemetemoneke Ritia ni ya. Sesowi nonofa me me awaha me me yayai nihemetemoneke. Me towakamemetemoneke waha.

17

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Tesaronika ya.

¹ Me towakemetemonke. Afibori me fiya kana me towakawaha Aboronia me fiya katasa me towakawahatasa manakobisa me kobo tokowitemetemoneke Tesaronika ya. Sinakoka nehimatamonaka Tesaronika ya. ² Baoro tokarima na tohehimatamonaka sinakoka ya, fara sitati nima. Manakobisa Tesaronika ka sinakoka ya yobi nematamonaka sabato ya. Tokibe tokatase tokatasa ne Teoso ati kaminematamonaka me ni ya. ³ Kirisito kaminematamonaka me ni ya. Teoso ka hiyara taiti Baoro kaminematamonaka. Kirisito ahabe ya Kirisito kitamatasehiba amaka, Teoso ka yama hani taiti ati nemetemoneke, Baoro hikaminaharo. "Efe amaka hari, Sesowi Kirisito tohahari", Baoro ati nematamonaka.

⁴ Me one Baoro ati me nofaha Sira ya Baoro me famaha me ya me tabawemetemoneke. Soteo me ya bara me taba me yoro tokanemetemoneke, Baoro me ya me taba mati, bara Teoso me nofaha mati. Me fanawi sawirawa, nemetemoneke, yinero kiharawaharo. ⁵ Soteo Baoro me me kakoemetemoneke, me nafi Baoro me me nofahamone me ihi. Soteo me me yoro tokaniha me me towakemetemoneke Saso ka yobe ya, me ati komeha mati, Baoro me me fito tokanihabone mati. ⁶ Me me hiwasiremetemoneke. Me me wasira Saso yari me watehemetemoneke. Sesowi nonofa me me wata, nemetemoneke. Me me heketememoneke sitati ka hiti me ni ya. "Afa

me amake haro, sitati nafi me tonahiyateha mati. Me kakewaineke e ka sitati ya", me ha ni ati nemetemoneke. ⁷ "Saso me amo hikanihanike hinaka yobe ya. Sesa ati me mitaterani me amake. Makoni towisawa owa nemona me ati narake, Sesowi tohahari".

⁸ Me ati me mitaha me yawehemetemoneke, me nafi. Me yawa, nemetemoneke, me ka hiti mati. ⁹ "Ota ni ya yinero te ta ni ya tera ota sa toshaba otake", me ka hiti me ati nemetemoneke, Saso me me hiyara mati.

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Bereya ya.

¹⁰ Yama soki ya Sesowi nonofa Baoro me me tokayosewitemetemoneke Bereya ya. Bereya ya me kobo tokowite me towakiyomemetemoneke sinakoka toro ya. ¹¹ Tesaronika ka me nima me ra Baoro ati kamiti me nofehemetemoneke. Fara yama we nima Teoso ka yama hani ki ni me nemetemoneke, haha hiyara Baoro hikamina me wasibone karo. ¹² Soteo me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke waha. Bara me toha, nemetemoneke, me fanawi ya me tabaha mati, yama me kihaha mati.

¹³ Tesaronika ka soteo Baoro tamine me mitehemetemoneke, Teoso tamine kaminari Bereya ya. Me kamakiemetemoneke Bereya ya, me me nayawabone mati, Baoro me kakoabone mati.

¹⁴ Sesowi nonofa Baoro me yosehemetemoneke, tokehibonaha ma witi ya. Sira ya Timotio me fama me tokasawikosehemetemoneke Bereya ya.

¹⁵ Me one Baoro me towakemetemoneke Atena ya. Me narabi nima nematamonaka, Timotio ya

Sira me fama me me yosemakekabote nabone mati he ni ya. Me hisekosehimatamonaka.

Baoro he ya tataba mera noki nematamonaka Atena ya.

¹⁶ Baoro mera noki nematamonaka Atena ya. Baoro yati hiri ni tamaha awe ati boti yama kaminematamonaka. ¹⁷ Sinakoka ka soteo mera hihiyara tohehimatamonaka, bara me ya me yoro tokana mati, Teoso me nofaha mati. Fara yama we nima hiyari na tohehimatamonaka, mekato ya me tokaha me ya tabahari. ¹⁸ Ebikorio ati kakamina mera hiyarematamonaka. Esi-towiko mera hihiyara nematamonaka. "Himata nima hiyara na kaminara? Yama wato yokana tohare awaka", me one ati nemetemoneke. "Bara me ka teoso me ati kamine awaka", me one ati, nemetemoneke, Baoro hiyara amosa kamine karo, Sesowi tamine. Haha yama kamina nematamonaka, e ahaba e wamisamatibone karo.

¹⁹ Me hima hiname me hekamematamonaka, fara me hihiyara ya, Erobako tohaha ya. "Aya hiyara tikamina yati na ota miti forima naboneke. ²⁰ Haha hiyara ota mitatera ota amake. Haha hiyara ota watohabone otake", me ati nemetemoneke. ²¹ Atena ya wiwina bara me kakeha me ya me tabaha hiyara yati kamiti me nofate me amake, hiyara yati kamini me nofa, na mati, bisa.

²² Baoro wehimatamonaka me nokosi ya. Hiyari yana tonehimatamonaka. "Te nafi teoso me te nofatehani te amake. ²³ Te ka sitati ya okeha te ka teoso me kanamori owahara oke. Teoso kanamori owahara oke, ati hano e

nari ahi: 'Teoso owa taboroba amaka hari, e awaterari', ati hano ati nareka. Efe Teoso amaka, okominehibonaha te ni ya, te nofehi te watorari".

²⁴ "Teoso yama nafi hiri nematamonaka. Yama nafi yoseka neme ya. Yama nafi yose, naka bofe ya. Teoso winatere amaka teboroto ya, teboroto e hiri nari. ²⁵ Teoso ehene e nahosa ke, e hasi naro. Efe ehene amaka, bani me nafi hasi, naro. Era ha tere amaka, e kasomebana, kite kari. ²⁶ E ka owateba hiri nibehimatamonaka, e nafi hinakititebana. Efe ehene hinama amaka, bara me toha na mati. Era hiri ne e taborobone kaminematamonaka. E tamibone ka e amo nibone kamina, e tamamateribone ka e amo nibone kamina, nematamonaka. ²⁷ E siba nebona ati nematamonaka. Yama yabo ya tohatere amaka. Sawika e ni ya. ²⁸ Teoso ehene e nahosa ke. Efe ehene e yaka, nineke, era kakatomahari. Te ka yama hani nabisake, ati e naro ahi: 'Efe biti me e amake', ati naro. ²⁹ Teoso biti me e amake. Makoni yati hiri nimona e ati rabone eke, yati hiri ni e ka owa hiri hinaharo, hiri ni hiwatoaro. Teoso haha yama tohatere amaka, oro toha, barata toha, yati toha, naro".

³⁰ "Yama te watoremete amake baha, makoni Teoso tera kakorehimata amaka. Yama hiyara e hiri te manako e nofamarahabone ati nareka, tabora nafi ka me e. ³¹ Teoso yama amo nibone hawa tonihemonaka, e nafi ka yama manakone nahabihibonaha, e hiri naro. E ka yama kamine ati fiya torehibonaka. Ati ehene hahi hiwasi yama manakone nahabihibonaka. Makoni hiri hinamemataka, hiyose ka yama e watobone karo, e nafi", ati nematamonaka.

³² E ka owa ahabe wamisame Baoro kamine ati me mita me one haha nemetemoneke, he ati me haha kana mati. Haha me haha ra me ati yana nemetemoneke. "Yama we one ya tiwati ota mitatasahabanake", me ati nemetemoneke.

³³ Baoro hiyari fawa ne tokomematamonaka waha. ³⁴ Me one Teoso ati nofawaha Baoro ya me tabawemetemoneke. Me ka owa Tionisio tohe Sesowi nofawa, nematamonaka, Erobako kari. Me ka fanawiri ohari, nemetemoneke, Tamari tohaharo. Me one toha, nemetemoneke.

18

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Korito ya.

¹ Atena ya yana tone tokawematamonaka Korito ya. ² Faya soteo me famaha mera wasihimatamonaka fahi, Akira fati ya famahari, Birisira tohaharo. Akira watehimatamonaka Boto ya. Me watibemetemoneke Itaria ya. Manakobisa me kakamemetemoneke Karaotio ati ehene, Homa ka me ka towisawa tohahari. Homa ya soteo me winaha Karaotio mera nabane ka me kabanabisemetemoneke. Baoro mera aate nematamonaka, me ya tabehibonaha, me ka yobe ya, ³ me ka yama ahi ni ya hinaka yama ahi ni tabahabonehe. Yobe makari tohe hihiri me toha, yobe makari tohe hihiri Baoro toha, nematamonaka. ⁴ Fara sabato nima sinakoka ka mera hiyari nematamonaka. Ati me hinofematamonaka, soteo me ya bara me tabaha mati.

⁵ Sira ya Timotio me famaha Masetonia ya me yana tokana me kakamakehemetemoneke Baoro ni ya. Baoro hiyari ohariwahematamonaka,

Teoso ati kaminari. Sesowi Kirisitomona ati nematamonaka, soteo mera hiyarari. ⁶ Baoro ati me nofara Baoro ati me tohihemetemoneke. Baoro me ati mite ka makari foto towitimata-monaka. "Teoso tera kakobonaka, fara te ati ehene, owati ihi amararo. Teoso ati okomina owati te mitakere. Bara me ohawabana oke", ati nematamonaka. ⁷ Sinakoka ya Baoro tasi tone tokawematamonaka bare ka yobe ya, Tito Yosito ka yobe ya, sinakoka wari kowani ya warehari. Tito Yosito Teoso nonofamatamona amaka. ⁸ Sinakoka kakakatoma Kirisibo tohe Sesowi nofawematamonaka, fare hinaka yobe ka me ya tabahari. Korito ka me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke, me iibofarisabani mati.

⁹ Yama soki ya Baoro yama awehimatamonaka wata nima naro. Sesowi Baoro hiyaremata-monaka. "Baoro watorima tinahi. Hiyarakaba tinahi. Tiwati fawa rabone tike. ¹⁰ E famake. Tiwa me nahoraba tiwa awine tike. Owa me nofaha me tamahaba me amake, haha sitati ka mati", ati nematamonaka. ¹¹ Baoro Korito me ni ya sawi ka ano oharia abariko 6 ne ya mera kanawanehimatamonaka Teoso ati ya.

¹² Akaya ka kofenato inomatamona amaka, Kario. Korito Akaya ka sitatimetemone amake. Soteo me nafi Baoro kakoa he me towakemetemoneke Kario ni ya. ¹³ Me ati yana nemetemoneke. "Yama hiyara ota hiri nabone Baoro ati nareka. Teoso ati ta ota nofahabone ati nareka, Sesa ati ota nofamarahabone ota", me ati nemetemoneke.

¹⁴ Baoro ati yana nebona ati Kario kahitimata-monaka. "Te ati miti onofa okere. ¹⁵ Hahi ati hiyare watere awaka, Sesa kaminari. Te ka

owa tohe awaka, hora hinahari. Ati te mitaho, ha te ta, te kaminebana. Owati watariba, ha owa", ati nematamonaka. ¹⁶ Me tokomabone me hinehemetemoneke. ¹⁷ Sositeni sinakoka kakakatoma tohe me watehemetemoneke, me kosi hinehibanoho, kofenato ka yobe nokosi ya. Kario mera awe ati yana rematamonaka.

Baoro me kamehemetemoneke Atiokia ya.

¹⁸ Baoro sasawi kawahematamonaka mata Korito ka Sesowi nonofa me ni ya. Yana towahematamonaka. Sekerea ya toke tati sowe nematamonaka, tati kone nahabihari, yama ta nebonaha Teoso ni ya teboro ya, Serosarei ya. Wete namehibona ati nematamonaka Siria ya. Akira fati ya fame me ya tabame ¹⁹ me kobo namehemetemoneke Efeso ya. Sinakoka ya Baoro tokiyome soteo me hora hinehimatamonaka, ati me himitari. Birisira ya Akira me fama me teme tonakosemetemoneke Efeso ya. ²⁰ Baoro sasawi kawahebona Efeso ka me hine hiwa bao nematamonaka. ²¹ "Okomatasabana oke te ni ya, oko kami Teoso nofe ya", ati nematamonaka.

²² Efeso ya yana tone kame waha tonamematamonaka Sesareya ka ya. Serosarei ka Sesowi nonofa mera awakosame kamawematamonaka Atiokia ya.

Aboro tokomakehimatamonaka Efeso ya.

²³ Sasawima kawahe yana totasematamonaka. Karasia ya toka Firisia ya toka ne Sesowi nonofa mera kanawanehimatamonaka, me yayai nabone mati.

²⁴ Soteo me ka owa Aboro tohe kobo nakehimatamonaka Efeso ya. Aresatiria me ka owamatamonaka. Hiyari aamosa tohehimatamonaka. Teoso ka yama hani kamini wawato tohehimatamonaka. ²⁵ Sesowi ati wawatowa tohehimatamonaka, Sesowi ati nofahari kasiro ya. Mera kanawani forima nematamonaka Sesowi ati ya. Yowao mera iibofarisematamona tamine ta wato oohari tohehimatamonaka. ²⁶ Sinakoka ya hiyari kanawanehimatamonaka, watorari. Birisira Akira me fama ati me himite narabo me nima hinehimatamonaka, me hikanawanebonaha, Teoso ka hawi ya, wato yokana hihahabonehe.

²⁷ Tokehibona ati nematamonaka Akaya ya. Sesowi nonofa me ka yama hanibone me rawi nemetemoneke, Aboro me kamina mati, me hinofebonaha. Aboro tokawehe ehene me yayai nemetemoneke, Sesowi ati me nofaha mati, Teoso ati ehene, yahahari. ²⁸ Sesowi kamine-matamonaka soteo me ni ya. Teoso ka yama hani namohimatamonaka me ni ya, Sesowi kaminaro, Kirisito tohahari. Ati fiya tonehimatamonaka fari.

19

Aboro tokome nowati ya Baoro kobo tonamakehimatamonaka Efeso ya.

¹ Korito ya Aboro toke nowati ya Baoro kakehimatamonaka Efeso ya. Sesowi nonofa me one kobo nematamonaka. ² "Hiba Sesowi ati te nofa ni ya Teoso Kanamori kakehita ama te ni ya?" ati nematamonaka.

"Teoso Kanamori tamine ota mitatere amaka", me ati nemetemoneke.

³ "Himata nima te iibofarisi tehani te amari?" ati nematamonaka.

"Yowao ehenematamona nima ota iibofarisi na otake", me ati nemetemoneke.

⁴ "Yowao mera iibofarisematamonaka, me ka yama hiyara me nofamara mati. Yowao ati e nematamonaka ahi: 'Hahi kamakibona ati te no-fahaba teke onowati ya', ati nematamonaka. Efe amaka hari, Sesowi, Yowao hikaminehimata", Baoro ati ne ⁵ ati me himite ka me bokawemetemoneke Sesowi ino ya. ⁶ Baoro yehe kakakibare ya Teoso Kanamori kakehimatamonaka me ni ya. Me ati tohawemetemoneke, Teoso ati me hiyara mati, ⁷ me 12 na mati.

⁸ Abariko famehi ohari ne ya Baoro yoyobi tohehimatamonaka sinakoka ya. Mera hihiyara tohehimatamonaka, Teoso ka towisawa kamindari. Wawato toharematamonaka. ⁹ Me one Baoro ati nofaramone me ati nemetemoneke. Fara me one narabi me nima nemetemoneke, Teoso ka hawi me nofarabone mati. Baoro me ya tabamarehimatamonaka. Mera towakematomonaka Tirano ka esikora ya, Sesowi nonofa mati. ¹⁰ Fara yama we nima Teoso ati kamini na tohehimatamonaka Tirano ka esikora ya, faha fowe nafamari. Asia ka me nafi winaha Teoso ati tamine me mitehemetemoneke, soteo me ya bara me yoro tokana mati.

Inamati Sefa biti mera kasawarihimatamonaka.

¹¹ Teoso ehene Baoro mera nakitamehimatamonaka. Baoro yama watohimatamonaka Teoso ehene. ¹² Baoro ka makari one me itiha me

hekamakia me kokoro hirehemetemoneke haha me kiya na me mese ya, me kitamabani mati. Me rabika me kitama, nemetemoneke.

¹³ Soteo me one me rabika me me kasomabis-abone me ati nemetemoneke, Sesowi ino ya. Me ati e nemetemoneke ahi: "Tiwa oyosema okibone Sesowi ino ya, ino Baoro hitihari", me ati nemetemoneke. ¹⁴ Haha me 7 nemetemoneke, Sefa biti me toha mati, Sefa sasetoti me ka hiti owa tohahari.

¹⁵ Hinamati ati yana nematamonaka, Sefa biti mera hiyarari. "Sesowi owa, Baoro owa, ote ama oke. Hibake me te amari, ha te?" hinamati ati nematamonaka. ¹⁶ Me ka owa rabike mera fito kanehimatamonaka. Mera mono ne hasi nematamonaka, kitahari. Me kana hikawematomonaka. Me tokomemetemoneke, me kori, me sibi hina mati, me hiyaya kawaha mati. ¹⁷ Efeso ka soteo me nafi me tamine me mitehemetemoneke. Bara me himita hinehemetemoneke. Me nafi watomisa, "Sesowi ta aamosa re?" me ati nemetemoneke.

¹⁸ Me tamaha Sesowi ati me nofawaha me ihi hiyara me kaminemetemoneke. ¹⁹ Me one yama nanamo tohaha me ka yama hani me kakamemetemoneke, me sari hinahabanihi me nafi nokosi ya. Haha yama hani manakone 50 mio moweta tohehemetemoneke me ati ya, moweta barata tohahari. ²⁰ Teoso ati me nofawemetemoneke kasiro ya.

Me abe mono nemetemoneke Efeso ya.

²¹ Baoro ati boti e nematamonaka ahi: "Masetonia owakariwa Akaya owakariwamake oni ya okomawahabana oke Serosarei ya. Manakobisa

Homa yaka onahabana oke Teoso ati ehene", ati boti ati nematamonaka. ²² Baoro ya tataba mera tokayosewitematamonaka baha, Timotio ya Erasito me fama mati, Masetonia ya. Sawisa nematamonaka Asia ya.

²³ Baoro sawisa ne ya me ati hiyara kakeheme-temoneke, Teoso ka hawi me kamina mati. ²⁴ Me ka owa Temetirio tohe yama hihiri tohehimatamonaka, barata hiri ni. Me ya tabehi yobe biti me hihiri tohehemetemoneke, Atemisi ka teboro tomene. Yinero me kikiha tohehemetemoneke, barata hiri ni manakone. ²⁵ Temetirio mera yoro tokaniwame mera hiyarematamonaka, barata hihiri mati. "Haha yama te awake haro, e ka yama ahi ni, ihi e honi karo. ²⁶ Baoro ati tamine te mita te awineke. Abono te awa, ne awaka. Ati e nemonaka ahi: Haha yama e hiri na hiri ni teoso tohateremona ati nemonaka. Hiyari ehene e ka yama hiri ni kaniki me nofamarahaba me amake, me tamaha mati, Efeso ka mati, Asia ka tabora nafi ka mati. ²⁷ Era nofi me fawa naba me amake, barata hihiri me e, Atemisi ka teboro hiyaremona me ati ni ya. Atemisi hiyaramone me ati naba me awineke. Atemisi amosate amake. Asia ka me nafi Atemisi nofate me amake. Me nafi hinofate amake, teoso tohi karo", ati nematamonaka.

²⁸ Temetirio ati me mitaha me yawamisa me ati kitamishemetemoneke. "Atemisi Efeso ka amosate amake haro", me ati nemetemoneke. ²⁹ Haha tabora nafi ka me ati kitamisa me abe hora na me ati itarawemetemoneke. Me nafi kana nawahi ohariemetemoneke, me nanahori ka ya. Me kana nawaha Kayo ya Arisitako me

fama me me totikosikimehemetemoneke, Baoro me onemonehe, Masetonia ka mati. ³⁰ Baoro tokomakinima ne me one hikayawehimatamonaka, Sesowi nonofa mati. ³¹ Sitati ka me ka hiti me ati ihi Baoro narabo me nima nemetemoneke, tokomakerebonaha, me hikayawe kari.

³² "Atemisi amosate amake haro", me one ati, me one ha ni hihiya nemetemoneke, yama me watori karo. Yama hiyaremetemoneke, me ka heoniao karo, me one ha narawi karo, yama me hiwatoraha ihi me nafi tohaha mati. ³³ Aresatiri hiyarebona soteo me ati nemetemoneke, me nafi ati himitebonaha. Aresatiri mano yana ne mano ta tomisematamonaka, ati me himitebonaha. ³⁴ Hiwa kaminebona ati ne ati me fawa hinihematamonaka, me hiwato kari, soteomona me hine kari. Me ha ni ohariwahemetemoneke, "Atemisi amosate amake haro", me ati na mati. Me ha ni ka bahi famehimatamonaka.

³⁵ Me ka hiti mera hora kasehimatamonaka, me ha ni fawa nisahabone mati. "E ehene me awate me amake, me nafi, Atemisi ka teboro e kakatomaha e, Efeso ka me e, Atemisi amosateharo", ati nematamonaka. "E ehene me awake, neme ka yama sonehemete e kakatomaha e. ³⁶ Te ati fawa kabote nahi. Te abe mono riyahi. ³⁷ Haha me te kakamiya yama boboti me amakere, teboro ka yama. E ka teoso irabori me tonihakere. ³⁸ Me ihi hiyara Temetirio me ihi me awahamone me ati na me ihi me kaminaboneke sowisi me ni ya. ³⁹ Heoniao hiri ni te nofi ya heoniao te hiri nahi, hiyara bara te kaminaba te. ⁴⁰ Me one era hora kariyahi, e tamine me miti ya, yama hiyara e hiri namone e. Himata nima e ati ribe, era me hora kanaha me ni

ya?" ati nematamonaka. ⁴¹ Hiyari fawa ne mera toyosemematamonaka, me tokomabone mati.

20

Baoro tokehimatamonaka Masetonia ya Akaya famaha ya.

¹ Me ati fawa nisi ya Baoro mera ha nematamonaka, Sesowi nonofa mati, mera hiyarebonaha. "Fara te kiti tohahaba teke", ati nematamonaka. Me narabi nima nematamonaka, tokomebonaha Masetonia ya.

² Tokomematamonaka Masetonia ya. Me narabi nima tasehimatamonaka, Masetonia ka Sesowi nonofa mati. "Fara te kiti tohahaba teke", ati tasehimatamonaka. Yana totase tokomawahatasematamonaka Keresia ya.

³ Keresia ya sawi ka abariko fame ohari, nematamonaka. Siria ya towakamehibona ati ne soteo me hinabowebona me ati tamine mite wete namehimatamonaka. Masetonia ta ya kariwamebona ati nematamonaka, tokomebonaha Siria ya. ⁴ Me ya totabamehimatamonaka. Sabatoro toha, Biho biti, Bereya kari. Arisitako toha, Sekoto toha, Tesaronika ka mati. Kayo toha, Tebi kari. Timotio toha, Tikiko toha, Torofimo ya famahari, Asia ka mati. ⁵ Haha me toki tai tohamaroke haro Torowati ya, otara me noki towitiabone mati. ⁶ Bao fehemeto ka ayaka nowati ya Firibo ya ota yana tokana ota yaka kana ota amo ni siko ni ya ota kobo tokanamakiamaro otake fara ota one me ni ya Torowati ya. Ota amo ni ⁷ namaro otake Torowati ya.

Torowati ka me ka owa ahabe Baoro hinawamisamematamonaka.

⁷ Tomiko ya ota yoro tokanamaro otake, bao ota kabahabone ota. Yama we one ya Baoro tokomebona mera kanawana nabemarika. Yama soki enoki nowati ya Baoro hiyarasa nemarika. ⁸ Ota nahoriamaro otake yobe towitaremisehi neme ke yobe towitaremisehi ya. Rabiao tamahamaroke. ⁹ Yetene Eotiko tohe itarimarika nokobi wanaha ya. Baoro hiyari yabo ka Eotiko nokobisa awehimataka, amo nisehibanoho. Nokobisa hikehemo waha ne sonehimarika bofe ya. Me hinakisamake abohi me hitimisamemarika. ¹⁰ Baoro kisamake hikarabatarise abohi hitiri hinemarika. "Te yawarima nahi. Yati nasa ka", ati nemarika. ¹¹ Baoro tokomisamatasehi mera ebe nemarika bao ya. Bao kaba nemarika fare. Hiyaramatasehimarika, hiyari kawahebanoho. Faya tokomawahemarika. ¹² Hahi yetene me towakamahamaroke yati namahari. Me yawi fawa namaroke fahi.

Baoro tokehimatamonaka Mireto ya.

¹³ Nafio kawite ya ota tokifiwahama ota towaka ota kobo kanamaro otake Aso ya, Baoro ota ibehabone ota fare ati ya. Hawi ka ya tokomebona ati nemarika. ¹⁴ Aso ya ota kobo ne foye ota towakawahamaro otake Mitireni ya. ¹⁵ Ota towakawahatasa ota kobo namaro otake Kiyoy ya. Yama we one ya ota kakariwahamaro otake Samo ya. Yama we one ya ota kobo towititamaro otake Mireto ya. ¹⁶ Efeso ya Baoro tokamatarebona ati nemarika, sawi yaborebonaha

Asia ya. Babaha nemarika, tokomebonaha, kobo tonamibehibonaha Betekositi ka ayaka nokosi ya Serosarei ya.

Baoro Efeso ka mera ha nematamonaka, mera hiyarebonaha Mireto ya.

¹⁷ Mireto ya Baoro mera ati nemarika Efeso ka Sesowi nonofa me nanarifa mati. ¹⁸ Mireto ya me kakeha mera hiyaremarika. "Owehene te awate te amake, e tabaha e, ¹⁹ Teoso e narifa e. Hibati ya okibaha e tataba tohahamaro tera sa osa okere. E tabasa ke. Owa owakatomatera ama oke. Tera owakatomate ama oke, ha te ta. Soteo owa me nabowabone me ati na tera sasa tosa ohahamaro ama oke. ²⁰ Yama nafi ya tera kakanawana ohahamaro ama oke, te ehene amosabone te. Te nafi yoro tokana tera ohiyara, te ka yobe nafi ya tera ohiyararawa, na ohahamaro ama oke. ²¹ Soteo me ohiyara, bara me ohiyara, na ohahamaro oke. Me nafi yama hiyara nofamarahabone aati ohahamaro oke, Sesowi e ka Hiti ati me nofawahabone mati. ²² Faya okomibana oke Serosarei ya, Teoso Kanamori ati ehene. Himata nima yama naba owa ni ya okomi ya Serosarei ya? ²³ Fara sitati nima Teoso Kanamori ati e ne amaka ahi: 'Baoro tiwa me wati kanahaba me amake. Tifoyaba ama tike', ati ne amaka. ²⁴ Owa nofi owaharirabone oke. Haha yama Sesowi hikaminaha owehene tohahabone oke. Hiyara amosa okominahabana oke, e ni ya amosaro".

²⁵ "Tera owamateraba ama oke waha. Te ni ya e ka towisawa okominate amaka, Sesowi.

²⁶ Sesowi te nofamara te tosawari ya te tosawar-ihaba te awineke, fara te ati ehene, owehene amararo, Teoso ati okomina owa te ni ya. Teoso ati te mitaha te amake, okominaharo, Teoso ati nafi. ²⁷ Teoso ati hasi neba watamakara. ²⁸ Teoso Kanamori ati ehene Sesowi nonofa me te narifabone teke. Me te kakatoma, tera te kakatoma, nahi. Ofeya me narifi nima me narifi te nabone teke. Teoso mera kanikematamonaka fare biti emene ya. Biti ahabematamonaka, mera kasomebonaha. ²⁹ Okoma onowati ya robo me te awahaba teke, ofeya me me yete na mati. ³⁰ Te ka one me me kanawanatehaba me amake yama bara ya, te ya me tabamarahaba mati, me ya me totabawahamahabone mati. ³¹ Te ati katamoriyahi. Owa te wati nawahatehaba teke, tera okanawani onofa owa, faha fowe fama ohari na ya tera okanawana owa. Me one owa me wati kanaha tera kanawani fawa oraharo ama oke, te nafi okanawana owa. ³² Tera ta onahabana oke Teoso ni ya, tera kakatomawehibonaha, Teoso amosari. Ati te nofe ya te taminatēhaba teke. Tera nakitebonaka. Ati ehene te winatehaba teke taboro ya, he ya te tabaha te. Haha me hinofa me ya te tabahaba teke".

³³ "Te ni ya osawia te ka oro onikarihi, te ka barata onikarihi, te ka makari onikarihi, ote ama oke te ni ya. ³⁴ Oko yama ahi ni te awake, ahi onaharo, oko yamabone okanikibone karo, oko one me ka yamabone okanika, obone karo. ³⁵ Owehene te awahabone onaharo ama oke, te ati boti e nibone karo ahi: 'E ka yama ahi ni nafihabone eke, e ka one me e narifa e, me kitara mati', te ati boti ati nabone onaharo ama

oke, owehene te awaha te. Sesowi ati te wati nawahabone onaharo ama oke, e naro ahi: 'E ka yamaba me ta ni ya yama aamosa raba te amake. Ha e ta me ka yamabone ta e ta ni ka yama amosate amake kasiro ya', Sesowi ati nematamonaka".

³⁶ Baoro hiyari fawa ne iso yobati ya itarise-himarika, Teoso ha nebonaha. Me ya tabehi Teoso me ha namaroke. ³⁷ Me nafi ohi namaroke fahi. Baoro me hihiwate noko me kokomi hinakimarika. ³⁸ Me ati boti kamoniamaroke, he ati me mitaha mati, mera awamaterebona ati nari. Me ya totabifewamemarika, nafio ite ya.

21

Baoro tokomakehimatamonaka Serosarei ya.

¹ Ota towaka me ota kakosahamaroke. Ota towaki ohariamaro otake Kosi ya. Yama we one ya Hoti ya ota towaka manakobisa Batara ya ota towakamaro otake. ² Faya nafio ota wasihamaro otake tokehibona me hinahari Fenisia ya. Ota kibewa ota towakamaro otake. ³ Sibiri ota awahamaro otake yasoka ka ya. Ota fiya kana ota kobo namaro otake Siria ka sitati Tiro tohaha ya. Nafio honene me yabaha ⁴ Sesowi nonofa me ota siba na me ota wasihamaroke. Ota amo ni ⁷ namaro otake. Baoro tokomebona tokomarebona me ati namaroke Serosarei ya, Teoso Kanamori ati ehene. ⁵ Ota amo nibone ahabi ya ota tokomamaro otake. Me ya ota tabami me ma namakiamaroke sitati ka yama bari kani yowi ya, me ka yiboterawaha, me ka mateherawaha, na mati. Ota iso yobati ya ota nahorisa Teoso ota

ha namaro otake. ⁶ "Ota tokomake", ota ati na ota kibi ya me tokomabisamaroke.

⁷ Tiro ya ota yana tokana ota tokomabisamaro otake Toremaita ya. Sesowi nonofa me ota wasiha me ya ota tabimaro ke yama we oharia ya.

⁸ Yama wamini ya ota towakawahamaro otake Sesareya ya. Firibi ka yobe ya ota kobo namaro otake, efe hiyara amosa kakamina tohahari, Sesowi nonofa me nanarifa me ⁷ na me ka owa tohahari. Ota tabawaimaroke. ⁹ Bite 4 narawamaroke, hinita toharawaharo, Teoso ati kakaminarawaha.

¹⁰ Yama we one ya Serosarei ka soteo kobo nakehimarika, Teoso ati kakamina, Akabo tohahari. ¹¹ Ota ni ya kake Baoro tosi matone sota tonehimarika. Yehe kini kawaha teme rabo kini kawaha, nemarika, Baoro tosi matone ya. Ati yana nemarika. "Teoso Kanamori ati e nareka ahi: 'E ka owa haha mato kihehi soteo me wete hinehiba amaka Serosarei ya, me ta hinehibana bara me ni ya'", ati nemarika. ¹² Ati ota mite ka Baoro ota aate namaro otake, Sesareya ka me ya ota tabaha ota, tokomarebonaha Serosarei ya.

¹³ Baoro ati yana nemarika. "Himataba te ohi na owa te nayawineri? Hine owa me wete ke Serosarei ya. Hine ohaba, oke. Sesowi ati okominahamone owa me nabowahabone me ati na me awineke".

¹⁴ Ota ati miti nofare ota ati fawa kanamaro otake. "Hine tohake, Teoso hinofaro", ota ati namaro otake.

¹⁵ Ota yana tona yama we one ya ota tokomamaro otake Serosarei ya. ¹⁶ Sesareya ka me one ya ota totabamamaro otake. Otara me

towakama otara me tosewitehamaroke Manaso ka yobe ya, Manaso ya ota tabahabone ota. Sibiri kamatamona amaka, Manaso. Hibati ka Sesowi nonofamatamona amaka.

Baoro Tiako mera hiyarematamonaka.

¹⁷ Serosarei ya ota kobo tonama Sesowi nonofa me yayai namaroke, otara me awaha mati. ¹⁸ Yama we one ya Baoro ya ota tabaha ota tokahamaro otake Tiako ni ya. Ota ka hiti me nafi kakehamaroke. ¹⁹ Baoro mera hiyaremarika, Teoso yama hiri hinahamone kaminari, Teoso ati kakamina tohe karo bara me ni ya. ²⁰ Baoro ati me mitaha me Teoso me kahiyarahamaroke.

Baoro me aate namaroke fahi. "Baoro soteo me tama me tiwa tike waha, Sesowi ati me nofawaha mati. Fare Mowisei ati namatama me nafi ihi nineke. ²¹ Titamine me mitahamoneke, haha soteo bara me tabori ya me winateha me tikanawanamone tiwa, Mowisei ati me nofamarahabone tinahamone tiwa. Titamine me mitahamoneke, me ka matehe sowiri atari kote me wisi rabone tinahamone tiwa. ²² Himata nima tiribe waha, titamine me miti ya, tikama tiwa ahi? ²³ Tiwehene e nabana tike, fara ota ati nima. Haha me fama me fama na me nake ahi, Teoso ka yamabone me ta nabone me ati na mati. ²⁴ Me ha tinamahi, tera te soko nibeya, te amosabone te Teoso ni ya. Me ka yama manakone tinahabihiyahi, me tati kone sosowe manakone. Tiwehene me awi ya me ati e naba me amake ahi: 'Keye amake. Baoro Mowisei ati nofate amaka. Mowisei ati e nofahabone ati ne awaka', me ati naba me amake. ²⁵ Hibati ya yama hani ota ta namaro otake bara me ka yama

hanibonehe, bara Sesowi nonofa mati, ati e naro ahi: Bani me me kabarabone me narabi ota nima namaroke, haha bani me one me me ta namone mati teoso me one ni ya. Ama me kabarihi, bani me namiti niki kanaha me me kabarihi, nabone ota ati namaro otake. Me ka yibote ahi ni me naharirawa, nabone ota ati, namaro otake", me ati namaroke.

²⁶ Faya yama we one ya Baoro mera ati namarika, me 4 na mati, hine me nataminahabone mati, me amosabone mati Teoso ni ya. Hine me nataminehemetemoneke, Baoro ya me tabaha mati. Yama we one ya Baoro tokiyomehimatomonaka teboro wari ka yama ya, me amo nibone kaminebonaha, Teoso ni ya bani me me ta nabone me amo ni.

Baoro me nabowabone me ati nemetemoneke teboro wari ka yama ya.

²⁷ Me amo ni 7 na ahabinima ni ya Asia ka soteo me hiwehimatamonaka teboro wari ka yama ya. Me one narabi me nima nemetemoneke, Baoro me nofarabone mati, me hiwatebanoho. ²⁸ "Otara te kasomahi. Efe amaka hari. Yama nafi ka bara mera hihiyara amaka, era me nofarabone ati ne kari, Mowisei ati me nofarihi, teboro me nofarihi, nabone mati. Teoso ka teboro wari ka yama tonahiyaka, mera kakiari ahi, bara mati", me ha ni ati nemetemoneke. ²⁹ Baoro ya Torofimo me famaha me yaka kana me me awehemeteke sitati ya makoni me atimeteke. Torofimo Efeso kamari amaka. Efe Baoro hekiyomemona me ati boti ati nemeteke. ³⁰ Serosarei ka me nafi ati komeha me kana ni kakehemetemoneke. Baoro me wata

me tasi hikanematamonaka teboru noko borone ya. Teboru noko borone me bari kawahamemetemoneke. ³¹ Baoro me nabowabone me ati nemetemoneke.

Homa ka saotato mera yoyose ni ya me me hikaminehemetemoneke, me ati komehamone mati, Serosarei ka me nafimonehe. ³² Saotato me ya kabitao me tabaha mera ha ne me kana ni tokomakehemetemoneke. Baoro me katoma saotato mera yoyose me ya tabehi me kamakia me me awaha Baoro me sa tosehemetemoneke.

³³ Saotato mera yoyose tokomakehimatamonaka Baoro ni ya. Ati ehene saotato Baoro me yati tonehemetemoneke koheti kafama ya. "Hibake amara?" ati nematamonaka, me naokosa mera aate nari. "Himata ebe neno amara?" ati, nematamonaka.

³⁴ Owa ha ni hihiya, owa ha ni hihiya, owa ha ni hihiya, ne me ha kanikima nemetemoneke. Saotato mera yoyose Baoro ka yama watohinare ati ehene saotato Baoro me towakamehemetemoneke fara me tabori ya.

³⁵ Saotato me ka kikisama mate ya me kobo tonama me one katoma hiri nemetemoneke. Me one katoma hiri na me ihi Baoro me tama nemetemoneke, me yaka hikanari. ³⁶ Me ati kitaha me yotohemetemoneke me nowati ya, "E nabowehibonaka", me ati na mati.

Baoro soteo mera hiyarematamonaka, saotato me ka yobe ya.

³⁷ Saotato me tabori ya me hekiyomame saotato mera yoyose aate nematamonaka. "Tiwa aate obana?" Baoro ati nematamonaka.

"Keresia ka me ati tiwatone ti?" saotato mera yoyose ati nematamonaka. ³⁸ "Efemona ama tirini, Esito me ka owa, 4000 me makiti tohaha mera hima nemonaha, he ya me tabahabone mati yama honara ya, me ihi itihabone mati?" ati nematamonaka.

³⁹ "Soteo ama oke. Sitati Taso kabisa ama oke, Sirisia karo. Taso sitati webote amake. Tiwati amosi ya me ohiyarahabone onahara oke", Baoro ati nematamonaka.

⁴⁰ Ati amosematamonaka. Baoro kikisama ya warehi mano ta tomisematamonaka. Me nafi ati fawa kanemetemoneke. Soteo me ati ya mera hiyarematamonaka.

22

¹ "Okaniso me toha, okobi me toha na owati te mitahi. Yama hiyara hiri okere", ati nematamonaka. ² Fara me ati ya hiyare ati me himite ka me ati fawa nisi yokana tohehemetemoneke. ³ "Soteo ama oke. Owatemete ama oke Taso ya, Sirisia karo. Oyanamaro ama oke ahi Serosarei ya. Kamarieo owa kanawanehimari ama oke, Mowisei ka yama hani ya. Teoso ka yama hani onofa oke kasiro ya, fara te nima. ⁴ Me nonofiba ohamaro ama oke, haha hawi me nofaha mati. Me wewete ohamaro ama oke, me te ona mati kateya ya, me makiti ya me fanawi tabaha mati. ⁵ Keye amakere. Sasetoti ehebote e ka hiti me ya tabe owa me awateha owa me watoke. Me te aate nahi, owa me watoha mati. Yama hani me ta namaro me amake, owakabonehe soteo me ni ya, Tamasiko ka mati, me wete ni owakamahabone

ati naro, Sesowi nonofa mati, Tamasiko ka mati, me me hikatomahabone mati Serosarei ya".

⁶ "Tamasiko ya oka Tamasiko yabori ya yaka owitia yama oye owahamaro ama oke bai nokorise ya, oye kitaharo, owa moto kanaharo, kishaharo neme ya. ⁷ Osahamaro ama oke. Osaha e ka owa ati omitamaro ama oke. 'Saoro, Saoro, himataba yama hiyara hiri tinahabone tine tiri owa ni ya?' ati nemarika".

⁸ "'Hibake ama tiri?' onahamaro oke".

"Sesowi Nasare ka ama oke. Ha owa yama hiyara hiri tinahabone tine tike owa ni ya', ati nemarika. ⁹ Ota one me ya otabi ka yama oye me awaha ati ta me himitarehimona me hinehimarika".

¹⁰ "'Himata hiri oribe waha?' onahamaro oke".

"Tiwamisamahi. Tikamibeya Tamasiko ya. Tiwa me hiyaraba me amake fahi, yama hiri tinahaba me kamina mati', ati nemarika".

¹¹ "Yama owamarahamaro ama oke, yama oye ihi, wehe kitaharo. Me ya otabi ka omano me tama na owa me towakamamaroke Tamasiko ya".

¹² "E ka owa Anania tohe sawihimatataka Tamasiko ya, fare Mowisei ati nafi nima ehene na tohahari. Tamasiko ka soteo me nafi ehene nonofa hihehimatamonaka. ¹³ Kake warehimarika obeheri ya. 'Niso Saoro, tinoko awamahi', ati nemarika. Faya owehimarika. ¹⁴ 'E ka iti me ka Teoso ati timitawahaba ama tike. Ati ehene he nanarifa amose tiwahaba ama tike. Tiwa ha neba amaka Teoso ati ehene. ¹⁵ Haha yama tiwaha tikaminahaba ama tike, ati ehene.

¹⁶ Himata nima tiribe waha? Tiwarimisahi, ha

tibaya. Tibofarisahi, tika yama hiyara soko nibeya', ati nemarika".

¹⁷ "Wete onamamaro oke Serosarei ya. Teboro wari ka yama ya Teoso ha ona Sesowi owa-hamaro oke wata nima yama na ya. ¹⁸ **'Yana tonakabote tinahi, tikamibeya. Serosarei ka tiwati miti me nofaraba me amake, owa tikamina tiwa'**, ati nemarika".

¹⁹ "'Sesowi owehene me awate me amake, me siba owahare owa, tiwa nonofa mati, sinakoka nafi ya, me te onahabone owa kateya ya, me me kosi hinahabone mati. ²⁰ Owa me awaharo me amake aya Esitefo me nabowa me ya otaba owa, Esitefo tiwa kaminari. Me ihi onofaro ama oke. Me ka makari owakatoma onaharo ama oke', onahamaro ama oke".

²¹ **"'Yana. Owati ihi tikahabone tike bara yama yabo ka me ni ya'**, ati nemarika", Baoro ati nematamonaka.

²² He ati me kamita he ati kamiti me nofamare-hemetemoneke. Faya me ati yana kanehemete-moneke. "Te nabowaho. Sawi ota nofamakara waha", me ati nemetemoneke.

²³ Me ha ni kitaha me ka makari me sota nemetemoneke. Wami me were kanehemete-moneke neme ya. Saotato mera yoyose ati ehene me hekamehimatamonaka fara me ka yobe ya. ²⁴ Saotato mera yoyose me hora hine me ati kasiro ka saotato mera yosehimatamonaka, Baoro me kosi nabone mati, yama kaminebonaha, hiri hinahamonehe, yama hi-yararo.

²⁵ Me wete hinehimatamonaka, me kosi hine-hibonaha. Baoro beheri ya kabitao wehi ra aate nematamonaka. "Homa ka me ka tokometo

okiha oke. Yama hiyara hiri onahamone sowisi ati neba ati watarareka. Yama e na hiyara awineke, owa te kosi ni ya", ati nematamonaka.

²⁶ Kabitao Baoro ati mitehi tokome saotato mera yoyose hiyarematamonaka, Baoro ati kaminari. "Haha yama me hiri hinahabone tinaha hiyara awineke. Hahi Homa ka tokometo ki-himona ati nareka", ati nematamonaka.

²⁷ Saotato mera yoyose kamehimatamonaka, Baoro aate nebonaha. "Tiwa tikaminahi owa ni ya. Homa ka me ka tokometo tikihini?" ati nematamonaka.

"Ee, okiha oke", Baoro ati nematamonaka.

²⁸ "Homa ka me ka tokometo okanika manakone nafihamaro amake", saotato mera yoyose ati nematamonaka.

"Oko tokometobone okanikaramaro amake. Hine ya me ta hinehemeteke owati ya", Baoro ati nematamonaka.

²⁹ Saotato mera yoyose Baoro ati mite tokomematamonaka, watomisahari, ati ehene Baoro me wete ni karo, Baoro Homa ka me ka tokometo kihano karo. Haha he me kosi nabone me hinaha, afa me tokoma, nemetemoneke.

Baoro soteo me ka hiti mera hiyarematamonaka.

³⁰ Saotato mera yoyose soteo me ati mitehibona ati nematamonaka, Baoro me kamina mati, Baoro yama hiyara hiri nemona me ati na mati. "Baoro himata ebe neno me kakoneriya?" ati boti ati nemata awaka. Yama we one ya saotato mera yoyose ati ehene me yoro tokanemetemoneke, sasetoti me ka hiti me ya soteo me ka hiti me tabaha mati, me nafi, Baoro me kaminabone

mati, Saotato mera yoyose ni ya. Baoro ka koheti katise ati ehene Baoro warematamonaka me nokosi ya.

23

¹ Baoro mera kakatomehimatamonaka. "E ka one mati, owehene amosi fara tohineke Teoso ni ya", ati nematamonaka. ² Sasetoti ehebote Anania tohehi ati ehene me ka owa Baoro inohoti tao kanehimatamonaka, warehari Baoro beheri ya.

³ "Teoso tiwa tao kanehibonaka. Yama babari kana nima tine tike, tita sasawa na ya keteharo. Mowisei ati onofarahamone tinaha Mowisei ati tinofa tikere, ha tiwa ta. Makoni tiwati ihi owa me tao kineke", Baoro ati nematamonaka.

⁴ Me ati yana nemetemoneke me nahoria mati Baoro beheri ya. "Sasetoti ehebote irabori tinihine ti, Teoso hikatikahari?" me ati nemetemoneke.

⁵ "Sasetoti eheboteno owatoramako amaka. Hibati ka yama hani ati e te amake ahi:

'Te ka towisawa irabori te tonihariyahi',

ati te amake", Baoro ati nematamonaka.

⁶ Manakobisa Baoro ati boti e nematamonaka ahi: "Me one satoseo me toha, fariseo me toha, na me awineke, me yoro tokana mati", ati boti ati nematamonaka. Ati yana nematamonaka. "Fariseo ama oke ha owa. Fariseo biti ama oke. E ahaba Teoso ati ehene e wamisamatasabone oni ka owa me nabowabone me ati narake", ati nematamonaka.

⁷ Ati me himitawahe ka me abe hora ni yana kanehemetemoneke, me abe kobo kana mati, fariseo me ya satoseo me tabaha mati. Me ati me mitaha me abe ebe kanaha me tokomakikimemetemoneke. ⁸ Teoso era nawamisamarehibona satoseo me ati te me amake. Teoso nanarifa me watarihi, e kanamori watarihi, namone me ati teha me amake, satoseo mati. Haha yama nafi okominaha natehamone fariseo me ta me ati te me amake.

⁹ Faya me ha ni kitamishemetemoneke, me abe hora na mati. Fariseo me ka Mowisei ati kakamina me one ati yana nemetemoneke kita ya. "Hahi yama hiyara hiri re awaka hari. Teoso nanarifa owa ati mitare? E kanamori one ati mitare?" me ati nemetemoneke.

¹⁰ Me abe hora ni kitawemetemoneke. Saotato mera yoyose ati ehene saotato Baoro me totimakehemetemoneke, me baikani ya. "Me kote hikaneba amaka", ati boti ati nemata awaka. Ati ehene me hekamehimatamonaka saotato me tabori ya.

¹¹ Yama soki ya Sesowi wehimatamonaka Baoro beheri ya. **"Watorima tinahi. Owa tikaminate ama tike Serosarei ya. Owa tikamina, titehaba ama tike Homa ya Teoso ati ehene",** Sesowi ati nematamonaka.

Soteo Baoro me wati kanehemetemoneke.

¹² Yama we kamaki ya soteo me abe hiyara me ati e nemetemoneke ahi: "E tafarihi, faha e fawarihi, naba e amake, Baoro e nabowari ya. Keye amakere", me ati nemetemoneke. ¹³ 40 me toha me atimetemoneke.

¹⁴ Sasetoti me ka hiti mati, me nafi ka hiti mati, me na me ni ya me tokehemetemoneke.

"Ota tafaraba ota amake, Baoro ota nabowari karo. ¹⁵ Saotato mera yoyose te aate nahi, te ni ya Baoro kakamebana. Baoro te aate ni forima nebona te ati naba teke, saotato mera yoyose te aate na te. Yabokire ya ota nabowehibanaka", me ati nemetemoneke.

¹⁶ Baoro hinakasima biti me ati tamine mitehimatamonaka. Saotato me tabori ya toke me ati kaminematamonaka Baoro ni ya. ¹⁷ Baoro saotato me ka hiti ha nematamonaka. "Hahi yetene tekahi saotato mera yoyose ni ya, ati himitebana, me ati kaminebana he ni ya", ati nematamonaka.

¹⁸ Faya hekematamonaka saotato mera yoyose ni ya. "Hahi Baoro foyehi ati ehene yetene owakakine oke, ati timitebonaha", ati nematamonaka.

¹⁹ Mano wara hine hekamehimatamonaka me fami ohariabone mati. "Himata nima tiwati nabani tiwa owa ni ya?" ati nematamonaka.

²⁰ "Soteo me ati ihi Baoro tekamaminahabone tike me ka hiti me ni ya, me ati namoneke. Aate ni forima hinehibona me ati nabone me ati namoneke. ²¹ Haha yama hiri tirahabone tike, hiri tinahabone me hinahanihi. ⁴⁰ me tohaha me noki hinehimonaka. Me ati e namoneke ahi: 'E tafarihi, faha e fawarihi, naba e amake, Baoro e nabowari ya', me ati namoneke. Me hawa toamoneke hibati ya, tiwati me noki na mati", ati nematamonaka.

²² Saotato mera yoyose yetene toyosemematamonaka, tokomebonaha. "Haha yama tikamina tikaminariyahi me ni ya", ati nematamonaka.

Saotato mera yoyose Baoro toyosemehimata-monaka kofenato Ferikisi ni ya.

²³ Faya saotato me ka hiti me famaha mera ha nematamonaka. "Saotato me 200 na me te yoro tokaniwamahi, me te towakamaba mati Sesareya ya. Kafaro ka 70 me toha, wabise me kiha 200 me toha, naboneke. Te hawa toabone teke yama soki ka 9 ora tohe ya. ²⁴ Kafaro me te yoro tokaniwama nahi, Baoro te towakibeya kofenato Ferikisi ni ya. Baoro ahabarayaho", ati nematamonaka.

²⁵ Saotato mera yoyose yama hani rawi nematamonaka. Yama hani ati e nemetemoneke ahi: ²⁶ "Karaotio Risia ama oke. Kofenato Ferikisi tika yama hanibone amake. Tiwa onofa oke. Titaminate ama tike. ²⁷ Hahi soteo me hiwateno amaka, me hinabowebonaha. Saotato me ya otaba ota tonakamaki amaka, ota kasomebonaha, Homa ka me ka tokometo kihehimona tamine omite kari. ²⁸ Faya owakame amaka me ka hiti me ni ya, me ati omitabone owa, yama owatoabone owa, 'Himataba me hinofare awaraya', owati boti ati na owa. ²⁹ Me ka yama hani ati nofaremona me hine amaka. Makoni me hinofarehino amaka. Yama hiyara hiri reno awaka. Ahabarehibanaka. Foyarihi, nebanaka kateya ya. ³⁰ Me hinabowehibona me hinehimonaka. Makoni me heka hika tiwa ni ya owati ihi. Ehene hiyaremona me hinehino eheneno me kaminabone onahara oke tiwa ni ya", ati nematamonaka yama hani ya.

³¹ Fare saotato mera yoyose ati nima saotato me ihi nemetemoneke, Baoro me towaka naba mati Atibatiri ya. ³² Yama we one ya saotato

me kamemetemoneke fara me tabori ya. Haha kafaro ka me ta Baoro me towakemetemoneke. ³³ Sesareya ya me kobo towitia yama hani me ta nemetemoneke kofenato ni ya.

Baoro tosawikosematamonaka fahi kofenato ni ya. ³⁴ Baoro aate nematamonaka fahi. "Hi-mata tabora ya tiwatemete ama tiri?" ati nematamonaka.

"Sirisia ya owatemete ama oke", Baoro ati nematamonaka.

³⁵ "Haha tiwa me nofaramone me ati namone me kamaki ya tiwati omitabana oke", ati nematamonaka.

Ati ehene Baoro sawimatamonaka Eroti ka yobe ya, saotato me ya tabahari, me hekatomebonaha, fawa rebonaha.

24

Soteo Baoro me hora kanehemetemoneke Ferikisi nokosi ya.

¹ Yama we 5 na nowati ya sasetoti ehebote Anania tohe me ka hiti me one ya tabe me kakemetemoneke. Yama hani wawato Tetoro tohe toha, nematamonaka. Kofenato ni ya me ati yana nemetemoneke. Baoro yama hiyara hiri nemona me ati nemetemoneke.

² Tetoro me ha hine hiyari yana tonematamonaka. Baoro kamine ati hiyarematamonaka, yama hiyara hiri nemonaha. "Ferikisi tiwehene amosake, yama mowa ni fawa tiniha tiwa ota taboro ya. Ota nafi amosawahake tiwehene, yama nafi tiwato karo. ³ Me nafi ni ya tiwa ota kamina otake, titaminaha tiwa ota ni ya.

⁴ Ota ati tikamitamatahi, titamina tiwa. Owati

yaborabone oke. ⁵ Hahi ehene hiyakara hari kasiro ya. Ati ehene soteo me abe mono nofa me amake yama nafi ka mati. Nasare ka me ka towisawa amaka. ⁶⁻⁷ Ota wate amaka, teborowari ka yama tonahiyarebonaha. ⁸ Aate tine ya yama fara ota kamina kamineba amaka", ati nematamonaka.

⁹ Soteo me ati yana, nemetemoneke fahi, Baoro yama hiyara hiri nemona me ati, na mati. Haha yama Tetoro hikaminaha keye amaramone me ati nemetemoneke.

Baoro Ferikisi hiyarematamonaka.

¹⁰ Kofenato tati nene nematamonaka, Baoro ati yana nabona karo. Faya Baoro hiyari yana tonehimatamonaka. "Yama owato oke. Hibati ya titamine omitate ama oke, ota nafi ka sowisi tiha tiwa. Yayai oke, owa okominahabone owa tiwa ni ya. ¹¹ Yama we ¹² na ya okahara oke Serosarei ya, Teoso ka yamabone ta onahabone owa teborowari ya. Keye amakere. Keyemone me aate tinahi, me hikaminibeya. Keye amakere. ¹² Teborowari ka yama ya owa me awaha me amake, me ohiyarara owa. 'Te abe mono nahi', orahara oke fahi, me abe mono naba me oyose owa. Owati watarara oke. Sinakoka ya owati e naba yana rihi, Serosarei ka yama nafi ya owati e naba yana rara oke. ¹³ Haha yama hiyara hiri onahamone me ati na owa me awahaba me watakere. ¹⁴ Keye me hiri rarake, me ka hawi nima ota ka hawi ramone me ati na mati. Haha hawi hiyaramone me hina amake haro, ota ka hawi. Ota ka Teoso fare ota ka iti me ka Teosomatamona amaka. Mowisei ka yama hani

ota nofa, Teoso ati kakamina me ka yama hani ota nofa, nineke. ¹⁵ Fara me nima ota nineke, Teoso ota noki na ota, e nafi nakitamatehibana, me ihi amosa me ya me ihi hiyara me kataba mati. ¹⁶ Makoni owa owakatamine oke, yama hiyara hiri orabone owa".

¹⁷ "Hibati ya okateha ama oke sitati one ya yama yabo ya. Okomara oke. Yinero owakake onahara oke, ota ka one me ka yinerobonaha. Teoso ka banibona ta, onahara oke. ¹⁸ Owa soko onahara oke, otaminahabone owa Teoso ni ya. Faya owa me wasihara oke teboru wari ka yama ya. Me tamaha me ohiyararara oke. Ota ati komehara otake. ¹⁹ Asia ka soteo owa me kaminamehene me amake. Yama hiyara hiri onahamone me ati narake. ²⁰ Asia ka soteo me kakeri ya, haha hine owa me kaminaboneke, yama hiyara hiri onahamone me ati na mati. Hine me hiri hinahabone onaharake me hiri hinaharo, soteo me ka hiti me ni ya, osawia owa me nokosi ya. ²¹ Hine ya owati e nara oke me ni ya. 'E ahaba Teoso ati ehene e wamisamatasabone oni ka owa me nabowabone me ati narake', onahara oke".

²² Ferikisi mera toyosemehimatamonaka, me tokomabone mati. Ferikisi Teoso ka hawi wato yokana tohehimatamonaka. "Saotato mera yoyose Risia kake ya tera hiyari forima onahabana oke", ati nematamonaka.

²³ Ati ehene saotato me ka hiti Baoro kakatomehimatamonaka. Narabo nima hinehimatamonaka. Baoro me wete rabone ati nematamonaka. Hine me hinarifehibona hinehimatamonaka, fara me one.

Ferikisi fati ya me famaha mera Baoro hiyarematamonaka.

²⁴ Yama we one ya Ferikisi fati Torosia tohaha ya fame me kakiemetemoneke. Torosia soteometemone amake. Ferikisi Baoro ati nematamonaka, Kirisito Sesowi kamine ati me himitebonaha. Sesowi ati e nofahabone Baoro ati nematamonaka. ²⁵ Yama amosa e hiri nabone Baoro ati nematamonaka, yama hiyara e hiri namarabone ati nari. "Teoso e nafi ehene manakone nahabitehiba amaka, haha yama e hiri na e", Baoro ati nematamonaka.

Ferikisi Baoro ati mite watomisehimatamonaka. "Tikamamatahi. Yama we one ya yama ahi naba okihari ya tiwa onahabana oke, tikamatasahaba tiwa", ati nematamonaka. ²⁶ Ati ehene Baoro kakake tohehimatamonaka, me hiyarabone mati. "Baoro owa kakaweba awaka yinero ya, tasi onihaba karo", ati boti ati nemata awaka.

²⁷ Faha fowe famaha nowati ya Bosio Fesito kofenato tohawehimatamonaka. Ferikisi kofenato tohamarehimatamonaka. Ferikisi tokomabona ya Baoro tasi tonihebona ati ne Baoro tasi tonihi nofamarematamonaka, soteo me hinofabona karo.

25

Sesa ni ya Baoro tokehibona ati nematamonaka.

¹ Fesito kofenato tohawematamonaka, Sesareya kari. Yama we terei na ahabi ya tokehimatamonaka Serosarei ya. ² Soteo me nafi ka hiti mati, sasetoti me ka hiti mati, me na me hihiyarehimatamonaka, Baoro yama

hiyara hiri nemona me ati na mati. ³ Me aate hinehimatamonaka, Baoro toyosemebonaha, tokomebonaha Serosarei ya, me abe hiyari hawa toani mati, Baoro me nabowabone mati hawi ya.

⁴ "Baoro foyahareka kateya ya Sesareya ya", Fesito ati nematamonaka. Tokomakabote nebona ati nematamonaka fahi. ⁵ "Hine te ka hiti me ya otabamahabone onahara oke. Yama hiyara hiri nemona te ati ne te kaminebanaka fahi", ati nematamonaka.

⁶ Me ya tataba kawahe tokomematamonaka Sesareya ya. Kobo toname yama we one ya ati ehene Baoro me kakamemetemoneke, yama hiyara hiri ne hiwatobona hinahari. ⁷ Baoro kame soteo Serosarei ka me kakebisaha me hikarafematamonaka. "Baoro yama hiyara hihiri amaka', me ati nemetemoneke. Me ka owa Baoro ehene awehiba watarematamonaka, me hinamobana kofenato ni ya.

⁸ Faya Baoro ati yana nematamonaka. "Yama hiyara hiri onahaba wawatabiti kere. Mowisei ka yama hani ati onofa oke. Teboro onahiya okere. Sesa onofa", oke, ati nematamonaka.

⁹ Fesito soteo me hinofebona ati nematamonaka. "Baoro toki tinofini Serosarei ya, tiwati omitaba owa fahi, me ya titaba tiwa?" ati nematamonaka.

¹⁰ "Owa tiwato tike yama hiyara hiri ora owa soteo me ni ya. Aya owa aate tina owa okominara oke hibati ya, Sesa ka tihi karo. Era e kaminata amake Sesa ka me ni ya. Bara me ni ya era e kaminatera amake. ¹¹ Yama hiyara hiri oni ya ohabene ama oke. Yama hiyara hiri okere.

Keye me hiri nineke. Owa ta tirahabone tike me ni ya. Owa okominahabana oke Sesa ni ya", ati nematamonaka.

¹² Fesito he nanarifa mera hiyarematamonaka. Faya ati yana nematamonaka Baoro ni ya. "Baoro Sesa ni ya tiwa tikaminahabone tinahara tike. Fara tiwati ya Sesa ni ya tikahabana tike", ati nematamonaka.

Akiriba fati ya me famaha mera Baoro hiyarematamonaka.

¹³ Abariko owa ya towisawa Akiriba ya Berenisi famaha me kobo kanakiemetemoneke Sesareya ya, Fesito me yaka na mati. ¹⁴ Me amo ni tamehemetemoneke, me kasawia mati fahi. Fesito Baoro kaminematamonaka me ni ya. "Ferikisi hekanakose foyaka hari. ¹⁵ Aya oki ya ahi Serosarei ya sasetoti me ka hiti mati, soteo me nafi ka hiti mati, me na owa me hiyarara oke, Baoro onabowahabone owa. ¹⁶ Owati e nara oke ahi. 'Homa ka me ota toha ota ehene e teha ota amake ahi: Hahi yama hiyara hiri nemona me hine ota nabowatera ota amake mata. Ota yosehibonaka hiwa kaminebonaha me nokosi ya', onahara oke. ¹⁷ Faya me ya otamahara oke ahi. Yama we one ya owati ihi Baoro me kakamarake hibati ya, ati omitebonaha. ¹⁸ Faya me ati yana narake. Owati boti e nara oke ahi: 'Baoro ka yama hiyara me kaminaba me awineke', owati boti ati nara oke. ¹⁹ E awakere. Yama hiyara hiri re awaka. Me ka Teoso ati nofaremona me hinahareka. Sesowi ahabe me kaminarake. Manakobisa Sesowi yati nemona Baoro ati nareka. ²⁰ Owati e naba owatorahara oke ha owa. Aate one tokomebonaha Serosarei

ya, hiwa kaminebonaha fahi. ²¹ Baoro hiwa kaminebona ati nareka Sesa ni ya. Owati ihi foyaka kateya kari. Oyosebonaka Sesa ni ya", ati nematamonaka.

²² "Fe yokana ati omitebona onahareka ha owa", Akiriba ati nematamonaka.

"Ati timitaminebanaka", Fesito ati nematamonaka.

²³ Yama we one ya Akiriba Berenisi me fama me kasawiemetemoneke me tamaha me boti ya. Saotato me toha, me ka hiti me toha, Sesareya ka me hona me toha, na me ya me tabaha me tokiyomehemetemoneke yobe ebote ya. Fesito ati ehene Baoro me kakamemetemoneke.

²⁴ Fesito ati yana nematamonaka fahi. "Towisawa Akiriba tiwe awa waha? Te nafi awe awa, ahabi tabiyo soteo me hiwi hinofari, me nafi? Serosarei ya owa me hiyaribaha manakobisa owa me aate tasineke ahi. ²⁵ Ha owa ahabi tabiyo owa okara. Sesa ati himitebona ati ne amaka. Fare ati ya oyosebonaka Sesa ni ya. ²⁶ E awakere. Yama hani rawi onahaba atiba owato okere mata, e ka towisawa ka yama hanibana. Makoni onamo oka tiwa ni ya towisawa Akiriba. Onamo, ona oka ha te ni ya. Te aate ne ya te ati omitabone oke, yama owato ya yama hani rawi onahabone owa. Yama e na siba rabanake ahi. ²⁷ Oyoseba ya yama hani rawi onahabana oke, kasawiabana, ehenemona me hikamina tamine", ati nematamonaka.

26

¹ Akiriba Baoro aate nematamonaka. "Baoro tiwati yana nahi", ati nematamonaka.

Baoro mano yana ne ati yana nematamonaka, hiwa kaminari. ² "Towisawa Akiriba yayai oke, owa okomina owa tiwa ni ya, yama hiyara hiri onahamone soteo me ati na owa. ³ Soteo me tiwato tike ha tiwa. Owati timitabone one oke. ⁴ Soteo owa me awahamaro me amake, onafira owa, oyana owa otaboro toha, Serosarei toha, na ya. Me nafi owa awate me amake. ⁵ Owa me watoke, fariseo oha owa. Me aate tini ya owa me kaminabanake, owa kamini me nofi ya, fariseo oha owa, owehene amosa owa. Fariseo yama hiyara me hiri tera me amake. ⁶ Owa me nofarineke, owati e na owa ahi, era kakasoma kamakimona ona owa, era kakasoma Teoso hikaminehimata hibati ya. ⁷ Ota ka one me ate 12 na Teoso me haha tohineke, yama nafi nima, yama soki, yama wehe na ya, era kakasomabona kakebona karo. Towisawa efe ehene soteo owa me nofarineke. ⁸ Himataba Teoso era nakitamateremona te ati tehani te amari?"

⁹ "Sesowi Nasare ka okakoamaro ama oke kasiro ya. ¹⁰ Serosarei ka me nanakibi ohamaro ama oke kateya ya, hinaka mati, sasetoti me ka hiti me ati ihi. Me nahabi aamosa tohamaro me amake owa ni ya. ¹¹ Sinakoka nafi ya okiyoma me me katomabone aati ohahamaro ama oke. Me hohora ohahamaro ama oke, Sesowi me nofamarahabone mati. Me kako okiti ka me totonaka ohahamaro ama oke sitati one ka mati".

¹² Sasetoti me ka hiti me ati ihi Tamasiko ya okawaha, onahamaro ama oke, me ka yama hani owaka owa. ¹³ Towisawa, hawi ya ota yaka na bai nokorise ya yama oye owahamaro ama oke,

neme ya kisaharo, otara moto kanaharo, oye sawi kitaharo mata ya. Bahi wehene kikita rama ka. ¹⁴ Ota nafi foro namaro otake wami ya. E ka owa ati omitamaro oke, owa hiyarari, ota ati ya. 'Saoro Saoro himataba yama hiyara hiri tinahabone tine tiri owa ni ya? Yama hiyakere faro. Awa tati boni inoha e taro towititera amake', ati nemari amaka".

¹⁵ "'Hibake ama tiri?' onahamaro oke".

"Sesowi ama oke. Ha owa yama hiyara hiri tinahabone tine tike owa ni ya', ota ka Hiti ati nemari amaka. ¹⁶ 'Tiwamisamahi. Okehara oke, tiwa ha onahabone owa, owa tinarifahabone tiwa. Haha yama tiwaha tikaminahabone tike. Yama one onamo, onahabone oke, tikaminahabonehe. ¹⁷ Tiwa oyosebana oke bara me ni ya. Tiwa owakatombone oke, tiwa me nabowarabone tiwa. ¹⁸ Me noki awawaboneke. Yama soki me nofamaraboneke. Yama wehe me nofawaboneke. Inamati ati me mitamaraboneke waha. Teoso me ihi wati nawahamarebonaka, me ihi hiyararo. Owa me nofawaboneke waha. Me owakatombone oke waha', ati nemari amaka".

¹⁹ "Towisawa Akiriba Sesowi yama hikaminahamaro ya owehene tohineke. ²⁰ Me nafi hihiyara ama oke, yama hiyara me hiri namarabone mati, me narabi nima ona Teoso ati me mitahabone mati, yama amosa me hiri nabone mati. Soteo Tamasiko ka me narabi nima, Serosarei ka me narabi nima, Soteya ka me nafi narabi nima, ote ama oke. Soteo me amara me narabi okomina, ote ama oke. ²¹ Makoni soteo

owa me watahamaro ama oke teboru wari ka yama ya, owa me nabowabone mati".

²² "Hibati ka Teoso ati kakamina yama me hikaminehemete nima yama na okominate ama oke, afa yama Mowisei hikaminehemete toha naro. Owatibone Teoso kanawanate amaka. Yama me watoha me ka yamabone okomina, haha yama me wawato raba na me ka yamabone okomina, ote ama oke. ²³ Teoso ati kakamina Kirisito ahabatehibona me kaminemetemoneke. Kirisito wamisamatehibona me kamina neme-temoneke, wamisami tai toahari. Hinaka me toha, bara me toha, na me ni ya yama wehe kaminatatehibona me hinehimatamonaka", ati nematamonaka.

²⁴ Baoro hiwa kamine ehene Fesito ati kitehi-matamonaka. "Baoro tirabikine ti? Tirabikine tike, yama hani ki ni ihi", ati nematamonaka.

²⁵ "Kofenato Fesito orabika okere. Keye hiri okere. Yama amosa okominine oke. ²⁶ Yama nafi okominine oke towisawa ni ya, haha yama nafi watohari. Haha yama nafi tamine mitate awaka. Me nafi hiwa hike. ²⁷ Towisawa Akiriba hibati ka Teoso ati kakamina memete me ati tinofini? Tiwa owato oke, haha me ati tinofa tiwa", Baoro ati nematamonaka.

²⁸ Akiriba Baoro hiyarematamonaka. "Sesowi ati onofabone tine ti hibayata ya?" ati nematamonaka.

²⁹ "Te nafi owati kamita fara owa nima te nabone one oke. Hibayata tohi ya toha, yama totoyabo ni ya tohi ya toha, naboneke. Te e rabone teke ahi owa nima, omatoa owa", Baoro ati nematamonaka.

³⁰ Towisawa yana ne ehene me nahomisemetemoneke bisa, kofenato, Berenisi, me one, me na mati. ³¹ Me tokomemetemoneke. "Hahi yama hiyara hiri kara hari. Foyarena amaka. Ahabarehina amaka", me ati nemetemoneke.

³² Akiriba Fesito hiyarematamonaka. "Sesa ni ya tokomakehibona ati re ya tasi tonehina amaka", ati nematamonaka.

27

Baoro tokomakehimatamonaka Homa ya.

¹ "Te towakaba teke Itaria ya", me ati namaroke. Saotato me ka hiti owa Sorio tohe Baoro towakamehibona me hinehimarika Itaria ya. Hinaka saotato Sesa ka saotato me tohamaroke.

² Atamitiria ka fa kabine ya ota kibehamaro otake, hahi nafio tokehibona ya Asia ka sitati tamaha ya. Ota towakamaro otake, Arisitako ota taba ota, Tesaronika kari. ³ Yama we one ya ota kobo towitiamaro otake Sito ya.

Sorio yahehimatamonaka Baoro ni ya. Makoni ati ehene Baoro tokomisemarika sitati ya mera yaka nebonaha, he nonofa mati, he me kasomabone mati.

⁴ Sito ya ota yana tokana ota towakamaro otake ma baikani ya. Boni otara wasiha ihi ota waha tokanamaro otake, Sibiri beheri ya, boni watari ka ya. ⁵ Ma baikani ya ota towaka Sirisia ota fiya kana Bafiria ota fiya kana, na ota kobo namaro otake Mira ya, Risia ka sitati ya.

⁶ Saotato me ka hiti nafio wasihimatamonaka, nafio tokomebonaha Itaria ya, Aresatiria ka nafio. Faya ota tokibiwahawitiamaro otake fahi

ati ehene. ⁷ Ota yayaka tokasi na ota amo ni tamaha ota kobo namaro otake Kinito yabori ya. Ota yai tokanabone boni ihi ota waha tokanamaro otake. Ota towakabasawahawitia-maro otake Kereta kowani ka ya Samona yabori ya. ⁸ Kereta beheri ya ota totowakabasawaha tosi namaro otake. Raseya yabori ka Fa Kabine Amosa ya ota kobo kanahamaro otake.

⁹ Ota amo ni tamahamaro otake, ota yaka kanaha ota. E yaka kani ka yama fiya kanahamaro amake. Faha fowe ka yama tohinima namaro amake ayata ya, era e nanafimi ka ayaka amo ni fiya toni karo.

Baoro ati yana nemarika me ni ya. ¹⁰ "Yama owatowaha oke waha, e yaka kani ka yama hiyararo. Nafio honene fawawa neba amaka. Me ahaba naba me amake".

¹¹ Nafio kakakatoma Baoro ati kamiti nofaremarika. Nafio ka me ka hiti ati ta nofa, nafio hiti ati nofa, nemarika. ¹² Haha fa kabine hiyara awineke fa fowe karo. Me fiya kariwamaroke, me one ati ihi, me kobo nibote nabone me ati na mati Fenisi ya, faha fowe me noki nabone mati Fenisi ya. Fenisi ka fa kabine tohamaroke bahi totoka ka ya.

Me ka nafio ahabematamonaka.

¹³ Haha boni kaki bere nakosa siba ramone me ati namaroke, kikita rama naro. Akora me itiha me towakabasawahamaroke Kereta yabori ya. ¹⁴ Hiba me totowaka na me nokosi ka ya boni kitaha kakamaroke wami tohi ka ya, bahi kakamaki beheri owa ka ya. ¹⁵ Boni ihi nafio yaka ni watomaremarika, boni ma hikanari.

"Hine nafio tokaka boni hekari", ota ati namaro otake.

¹⁶ Wami bite Kaota tohaha iti yabori ya ota yaka tokowitehamaro otake. Nafio ka kanawa ota horori namisamaro otake kita ya. ¹⁷ Kanawa me yabaha nafio enoki ya mato me fito namaroke. Nafio tihi torehibona me ati boti ati nemete me awineke, Siti ka faha kowira ya. Makoni nafio ka makari me kanakisamamaroke. Boni nafio towakamaroke. ¹⁸ Boni nafio were namaroke. Yama we one ya nafio honene me were kifemaroke. ¹⁹ Yama we one ya nafio ka makari me were nife, namaroke. Boni hiyaramaro amake. ²⁰ Yama noki yawari ihi bahi ota awamarihi, amowa me ota awamarihi, namaro ota amake. Ota ahababone ota ati boti ati namaro otake.

²¹ Tafi ota nofaramaro otake. Baoro warehimarika me baikani ya. "Owati te kasawariha te amake. Kereta ya e sawimati ya yama amosene amake. E sawimati ya e hasi nene e amake. Yama ahabarehene amake, nafio honene. ²² Hibayata ka owati te mitaha te watomariyahi. Nafio ahabeba amaka. Ha e ta e hasi naba e amake, e nafi. ²³ Haha yama soki ya Teoso nanarifa sawihareka obeheri ya. Hahi Teoso oko Hiti amaka. Oko nanarifa amaka. ²⁴ Teoso nanarifa ati e nareka ahi: 'Baoro kokoriri tirahabone tike. Tiwahabone tike Sesa nokosi ya. Teoso mera kasomeba amaka, me ya titabi ka mati, yahe karo', ati nareka. ²⁵ Te yayai nahi fahi. Keye amakere haro. Teoso nanarifa ati nima e naba e amake. ²⁶ E ka nafio ta tihi tonehiba amaka fa kowira ya yama ate iti yabori ya", Baoro ati nemarika.

²⁷ Yama we 14 na ya boni otara towaka, otara wete kanama, namaro otake ma Atiriatiko ya. Yama soki enoki ya wami iti yabokirahamone nafio aahi me ati boti ati nemeteke. ²⁸ Faha kowi me tomi kana faha kowi tome 20 baraso tohahamone me ati namaroke. Ota totowaka kawaha faha kowi me tomi katasamaroke. Kowi tome 15 baraso tohahamone me hinamaroke. ²⁹ Yati mese ya nafio kobo rebona me ati boti ati na akora 4 na me were nifehamaroke nafio mete ka ya. Yama we kamakikabote nabone me hifo kanahamaroke.

³⁰ Nafio aahi kanawa me were tofemamaroke, akora me were nifehabone me ati na mati nafio tati ya. Me one me keyehabone me ati nemeteke, me tokahabone mati. ³¹ Saotato me ya nafio aahi me ka hiti tabehi mera Baoro hiyaremarika. "Me kibemari ya te ahababa te amake". ³² Faya saotato kanawa mati me ti kasahamaroke fahi, bokahabanihi, tokisabanihi.

³³ Yama warisinima ni ya Baoro mera hiyaremarika, me tafahabone mati. "Yama we 14 na ya yama te noki na teke, te tafara te. ³⁴ Te tafahi, te ahabariyahi. Te ka owa tati kone fafawabiti rebonaka", ati nemarika.

³⁵ Hiyari fawa ne bao itihimarika. Faya Teoso ha nemarika, me nafi nokosi ya. "Teoso faya amake", ati nemarika. Faya beheri hitibase hikabemarika fahi. ³⁶ Me nafi yayai namaroke, me tafaha mati. ³⁷ 276 ota tohahamaro otake, nafio ka me ota. ³⁸ Me akara tiriko me were kifehamaroke, nafio kikimisama raba nabona kari.

Me nafi hasi nemetemoneke.

³⁹ Yama seweha nisi ya wami ota awahamaro otake, me hiwateranihi. Faha waha towitia ota awahamaro otake. Faha waha towitiaha ka baraya ya nafio tihi tonehibona me ati namaroke. ⁴⁰ Makoni akora me were nifehamaroke hine ya. Nafio nananakowahama mati me ti kasahamaroke. Faya nafio ka makari me tokanakimisamaroke. Nafio me tonakamaroke baraya ya.

⁴¹ Faha kowira ya ota towakani ota kahamaro otake. Nafio tati homehi mete baka kani yana tonehimarika, faha rike ihi. ⁴² Saotato me me nahabihabone me ati namaroke, me kibetea mati kateya ya, me toki ya me fawawa rabone mati. ⁴³ Saotato me ka hiti mera hora nemarika, Baoro kayawari. Haha tao ni me watoha me tokibahabone ati nemarika. Haha tao ni me watora me tafori kawahamaroke awa baki tafoha ya. ⁴⁴ Me one so kife narawamaroke yama taforawaha ya. Ota nafi hasi namaro otake, ota tokomisa ota wami ya.

28

Me sawihemetemoneke Maota ya.

¹ Fara me ota nafi tohanawi namaro otake. Me ati e namaroke ahi ota ni ya, wami ini me kamina mati, Maota tohaharo. ² Bara me yahahamaroke ota ni ya. Yifo me afo na otara me ha namaroke, ota siri toa ota, faha kaki nafi karo. ³ Baoro yifo iso ne yifo yokehimarika. Yama hiwe ihi maka tasi tona Baoro yehe wai na winahamaroke. ⁴ He yehe ya maka winaha awati me abe hiyaramaroke, bara mati. "Hahi era nanabowa amare hari? Ma ya ahabarehi

Teoso hinofamare ka ahabawaheba amaka", me ati namaroke. ⁵ Yifo noki ya maka wisa towiti kiya karehimarika. ⁶ Ahabeba ama nakani me hina, mano fowehiba ama nakani me hina, hinehimataka. Me hekatoma hinahatehimarika. Sokoko ni wataremarika. Me ati tohawamaroke. "Teoso amare?" me ati nawahamaroke waha.

⁷ Ota naho yabori ya towisawa ka yobe warehimataka, Maota ka towisawa, Bobirio toahari. Ati ehene ota amo ni fama ohari namaro otake hinaka yobe ya. ⁸ Bobirio bati iyo kowewe kome awehino kaforimarika fahi, yama kome awahari. Faya Baoro hinake ora hine kitamemarika, yehe kakibarehari he ni ya. ⁹ Haha yama kome me kihabisa me kakeha mera nakitama nemarika. ¹⁰ Me yayai na ota ka yama hinitabone me ta namaroke. Ota yana tona ota tefebone me ta namaroke, ota kakaba tosi nabonehe hawi ya.

Me tokomakehemetemoneke waha, Homa ya.

¹¹ Fa fowe ota noki namaro otake Maota ya. Abariko famehi oharimaki ya ota yana tokanamaro otake nafio owa ya, Aresatiria ka nafio. Teoso me fami kawatemetemone me ini nahamaroke hahi nafio ya. ¹² Sirakosa ya ota kobo na ota amo ni fama ohari namaro otake fahi. ¹³ Ota yana tokatasa ota kobo namaro otake Resio ya. Ota yana tokatasa ota towaki ka yama we oharia boni otara wasihamaro otake fahi. Ota kobo towitiwahamaro otake waha Boteori ya.

¹⁴ Faya Sesowi nonofa me ota wasiha otara me ha namaroke, yama we 7 na ya ota sawihabone ota me tabori ya. Ota kobo nawahamaro otake Homa ya waha. ¹⁵ Homa ka Sesowi nonofa ota

tamine me mitahani me kakehani otara me kobo kanahamaroke tabora Abio ya. Faya ota totoka kawahatasa otara me kobo tasahamaroke, me one, Terei Tabena yama ini tohaha ya. Baoro mera awehi, "Teoso faya amake", ati nemarika, yayai nari.

Baoro sawihimatamonaka Homa ya.

¹⁶ Ota tokahamaro otake Homa ya waha. Saotato me ka hiti ati ehene Baoro tosawikosemarika, saotato he kakatomehibona ya tofamakosari.

¹⁷ Yama we terei na ahaba nowati ya Baoro soteo me ka hiti mera ati nemarika, Homa ka mati. Me kakeha mera hiyaremarika. "E ka one me onofate ama oke. E ka iti me atimetemone onofa, ote ama oke. Serosarei ya owa me wataha owa me ta naro ama oke Homa ka me ni ya.

¹⁸ Homa ka me ati ihi owa okominaharo oke fara me ni ya, owati me mita owa me tasi tonihabone me ati nabani mati. Owehene hiyara wataramone me ati naroke. Ohabarahabone me ati naroke. ¹⁹ Soteo me ati hiyara me ihi owa okominahabone onaharo oke Sesa ni ya. E ka one me ka yama hiyaraba okominahaba okerara oke. ²⁰ Tera onahara oke, tera owahabone owa, tera ohiyarahabone owa. Owa me wete namaro ama oke, Ihayeo me kakasomabona kakehimona ona owa, efe era kakasoma e ka one me nonoki hihahari", ati nemarika.

²¹ Faya me ati yana namaroke fahi. "Yama hani tiwa kaminaba kaketera amake ota ni ya, Soteya me ka yama hani, e ka one mati. Titamine me kakirihi, teha ama tike ota ni ya, tiwehene

hiyaramone tiwa. ²² Hine ya tiwati ota mitibeya, ha ota. Sesowi nonofa me ota awate ota amake. Me me hikakotehamone me me hite me amake, yama nafi ka mati", me ati namaroke.

²³ Yama we one ya ati me himitebona me hinehimarika. Yama we one ya me tamaha me kakehamaroke he ni ya. Faya mera hiyaremarika fahi. Teoso ka towisawa kakehimona kaminemarika. Sesowi me nofawahabone me narabi nima nemarika. Mowisei Sesowi kaminematamona Baoro ati nemarika. Hibati ka Teoso ati kakamina me ati toha nemetemone ati nemarika. Hiyari bosa ne hiyari kakayomehimarika.

²⁴ Me one ati hinofawahemarika. Me one ati hinofarihi, hinehimarika. ²⁵ Me abe hora na me tokomamaroke. Baoro ati yana nemarika. "Hibati ka Teoso ati kakamina Isaiya tohe ati fiya torehimata awaka te ka iti mera hiyarari. Teoso Kanamori ati ehene ati e nemataka ahi:

²⁶ "Te ka one me ni ya tiki ya tiwati e nabone tike ahi: "Yama te mitaha te watoraba te amake. Yama te awaha te watorihi, naba te awineke. ²⁷ Te ati boti yama watorihi, te narabo naha yama miti yokana te toharihi, te noko amo kana nineke. Te noko yama awi ya te narabo yama mita, te ati boti yama wato ni ya te ehene hiyara te nofamarehene te amake. Te ehene hiyara te nofamari ya tera okasomehene ama oke",

Isaiya ati nematamonaka. ²⁸⁻²⁹ Owati te kamitahi ha owa. Soteo me amara Teoso mera kasome-

bona ati nareka. Ati me hikamitehibonaka, fa me ta mati", Baoro ati nemarika.

³⁰ Baoro hine ya winamatehibona yobe wini manakonebona ta nemarika. Wine ka faha fowe famahamaroke. ³¹ Haha me kakeha mera hihiyara tohehimarika. Teoso ka towisawa kakehimona tamine kakamina tohehimarika, mera kanawanahari Sesowi tamine ya. Hiyare ati kokoma na toharemarika. Me hohora kasa hiharemarika, hiyari fawa nebana.

Teoso Ka Yama Hani
Jamamadí: Teoso Ka Yama Hani (New Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jamamadí)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

736b79e6-3611-53c1-a5f7-490d67da3c50